

ANALIZA DIAGNOSTIC INTREPRINDEREA MUNICIPALA „GOSPODARIE COMUNALA LOCATIVA” CAHUL

Octombrie 2014

Proiectul USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova

Contractor:

Chemonics International, Inc.

<http://www.chemonics.com/>

Partener:

BDO Audit SRL

Victory Business Center

24 Invingatorilor Street

Bucharest 3

030922

ROMANIA

Office: +40 21 319 94 76

Fax: +40 21 319 94 77

www.bdo.ro

Acest document a fost elaborat cu suportul proiectului USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) în parteneriat cu Chemonics International, Inc.

Viziunile exprimate nu corespund în mod obligatoriu celor ale Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) ori Guvernului SUA.

Cuprins

Prefata	8
1 Introducere	9
2 Cadrul legal specific gestionării deșeurilor municipale	12
2.1 Context	12
2.2 Cadrul legal	16
2.3 Planificarea gestionării deșeurilor la nivel național și regional	18
2.3.1 Planificarea gestionării deșeurilor la nivel național	18
2.3.2 Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud	23
3 Aria proiectului	26
3.1 Descrierea localității	26
3.2 Condiții socio-economice	27
4 Gestionarea deșeurilor la nivelul localității	28
4.1 Sistemul de pre-colectare a deșeurilor menajere	29
4.2 Sistemul de colectare și transport a deșeurilor menajere	31
4.3 Evacuarea deșeurilor	33
5 Evaluarea performanțelor financiare ale operatorului de salubritate	35
5.1 Contul de profit și pierdere	35
5.1.1 Evoluția veniturilor pe activități	35
5.1.2 Evoluția tarifelor pe activități și a indicelui de suportabilitate	37
5.1.3 Evoluția costurilor companiei	39
5.1.4 Contul de profit și pierdere	45
5.2 Analiza Bilantului Contabil	46
5.3. Prezentarea proiectelor de investiții de care a beneficiat societatea în trecut	49
5.4. Sistemul de facturare și colectare	50
5.4.1. Sistemul de facturare	50
5.4.2. Sistemul de colectare	50
5.5. Analiza fluxului de numerar	51
5.6. Analiza indicatorilor financiari	52
6 Analiza cadrului instituțional	56
6.1 Cadrul instituțional general privind gestionarea a deșeurilor	56
6.1.1 Autorități la nivel central cu responsabilități în domeniul managementului deșeurilor	56
6.1.2 Autorități la nivel regional cu responsabilități în domeniul managementului deșeurilor	62

6.1.3	<i>Autorități la nivel raional cu responsabilități în domeniul managementului deșeurilor</i>	62
6.1.4	<i>Autorități la nivel local cu responsabilități în domeniul managementului deșeurilor</i>	63
6.1.5	<i>Organisme de control în domeniul gestionării deșeurilor</i>	66
6.1.6	<i>Responsabilități în stabilirea tarifelor</i>	66
6.1.7	<i>Prevederi privind proprietatea activelor</i>	67
6.2	<i>Cadrul instituțional privind gestionarea deșeurilor în aria proiectului</i>	68
6.3	<i>Limitări instituționale</i>	70
6.3.1	<i>Limitări legislative</i>	70
6.3.2	<i>Limitări privind stabilirea tarifelor</i>	71
6.3.3	<i>Limitări privind investițiile</i>	72
6.3.4	<i>Limitări privind capacitatea instituțională la nivelul operatorului</i>	72
7	<i>Evaluarea performanțelor operaționale</i>	95
7.1	<i>Evaluarea performanțelor operației sistemului de management al deșeurilor</i>	95
7.2	<i>Evaluarea structurii organizaționale</i>	100
7.2.1	<i>Structura organizațională</i>	100
7.2.2	<i>Politica privind resursele umane</i>	102
7.2.3	<i>Procesul de pregătire și implementare a proiectelor de investiții</i>	104
7.3	<i>Evaluarea sistemelor și procedurilor administrative</i>	104
8	Operarea gestionării deșeurilor la nivel regional	107
9	Concluzii	109

Tabele

Tabel 1: Situația sistemului de precolectare (orasul Cahul)	30
Tabel 2: Situația mijloacelor de transport la nivelul operatorului.....	31
Tabel 3: Informații despre locația în care se realizează depozitarea deșeurilor.....	33
Tabel 4: Cuantumul și structura veniturilor – IMGCL Cahul	35
Tabel 5: Evoluția tarifelor de salubritate	37
Tabel 6: Date care au stat la baza analizei indicelui de suportabilitate al serviciului de salubritate.....	37
Tabel 7: Evoluția costurilor companiei.....	39
Tabel 8: Structura cheltuielilor din exploatare (MDL).....	41
Tabel 9: Structura cheltuielilor din exploatare (%)	41
Tabel 10: Structura cheltuielilor generale și administrative (MDL)	43
Tabel 11: Structura cheltuielilor generale și administrative (%).....	43
Tabel 12: Evoluția contului de profit și pierderi	45
Tabel 13: Analiza bilanțului contabil.....	46
Tabel 14: Ponderea datoriei.....	47
Tabel 15: Viteza de încasare a creanțelor	47
Tabel 16: Analiza gradului de neincasare	47
Tabel 17: Evoluția dinamică a elementelor de bilanț.....	48
Tabel 18: Echipamente de care a beneficiat operatorul în cadrul unor proiecte	49
Tabel 19: Analiza fluxului de numerar.....	51
Tabel 20: Ponderea datoriei.....	52
Tabel 21: Indicatori de rentabilitate	52
Tabel 22: Indicatori de îndatorare	53
Tabel 23: Indicatori de lichiditate	54
Tabel 24: Autorități cu responsabilități în domeniul gestionării deșeurilor	65
Tabel 25: Avantajele și dezavantajele din punct de vedere tehnic și operațional a abordării zonale a gestionării deșeurilor municipale	108

Figuri

Figura 1: Aria proiectului	9
Figura 2: Inversarea ierarhiei actuale a gestionării deșeurilor în favoarea reciclării, compostării și recuperării de energie față de depozitarea deșeurilor	13
Figura 3: Cerințe UE privind eliminarea deșeurilor	13
Figura 4: Ierarhia în managementul integrat al deșeurilor	15
Figura 5: Planificarea regională a managementului deșeurilor municipale în conformitate	21
Figura 6: Harta raionului Cahul și a orașului Cahul	26
Figura 7: Sistemul de gestionare a deșeurilor la nivelul localității	28
Figura 8: Serviciile prestate de către IMGCL	29
Figura 9: Platforma pentru colectarea deșeurilor menajere mixte (Cahul)	30
Figura 10: Mijloace de transport și utilaje din dotarea operatorului	32
Figura 11: Locația depozitului de deșeurii (gunoista)	33
Figura 12: Drumul de acces în gunoista orașului Cahul	34
Figura 13: Imagini din interiorul gunoistei orașului Cahul	34
Figura 14: Structura veniturilor la nivelul anului 2012 – IMGCL Cahul	36
Figura 15: Structura veniturilor la nivelul anului 2013 – IMGCL Cahul	36
Figura 16: Evoluția indicelui de suportabilitate al serviciului de salubritate	38
Figura 17: Structura costurilor la nivelul anului 2012	40
Figura 18: Structura costurilor la nivelul anului 2013	40
Figura 19: Structura costurilor directe la nivelul anului 2013	42
Figura 20 Structura costurilor directe la nivelul anului 2014	42
Figura 21: Structura cheltuielilor generale și administrative la nivelul anului 2013	44
Figura 22: Structura cheltuielilor generale și administrative la nivelul anului 2014	44
Figura 23: Etape în ajustarea și/sau modificarea tarifelor de salubritate	67
Figura 24: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la dificultățile întâmpinate în elaborarea planului de gestionare a deșeurilor	74
Figura 25: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la existența și implementarea prevederilor legislative în domeniul gestionării deșeurilor	74
Figura 26: Punctul de vedere al reprezentanților IM referitor la disponibilitatea surselor de informare privind sectorul deșeurilor în cadrul procesului de planificare	75
Figura 27: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la implicarea părților interesate în planificarea sistemului de gestionare a deșeurilor	76
Figura 28: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la existența unui instrument economic la nivel național/local privind deșeurile	77
Figura 29: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la aspectele dificile identificate în aderarea la o cooperare intermunicipală în domeniul gestionării deșeurilor	78
Figura 30: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la cooperarea intermunicipală în domeniul gestionării deșeurilor	79
Figura 31: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor	80

Figura 32: Sugestii în domeniul legislativ cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor	81
Figura 33: Sugestii în domeniul instituțional cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor	82
Figura 34: Sugestii în domeniul tehnic cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor	83
Figura 35: Sugestii în domeniul financiar cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor	84
Figura 36: Metoda de instruire considerată a fi cea mai eficientă pentru atingerea scopurilor.....	85
Figura 37: Domeniile de instruire.....	86
Figura 38: Principale subiecte de abordat din tematica aspectelor instituționale și legislative în domeniul gestionării deșeurilor.....	87
Figura 39: Principale subiecte de abordat din tematica planificării sistemului de gestionare a deșeurilor	87
Figura 40: Principale subiecte de abordat din tematica aspectelor tehnice privind gestionarea deșeurilor	88
Figura 41: Principale subiecte de abordat din tematica planificării unui sistem de gestionare a deșeurilor	89
Figura 42: Principale subiecte de abordat din tematica managementului proiectelor în domeniul gestionării deșeurilor.....	89
Figura 43: Principale subiecte de abordat din tematica informării, educației și comunicării în domeniul gestionării deșeurilor.....	90
Figura 44: Opinia reprezentanților IM cu privire la obiectivul general al unei campanii de informare și constientizare a populației	91
Figura 45: Opinia reprezentanților IM cu privire la materialele de informare și constientizare cu impact mai semnificativ asupra populației	92
Figura 46: Opinia reprezentanților IM cu privire la grupul țintă pentru viitoarea campanie de informare și constientizare	93
Figura 47: Opinia reprezentanților IM cu privire la sursele de finanțare care să fie utilizate pentru implementarea campaniilor de informare și constientizare	94
Figura 48: Principalele forme de impact și risc determinate de deșeurile municipale.....	95
Figura 49: Sistem de precolectare a deșeurilor în orașul Cahul	97
Figura 50: Utilaje din dotarea operatorului de salubritate.....	97
Figura 51: Colectarea deșeurilor reciclabile din depozitul de deșuri în vederea valorificării.....	98
Figura 52: Aspecte privind depozitarea deșeurilor în gunoistea orașului (Cahul).....	99
Figura 53: Organigrama Întreprinderii Municipale “Gospodarie Comunală Locativă” Cahul	101

Prefata

Acest Raport a fost elaborat de către BDO Audit SRL cu suportul proiectului USAID de Susținere a Autorităților Locale din Moldova (LGSP) în parteneriat cu Chemonics International, Inc.

Documentul reprezintă cadrul măsurilor necesare stabilirii unui plan de acțiune pentru integrarea localității Cahul într-un sistem viabil de gestionare a deșeurilor menajere.

Prezentul document este elaborat pentru actualul sistem de gestiune a deșeurilor din localitatea Cahul și încearcă să ofere autorității publice locale (APL) și operatorului de salubritate (Întreprinderea Municipală Gospodarie Comunala Locativa Cahul - IMGCL) soluții reale, adaptate în funcție de infrastructura de care dispun și problemele de mediu din zonă.

Fără definirea clară a acțiunilor tranzitorii pentru colectarea, transportul, valorificarea și depozitarea deșeurilor și adoptarea de măsuri imediate până la implementarea unor proiecte sau atragerea de fonduri nerambursabile, atât APL, cât și Întreprinderea Municipală Gospodarie Comunala Locativa Cahul se vor găsi în imposibilitatea respectării prevederilor legislative din domeniul protecției mediului. Mai mult, un sistem necorespunzător de gestiune a deșeurilor poate genera pagube costisitoare și adesea ireversibile. De aceea, implementarea unui plan de acțiune pe termen scurt și /sau mediu în domeniul gestiunii deșeurilor în această localitate ar trebui să constituie prioritatea atât pentru APL, cât și pentru operatorul de salubritate și generatorii de deșuri.

Echipa de experți care a întocmit acest raport dorește să mulțumească tuturor celor care într-un fel sau altul au contribuit la elaborarea materialului de față și urează mult succes autorității locale și prestatorului de servicii de salubritate în efortul de a face mai curată și mai frumoasă localitatea lor.

1 Introducere

Deseurile de orice fel rezultate din multiplele activități umane constituie o problemă deosebită actualitate, datorită nu numai diversificării tipurilor și compoziției lor, ci mai ales însemnatelor cantități de materii prime, materialelor re folosibile și energie care pot fi recuperate prin valorificare și reintroduse în circuitul economic.

Consumul de materiale din secolul XX s-a evidențiat sub două aspecte. Materialele au devenit tot mai complexe, volumul acestora cuprinzând 92 elemente din sistemul periodic, față de cca 20 la sfârșitul secolului al XIX-lea. Acest lucru a permis realizarea unor materiale noi, cu proprietăți diferite de cele naturale dar și cu toxicități fără precedent în cadrul habitatelor umane și naturale.

În prezent, devine din ce în ce mai evident faptul că, gestionarea deșeurilor nu mai trebuie privită ca o simplă problemă de administrare, ci gândită ca o resursă de creștere a eficienței economice în utilizarea capitalului natural.

Planificarea gestionării deșeurilor, științific și adaptată nevoilor, dintr-o localitate/regiune pot fi realizate numai pe baza unor date sigure și a unei analize fundamentate a situației existente. Sunt necesare, pe lângă cunoștințe detaliate privind structurile/facilitățile de salubritate disponibile, date realiste despre cantitatea de deșuri, despre originea și compoziția acestora, precum și cerințele legislative și instituționale de la nivelul național și european.

Este dificil să se dezvolte un plan de măsuri pentru îmbunătățirea managementului de deșuri la nivel de localitate fără o bază de date reală. Este chiar mai dificil realizarea unui dialog între autorități și populație cu privire la alegerea unor măsuri optime în domeniul serviciilor de salubritate, fără a avea o analiză diagnostică a sistemului actual de gestionare a deșeurilor.

În cadrul acestui proiect a fost realizată o analiză diagnostică a prestatorilor de servicii de salubritate din 8 localități din Republica Moldova (Cahul, Cantemir, Briceni, Soroca, Hîncești, Comrat, Leova, Ștefan Vodă) în baza căreia a fost dezvoltat un plan detaliat de îmbunătățire serviciului bazat pe principiile unui management de gestionare a deșeurilor viabil.

Figura 1: Aria proiectului

Raportul își propune să ofere un concept de cooperare în domeniul gestiunii deșeurilor menajere, care să respecte reglementările legislației din Republica Moldova și Uniunea Europeană, pe baza principiilor existente în *Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor* și în *Planurile Regionale de Gestionare a Deșeurilor*. Implementarea planului regional de gestionare a deșeurilor la nivelul fiecărei localități presupune un plan de acțiune detaliat cu măsuri aferente, responsabilități și termene realiste bazat pe următoarele elemente:

- Parteneriatul cu Cetățenii → *Constientizare în domeniul protecției mediului și consultare;*
- Parteneriatul cu Mediul de Afaceri → *Dezvoltare economică și administrare;*
- Parteneriatul cu Instituțiile Publice → *Planificare și dezvoltare.*

Raportul oferă informații care pot fi utile autorităților locale și companiilor de salubritate în implementarea treptată a unor programe de management al deșeurilor menajere viabile. De asemenea, raportul este elaborat astfel încât să sprijine factorii de decizie și operatorii de salubritate, astfel încât aceștia să înțeleagă că aspectele tehnice, legale, economice, politice și sociale sunt esențiale în dezvoltarea efectivă a programelor de gestionare a deșeurilor.

Abordare

Analiza situației actuale a fost realizată în detaliu pentru a asigura o bază de date cu informații cât mai corecte pentru deciziile strategice viitoare. Această etapă a fost dificilă din cauza lipsei anumitor informații (deoarece nu se tinde evidente detaliate) și acurateții limitate a datelor existente, dar, pe baza experienței noastre anterioare, suntem încrezători că am fost în măsură să avem o abordare care asigură informații suficiente de detaliate pentru proiect.

Principalele provocări care au trebuit depășite în proces au fost următoarele:

- Am elaborat un program de lucru bazat pe consultări și consens cu toate părțile implicate, pentru a ne asigura că sunt luate în considerare opiniile și dorințele tuturor celor implicați;
- Integrarea principiilor dezvoltării durabile în toate etapele proiectului, pentru a garanta continuitatea;
- În funcție de organizarea birocratică și administrativă și politica națională, poate fi necesară o schimbare în forma de organizare, cu scopul de a garanta caracterul orizontal al propunerilor de dezvoltare durabilă;
- Implicarea publicului de la început. Este important ca publicul să fie informat și educat cu privire la necesitatea colaborării la tratarea deșeurilor menajere, comerciale și industriale.
- Asigurarea coordonării administrațiilor implicate prin dialog;

De obicei, prioritățile echipei de management al companiei de utilități (de exemplu, creșterea eficienței, creșterea calității serviciilor, un anumit nivel de profitabilitate pentru a asigura resurse financiare pentru investiții, etc.) nu sunt în conformitate cu ordinea de zi a politicianilor locali (de exemplu, nivelul scăzut al tarifelor, menținerea unui număr mare de

personal în companie, etc.). Pentru a accepta și a pune în aplicare planuri de îmbunătățire a performanței, un element important îl vor reprezenta discuțiile ("negocierea") cu autoritățile.

Un element important pentru acest tip de proiect este reprezentat de analiza de suportabilitate a consumatorilor casnici (populație). Acesta este un instrument puternic în a convinge autoritățile locale să accepte strategii tarifare pe termen mediu care să asigure o dezvoltare durabilă, cu interferențe politice minime. În cadrul raportului, noi am realizat și o analiză de suportabilitate a populației pentru a evalua nivelul notei de plată platită de aceștia pentru serviciile de salubritate.

Pe baza tuturor informațiilor colectate, vom pregăti Planuri de Îmbunătățire a Serviciilor. Un Plan de Îmbunătățire a Serviciilor (PIS) este un plan de lucru strategic cuprinzător, elaborat pentru a aborda o varietate de probleme de management ale companiei, cu scopul de a îmbunătăți performanța companiei și care să-i permită companiei să-și realizeze obiectivele pe termen scurt, mediu și lung. Planul de îmbunătățire a serviciilor va oferi recomandări pentru soluționarea problemelor identificate în zonele financiare, instituționale, și operaționale ale furnizorului de servicii, pentru a îmbunătăți performanța.

Beneficiile potențiale de dezvoltare a unui PIS pot fi rezumate astfel:

- Poate identifica deficiențele structurale din companie;
- Creează o platformă pentru înțelegere și concentrare comună a eforturilor;
- Creează o legătură între politicile și planurile pentru implementare;
- Îmbunătățește responsabilitatea și transparența;
- Creează încredere în rândul părților interesate interne și externe;
- Oferă un punct de reper pentru organizație prin monitorizarea și evaluarea performanțelor;
- Este un instrument de implementare a îmbunătățirilor și modificărilor semnificative ale procesului.

Având în vedere abordarea prezentată mai sus pentru efectuarea analizei diagnostic, disponibilitatea noastră de a efectua de asemenea o analiză strategică mai amplă, având în vedere regionalizarea serviciilor, intenția noastră de a realiza de asemenea un exercițiu de benchmarking pentru companiile participante, pentru a le oferi un instrument de comparare a performanțelor lor cu alte companii similare și experiența noastră în gândirea și implementarea planurilor de îmbunătățire a performanței, suntem încrezători că abordarea noastră va asigura o îndeplinire eficientă a misiunii cerute de Proiect.

2 Cadrul legal specific gestionării deșeurilor municipale

2.1 Context

Complexitatea problemelor și standardelor din domeniul gestionării deșeurilor conduc la creșterea cerințelor privind instalațiile de reciclare, tratare și/sau eliminare a acestora. Managementul deșeurilor în Republica Moldova este considerat un domeniu prioritar și are în vedere următoarele **obiective specifice**¹:

- Promovarea și implementarea sistemelor de colectare selectivă în toate localitățile, atât în sectorul casnic, cât și de producție, precum și a facilităților de sortare, compostare și reciclare;
- Îmbunătățirea sistemului de transport al deșeurilor și dezvoltarea stațiilor de transfer (cca 4-7 stații per raion);
- Dezvoltarea capacităților de eliminare a deșeurilor municipale (construcția a 7 depozite de deșuri menajere solide la nivel regional și a 2 stații pentru tratarea mecanico-biologică);
- Îmbunătățirea guvernării instituționale în domeniul gestionării deșeurilor municipale, prin crearea asociațiilor autorităților publice locale la nivel regional (8).

Înțelegerea rolurilor instituționale, cunosterea principiilor UE și a cerințelor legale naționale în domeniul managementului deșeurilor sunt esențiale în implementarea cu succes a unor sisteme de gestionare a deșeurilor atât la nivel local, cât și regional.

În continuare sunt prezentate câteva din cerințele imediate care trebuie luate în considerare în deciziile pentru gestionarea corectă a deșeurilor:

Planurile de management al deșeurilor trebuie să fie instrumente cheie în dezvoltarea durabilă a gestionării deșeurilor

În conformitate cu articolul 7 din Directiva Cadru a UE (nr. 2008/98/EC) privind deșeurile este **obligatorie elaborarea planurilor de management al deșeurilor la nivel local, regional și național**. Necesitatea elaborării lor rezultă și din aceea că o dată ce standardele cresc, problemele devin din ce în ce mai complexe și solicită soluții diferențiate.

Autoritățile locale sunt responsabile pentru gestionarea corectă a deșeurilor menajere

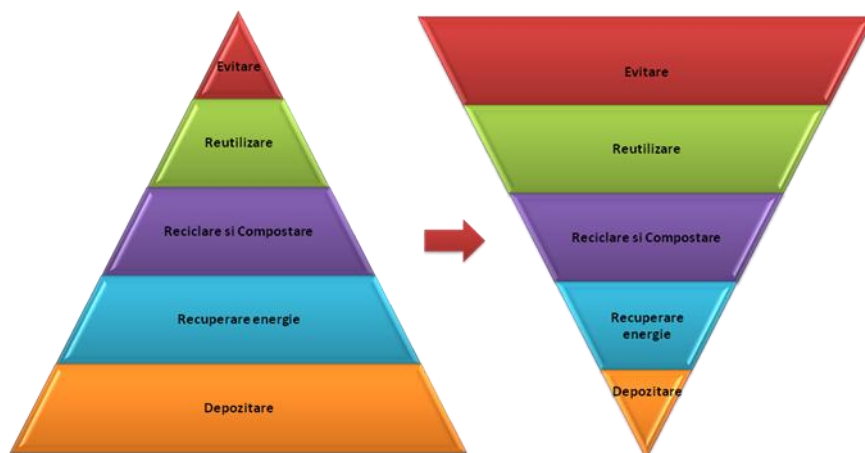
Responsabilitatea pentru gestionarea deșeurilor menajere aparține administrațiilor publice locale, care trebuie să asigure **colectarea selectivă, transportul, valorificarea, neutralizarea și eliminarea finală a acestor deșuri**.

¹ Sursa Strategia națională de gestionare a deșeurilor (SNGD) pentru perioada 2013 – 2027

Consiliile locale aprobă strategiile locale cu privire la dezvoltarea și funcționarea pe termen mediu și lung a serviciului de salubritate, ținând seama de prevederile legislației în vigoare, de documentațiile de urbanism, amenajarea teritoriului și protecția mediului, precum și de programele de dezvoltare economico-socială a unităților administrativ-teritoriale.

În conformitate cu Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor și cu Planurile Regionale de Gestionare a Deșeurilor, **autoritățile locale trebuie să deruleze programe de investiții care să includă etape de implementare a unui sistem de management integrat: Prevenire, Colectare și Colectare Selectivă, Valorificare și Reciclare, Tratare și Eliminare, în paralel cu închiderea depozitelor de deșuri neconforme.**

Figura 2: Inversarea ierarhiei actuale a gestionării deșeurilor în favoarea reciclării, compostării și recuperării de energie față de depozitarea deșeurilor

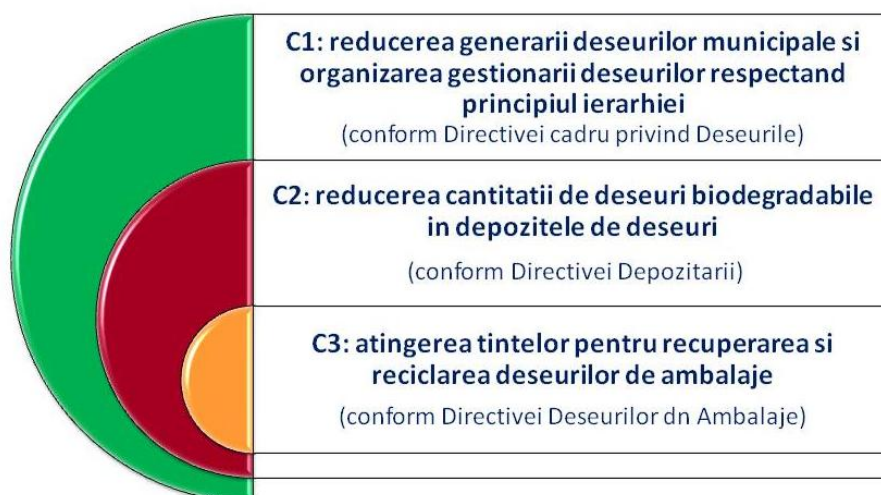

Conceptul de Management Integrat al Deșeurilor include următoarea ierarhie:

Evitarea formării deșeurilor → Valorificarea → Eliminarea

Obiectivele actuale de management al deșeurilor au fost extinse prin introducerea conceptelor de evitarea formării deșeurilor și valorificarea acestora.

Figura 3: Cerințe UE privind eliminarea deșeurilor

Cerința 1: reducerea generării deșeurilor municipale și organizarea gestionării deșeurilor în conformitate cu ierarhia deșeurilor

Ca o primă etapă în ierarhia unui management integrat al deșeurilor este **Reducerea sau Evitarea Formării Deșeurilor**, pentru că este metoda care poate reduce costurile și consumul de resurse, poate preveni poluarea și crește eficiența sistemului. Programele de evitarea formării deșeurilor au ca obiective principale: îndepărtarea substanțelor toxice (pentru a nu ajunge în mediu) și a poluarii datorate lor, precum și reducerea cantității de deșuri generate.

Singura modalitate pentru statele membre să se conformeze cu cerința de mai sus este de a *armoniza legislația națională cu aquis-ul comunitar din domeniul gestionării deșeurilor*.

Directiva-cadru privind Deșeurile *“impune statelor membre obligația de a dezvolta programe de prevenire a producerii deșeurilor până la data de 12 Decembrie 2013”*.

Mai mult, până în anul 2015, statele membre sunt obligate să introducă sisteme de colectare selectivă pentru minimum 4 fracții: hârtie, metal, plastic și sticlă.

Cerința 2: reducerea cantității de deșuri biodegradabile în depozitele de deșuri

A doua cerință majoră a UE este introdusă prin intermediul *Directivei privind Depozitarea deșeurilor*. Statele membre au obligația de a reduce cantitatea de deșuri biodegradabile evacuate în depozitele de deșuri, astfel:

- la 75% până la 16 Iulie 2006,
- la 50% până la 16 Iulie 2009,
- la 35% până la 16 Iulie 2016,

fata de cantitatea totală a deșeurilor produsă în 1995.

Statele membre pot obține o perioadă de tranziție de 4 ani (până în 2010, 2013 și respectiv 2020).

Cerința 3: atingerea obiectivelor de recuperare și reciclare a deșeurilor de ambalaje

Directiva privind ambalajele introduce ținte pentru recuperare și reciclarea ambalajelor și deșeurilor de ambalaje. Începând cu anul 2008 (sau mai târziu, în cazul în care s-a acordat o derogare), statele membre au următoarele obligații:

- să valorifice minimum 60% din deșeurile de ambalaje,
- să recicleze între 55% și 80% din deșeurile de ambalaje.

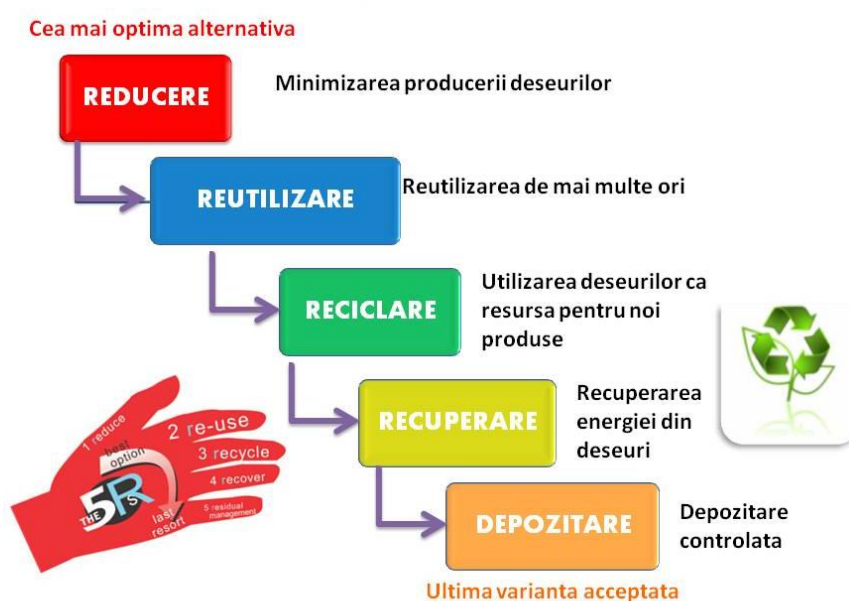
Pentru diferitele tipuri de deșuri de ambalaje, țintele sunt următoarele: *sticlă → 60 %; hârtie → 60 %, metal → 50 %; plastic → 22.5% și lemn → 15%.*

Pentru **eliminarea deșeurilor nevalorificabile** se aplica **depozitarea**. Noile depozite de deșeurii sunt moderne, mult mai sigure din punct de vedere tehnic și administrativ, fiind prevăzute cu din ce în ce mai multe sisteme de control și monitorizare a poluării factorilor de mediu. Noile concepte de operare/exploatare a depozitelor de deșeurii ridică din ce în ce mai puține probleme pentru sănătatea populației și pentru mediu. De asemenea, multe din depozitele de deșeurii utilizează tehnologii avansate de recuperare a biogazului în vederea obținerii de energie.

Aplicarea acestor principii presupune schimbarea strategiilor actuale pentru gestionarea deșeurilor, conform cărora eliminarea deșeurilor în depozitele de deșeurii este modalitatea preferată (baza piramidei) și minimizarea producerii de deșeurii este opțiunea cel mai puțin folosită.

Figura 4: Ierarhia în managementul integrat al deșeurilor

Cerintele tehnice pentru amplasamentele și exploatarea instalațiilor din domeniul gestionării deșeurilor devin din ce în ce mai stricte

Legislația europeană impune o nouă abordare a problemei deșeurilor, pornind de la necesitatea de a salva resursele naturale, pentru a reduce costurile de administrare și de a găsi soluții eficiente pentru reducerea impactului deșeurilor asupra mediului. Prin urmare, **noile cerințe tehnice pentru locațiile și funcționarea a instalațiilor specifice de gestionare a deșeurilor au devenit mai stricte**. Depozitelor de deșeurii trebuie să fie dotate cu sisteme de etanșare, a levigatului și sisteme de colectare a biogazului, sistem de monitorizare, etc noilor acte normative privind deșeurile instalații de co-procesare și incinerare necesită utilizarea de tehnologii avansate, în scopul de a reduce emisiile, precum și o management special pentru evacuare cenușă. Standardele de securitate și sănătate la locul de muncă umane au devenit mai complexe și restrictive pentru instalațiile de reciclare și de compostare.

Educarea și implicarea publicului sunt cruciale într-un sistem integrat de gestionare a deșeurilor

Deseurile municipale reprezintă o problemă rezolvabilă tehnic numai după ce societatea își va asuma rolul important în separarea, reutilizarea, reciclarea, valorificarea energetică și compostarea acestora, iar industria va acorda atenția corespunzătoare proiectării, astfel încât produsele să poată fi cu preponderență reutilizate, reciclate sau valorificate.

În paralel, este necesară derularea proiectelor de constientizare a populației, având în vedere faptul că, pentru realizarea sistemelor eficiente de gestionare integrată a deșeurilor nu este suficientă doar dezvoltarea infrastructurii, ci și implicarea populației. A contribui la conservarea și re folosirea resurselor existente este mai mult decât dovada unei bune politici civice, este exact ceea ce trebuie să facă fiecare cetățean în vederea protejării mediului în care trăim. Reducerea volumului de deșuri depozitate și protejarea resurselor naturale presupun implementarea sistemului de colectare selectivă a deșeurilor, reciclarea și valorificarea deșeurilor cu conținut util. Fiecare cetățean trebuie să constientizeze faptul că, dacă nu acționează în direcția colectării selective a unor deșuri care se generează zilnic (ambalaje de hârtie și carton, recipiente din plastic, sticlă sau metal, deșuri electrice și electronice și baterii) și le aruncă amestecat în pubele sau containere, acest lucru se va reflecta, foarte curând, nu doar în gradul ridicat de poluare care afectează sănătatea umană și a mediului, ci și în prețul pe care trebuie să-l plătească pentru produsele noi din același material, pentru serviciul de salubritate etc.

2.2 Cadru legal

Politica națională în domeniul gestionării deșeurilor trebuie să se subscrie obiectivelor politicii europene în materie de prevenire a generării deșeurilor și să urmărească reducerea consumului de resurse și aplicarea practică a ierarhiei deșeurilor.

În prezent, în Republica Moldova, legislația specifică din sectorul de gestionare a deșeurilor este în proces de elaborare și armonizare cu directivele UE. Procesul de implementare a Directivei Uniunii Europene necesită timp și este dificil din punct de vedere tehnic. În perioada următoare Guvernul Republicii Moldova va stabili cadrul legal și instituțional necesar pentru a sprijini alinierea treptată a practicilor naționale de gestionare a deșeurilor la cele ale Uniunii Europene.

În domeniul managementului deșeurilor prevederile următoarelor acte normative sunt incidentale:

Legea Nr. 1347 din 09 Octombrie 1997 privind deșeurile de producție și menajere;

Care reglementează gestionarea deșeurilor de producție și menajere în scopul reducerii acestora și reintroducerii lor în circuitul economic, pentru prevenirea poluării mediului.

Legea Nr. 435 din 28 Decembrie 2006 privind descentralizarea administrativă, cu modificările ulterioare;

care stabilește cadrul general de reglementare a descentralizării administrative pe baza principiilor de repartizare a competențelor între autoritățile publice; domeniile proprii de activitate ale autorităților publice locale.

Legea Nr. 436 din 28 Decembrie 2006 privind administrația publică locală, cu modificările ulterioare;

care stabilește și reglementează modul de organizare și funcționare a autorităților administrației publice în unitățile administrativ-teritoriale; statutul juridic al unității administrativ-teritoriale; raporturile dintre autoritățile administrației publice, organizarea activității autorităților publice locale.

Legea Nr. 1402 din 24 Octombrie 2002 privind servicii publice de gospodărie comunală, cu modificările ulterioare;

care stabilește cadrul juridic unitar privind înființarea și organizarea serviciilor publice de gospodărie comunală în unitățile administrativ-teritoriale, inclusiv monitorizarea și controlul funcționării lor.

Codul Civil al Republicii Moldova Nr. 1107 din 6 Iunie 2002

care în principal determină statutul juridic al participanților la circuitul civil, temeiurile apariției dreptului de proprietate și modul de exercitare a acestuia, reglementează obligațiile contractuale și de altă natură, alte raporturi patrimoniale și personale nepatrimoniale conexe lor, iar în particular, cu impact în ceea ce privește domeniul managementului deșeurilor, reglementează modalitățile de cooperare și asociere între autoritățile locale.

Hotărârea Nr. 847 din 18 Decembrie 2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, cu modificările ulterioare;

care stabilește responsabilitățile și competențele Ministerului Mediului în domeniul managementului deșeurilor, în special în ceea ce privește elaborarea, promovarea și implementarea politicii statului.

Hotărârea Nr. 77 din 30 Ianuarie 2004 cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Inspectoratului Ecologic de Stat, cu modificările ulterioare;

care stabilește forma organizatorico-juridică, structura, atribuțiile, competența și domeniul de activitate ale Inspectoratului Ecologic de Stat cu subdiviziunile sale; funcția de bază a acestuia fiind aceea de a exercita controlul și de a asigura realizarea prevederilor legislației și actelor normative din domeniul protecției mediului

Legea 438 din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova

care stabilește entitățile implicate în procesul de elaborare a documentelor strategice la nivel regional, precum și un mecanism de finanțare a unor investiții, în conformitate cu politica de dezvoltare regională.

Hotărârea 387 din 6 iunie 1994 cu privire la aprobarea Regulamentului-model al întreprinderii municipale,

care reglementează raporturile dintre Întreprinderea Municipală (forma cea mai des întâlnită de organizare a operatorilor de salubritate) și autoritatea publică locală, în calitate de fondator al acesteia.

2.3 Planificarea gestionării deșeurilor la nivel național și regional

2.3.1 Planificarea gestionării deșeurilor la nivel național

Legea actuală a deșeurilor, Legea nr. 1347/09.10.1997, prevede la articolul 11 faptul că *“ministerele, departamentele, autoritățile administrației publice locale, asociațiile, întreprinderile și organizațiile elaborează, în limitele competenței lor, programe de gestionare a deșeurilor, ce includ măsuri care asigură reducerea volumului acestora, reintroducerea lor maximală în circuitul economic în calitate de materii prime secundare sau evacuarea lor fără riscuri ecologice”*. De asemenea, se prevede că *“autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător, în comun cu Ministerul Economiei, elaborează, în baza programelor nominalizate, proiectul Programului de stat de valorificare a deșeurilor de producție și menajere, care este aprobat de Guvern”*.

După cum se poate observa, aceste programe, care ar fi trebuit realizate, sunt programe de prevenire a generării deșeurilor și de valorificare, fără a fi însă documente complete de planificare a gestionării deșeurilor, de la colectarea acestora până la eliminare.

Din informațiile pe care le deținem, Programul de stat de valorificare a deșeurilor de producție și menajere a fost elaborat în anul 2010.

Proiectul noii legi a deșeurilor, care este în prezent în curs de aprobare, are însă prevederi clare în domeniul planificării, menționând faptul că Guvernul aprobă ***Strategia de gestionare a deșeurilor și Programul național pentru gestionarea deșeurilor***, care vor fi elaborate de către autoritatea administrației publice centrale în domeniul mediului, respectiv Ministerul Mediului.

Proiectul noii legi a deșeurilor prevede ca Programul național pentru gestionarea deșeurilor va cuprinde o analiză a situației actuale a gestionării deșeurilor pe teritoriul geografic al țării, precum și măsurile care trebuie luate pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu în cazul pregătirii pentru reutilizare, în cazul reciclării, valorificării și eliminării deșeurilor, precum și o evaluare a modului în care programul va ajuta la punerea în aplicare a obiectivelor și dispozițiilor prezentate în lege.

La fel ca și Directiva cadru a deșeurilor, proiectul de lege prevede ca Programul național pentru gestionarea deșeurilor va conține, după caz și luând în considerare nivelul geografic și acoperirea zonei de planificare, următoarele:

- tipul, cantitatea și sursa deșeurilor generate în limitele teritoriului, deșeurile care pot fi transportate de pe sau pe teritoriul național, precum și o evaluare a evoluției viitoare a fluxurilor de deșeuri;
- schemele existente de colectare a deșeurilor și principalele instalații de eliminare și valorificare, inclusiv orice aranjamente speciale pentru uleiurile utilizate, deșeurile periculoase sau alte fluxuri de deșeuri formate;
- o evaluare a necesarului de noi scheme de colectare, închiderea instalațiilor de deșeuri existente, infrastructura suplimentară pentru instalațiile de deșeuri în conformitate cu art. 19 și, dacă este necesar, investițiile legate de acestea;

- informații suficiente despre criteriile de localizare pentru identificarea siturilor și despre capacitatea viitoare de eliminare sau de operare a instalațiilor majore de valorificare, dacă este necesar;
- politicile generale de gestionare a deșeurilor, inclusiv tehnologiile și metodele planificate de gestionare al deșeurilor sau politici privind deșeurile care ridică probleme specifice de gestionare;
- aspectele organizaționale legate de gestionarea deșeurilor, inclusiv o descriere a alocării responsabilităților între actorii publici și privați care se ocupă cu gestionarea deșeurilor;
- o analiză a utilității și a adecvării utilizării instrumentelor economice și de altă natură pentru rezolvarea diverselor probleme legate de deșeuri, luând în considerare necesitatea menținerii unei bune funcționări a pieței interne;
- utilizarea unor campanii de sensibilizare și de informare adresate publicului larg sau unor grupuri țintă de public;
- amplasamente contaminate istoric prin operații de eliminare a deșeurilor și măsurile de reabilitare a acestora.

La art. 35 al proiectului de lege se prevede că în baza Programului național pentru gestionarea deșeurilor, agențiile și consiliile regionale de dezvoltare elaborează **programele regionale privind gestionarea deșeurilor**, conținutul programelor regionale fiind asemănător cu cel al Programului național pentru gestionarea deșeurilor.

Deși abia proiectul noii legi a deșeurilor are prevederi clare în ceea ce privește gestionarea deșeurilor, până în prezent au fost elaborate și aprobate documente de planificare, atât la nivel național, cât și la nivel regional.

Astfel, în anul 2013 a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 248/10.04.2013 **“Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027”**. Strategia Națională de gestionare a deșeurilor este documentul strategic pe baza căruia se definesc proiectele de investiții în domeniul gestionării deșeurilor.

Hotărârea Guvernului prevede faptul că Ministerul Mediului va conlucra cu organismele internaționale și potențialii donatori în scopul atragerii volumului necesar de investiții pentru a permite dezvoltarea durabilă a sectorului gestionării deșeurilor și va prezenta anual Guvernului, până la data de 10 aprilie, raportul cu privire la realizarea prevederilor Strategiei Naționale. Celelalte ministere și autoritățile administrative centrale vor întreprinde măsurile necesare pentru executarea integrală și în termenele stabilite a acțiunilor preconizate pentru implementarea Strategiei Naționale și trebuie să informeze anual, până la data de 10 februarie, Ministerul Mediului îndeplinirea măsurilor din Strategia Națională. Este, de asemenea, menționat faptul că beneficiarii proiectelor investiționale în domeniul gestionării deșeurilor trebuie să coordoneze în prealabil cu Ministerul Mediului conceptele proiectelor planificate și este recomandat ca autoritățile administrației publice locale să creeze asociații interraionale de gestionare a deșeurilor în vederea atragerii investițiilor necesare în acest sector.

Obiectul Strategiei Naționale sunt toate tipurile de deșeuri, respectiv:

- deșeurile menajere și asimilabile (deșeuri municipale);
- deșeuri de producție;
- deșeuri din construcții și demolări;

- deșeuri generate din activități medicale;
- fluxuri speciale de deșeuri (deșuri de ambalaje, deșeuri de echipamentele electrice și electronice, cauciucuri uzate, baterii și acumulatori, uleiuri uzate)

Strategia Națională stabilește atât obiective generale, cât și obiectivele specifice.

Obiectivele generale sunt următoarele:

- Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor municipale prin armonizarea cadrului legislativ, instituțional și normativ la standardele UE, bazat pe abordare regională (așezarea geografică, dezvoltarea economică, existența drumurilor de acces, condițiile pedologice și hidro-geologice, numărul de populație etc.) și divizarea teritorială a țării în 8 regiuni de management al deșeurilor;
- Dezvoltarea infrastructurii regionale de depozite de deșeuri municipale și a stațiilor de transfer;
- Dezvoltarea sistemelor de colectare și tratare a fluxurilor de deșeuri specifice (ambalaje, DEEE, cauciucuri, baterii etc.) prin promovarea și implementarea principului ”responsabilitate a producătorului”, inclusiv a deșeurilor periculoase (deșeuri medicale, uleiuri uzate etc.) prin crearea a câte unui punct de colectare la nivel de regiune.

În urma adoptării în anul 2006 a legii privind dezvoltarea regională, în Republica Moldova au fost înființate regiunile de dezvoltare (*Regiunea de Dezvoltare Sud, Regiunea de Dezvoltare Centru și Regiunea de Dezvoltare Nord*), care au ca scop stimularea atragerii de fonduri și investiții și de a asigura o dezvoltare durabilă. În plus, trebuie menționate regiunile cu statutul special Gagauzia și Transnistria.

Ținând seama de cele trei regiuni de dezvoltare, Strategia Națională definește **8 zone de gestionare integrată a deșeurilor municipale**, și anume:

- în *Regiunea de Dezvoltare Sud*: **3 zone** de gestionare a deșeurilor (*Zona 1 Sud, Zona 2 Sud Centru, Zona 3 Sud Est*);
- în *Regiunea de Dezvoltare Centru*: **3 zone** de gestionare a deșeurilor (*Zona 4 Chisinau, Zona 5 Vest Centru, Zona 6 Est Centru*);
- în *Regiunea de Dezvoltare Nord*: **2 zone** de gestionare a deșeurilor (*Zona 7 Balti, Zona 8 Nord*).

Trebuie menționat faptul că Regiunea Autonomă Gagauzia nu face parte din Regiunea de Dezvoltare Sud, dar este inclusă în Zona 1 Sud de management a deșeurilor. În schimb, Transnistria nu este inclusă în cele 8 zone de gestionare a deșeurilor.

Orașul Cahul se regăsește în Zona 1 Sud, din care fac parte raioanele Cahul, Cantemir, Taraclia și Regiunea Autonomă Găgăuzia.

Figura 5: Planificarea regională a managementului deșeurilor municipale în conformitate cu Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova

Sursa: "Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027"

Strategia Națională definește, de asemenea, **obiectivele specifice** pentru fiecare categorie de deșuri, prin intermediul cărora se vor realiza obiectivele generale. În ceea ce privește deșeurile municipale sunt definite următoarele obiective specifice:

- promovarea și implementarea sistemelor de colectare selectivă în toate localitățile, atât în sectorul casnic, cât și de producție, precum și a facilităților de sortare, compostare și reciclare;
- îmbunătățirea sistemului de transport al deșeurilor și dezvoltarea stațiilor de transfer (4-7 stații per raion);
- dezvoltarea capacităților de eliminare a deșeurilor municipale (construcția a 7 depozite zonale pentru deșeurile municipale și a 2 stații pentru tratarea mecanico-biologică);
- îmbunătățirea guvernării instituționale în domeniul gestionării deșeurilor municipale prin crearea asociațiilor autorităților publice locale la nivel zonal (8 asociații).

În ceea ce privește **depozitele zonale** pentru deșeurile solide municipale, în Strategia Națională este prezentată o hartă (Figura 8) cu recomandări privind locații potențiale pentru amplasarea acestor depozite în funcție de condițiile geologice-hidrologice ale Republicii Moldova. Analizând această hartă în comparație cu harta privind planificarea regională a managementului deșeurilor se poate observa o diferență de zonare, și anume Zona 3 Sud Est cuprinde în harta cu posibilele locații pentru amplasarea depozitelor și raionul Anenii Noi, care în harta privind planificarea regională este inclus în Zona 4 Chisinau. Pentru cele două raioane, Ștefan Vodă și Caușeni, sunt identificate două posibile amplasamente pentru depozite de deșuri, câte unul în fiecare raion.

Pe lângă obiectivele specifice pentru deșeurile municipale, în Strategia Națională sunt prezentate și obiective specifice pentru fluxurile speciale de deșuri.

În Anexa 1 a Strategia Națională este prezentat **Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova**, fiind definite pentru fiecare obiectiv general, respectiv obiectiv specific acțiunile, termenele de realizare, responsabilii, costurile estimate, sursa de finanțare, precum și indicatorii de monitorizare.

Principalele acțiuni identificate pentru **obiectivul general** *”Dezvoltarea infrastructurii regionale de depozite de deșuri menajere solide”*, respectiv obiectul specific *”Asigurarea cu sisteme de colectare și transport a deșeurilor a unui număr cât mai mare de generatori de deșuri”* sunt următoarele:

- Extinderea activității întreprinderilor de colectare și eliminare a deșeurilor din localitățile urbane în localitățile rurale – termen 2013 - 2015, responsabili Ministerul Mediului și *autoritățile publice locale*;
- Crearea sistemelor de colectare a deșeurilor în mediul urban/rural prin procurarea containerelor și amenajarea stațiilor de transfer, introducerea și extinderea colectării selective la sursă - termen 2013 - 2016, responsabili Ministerul Mediului și *autoritățile publice locale*;
- Crearea schemelor optime prin dotarea cu transport specializat la nivelul fiecărei regiuni - termen 2013 - 2016, responsabili Ministerul Mediului, *autoritățile publice locale* și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor;

- Crearea unui sistem de colectare și transportare a deșeurilor periculoase - termen 2015 - 2017, responsabili Ministerul Mediului, *autoritățile publice locale* și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor;
- Reducerea numărului de gunoiști existente prin amenajarea a 4 - 6 depozite de deșeurii menajere solide intercomunale la nivel regional - termen 2014 - 2016, responsabili Ministerul Mediului și *autoritățile publice locale*;
- Elaborarea planurilor de închidere a depozitelor de deșeurii neconforme cu cerințele Uniunii Europene - termen 2014 - 2017, responsabili Ministerul Mediului și *autoritățile publice locale*;
- Elaborarea studiilor de fezabilitate pentru construcția a 2-3 depozite de deșeurii menajere solide în Regiunea de Dezvoltare Sud - termen 2013 - 2014, responsabili Ministerul Mediului; agențiile de dezvoltare regională;
- Construcția depozitelor pentru deșeurii menajere solide și stațiilor de transfer regional - termen 2014 - 2017, responsabili Ministerul Mediului; Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

Se poate observa ca exceptând ultimele două acțiuni, care se referă la elaborarea studiilor de fezabilitate și construirea depozitelor zonale de deșeurii municipale, pentru restul acțiunilor responsabilitatea revine autorităților publice locale, iar implementarea acestor acțiuni trebuie să se finalizeze cel târziu în anul 2017.

2.3.2 Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud

Înainte de elaborarea Strategia Națională, în anul 2011 a fost elaborată și aprobată **“Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud”**.

Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud a fost elaborată în cadrul Proiectului „Guvernarea Deșeurilor – Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat (IEVP) Est”, proiect finanțat de Uniunea Europeană și a fost aprobată de către Consiliul de Dezvoltare Regională Sud la data de 27 decembrie 2011. Strategia prezintă obiectivele principale și specifice ale Strategiei Naționale, deși la momentul elaborării Strategia Națională nu era încă aprobată.

În **Strategia regională** sunt prezentate următoarele **ținte** care vor sta la baza implementării sistemelor de management integrat al deșeurilor în Regiunea de Dezvoltare Sud:

- (1) Colectarea deșeurilor municipale** - extinderea serviciilor orașenești de colectare a deșeurilor din mediu urban în zonele rurale:
- pe termen scurt, 2015 – acoperirea cu servicii de colectare în rază de 15 – 20 km în jurul orașelor;
 - pe termen mediu, 2020 – acoperirea cu servicii de colectarea pînă la 75% a zonelor rurale (cu populație peste 500 locuitori);
 - pe termen lung, 2025 – acoperire cu 100% în mediul rural (cu populație peste 500 locuitori);

(2) Depozitare și transfer:

- pe termen scurt, 2015 - dezvoltarea stațiilor de transfer a deșeurilor (medii și mici) în fiecare raion;
- pe termen scurt, 2015 - amenajarea gunoiștilor intercomunale (3-5 per raion);
- pe termen mediu, 2020 – reducerea numărului de depozite de la 200 de depozite neconforme la maxim 7 depozite de deșeurii;
- pe termen lung (2025) - depozitarea deșeurilor în maxim 3 depozite regionale.

(3) Reciclarea și/sau tratarea corespunzătoare a deșeurilor:

- pe termen scurt, 2015 – reciclarea a 10 – 20% deșeurii de sticlă, PET și Hartie din total de deșeurii reciclabile generate;
- pe termen scurt, 2015 – tratarea corespunzătoare a 40% din deșeurile din construcții și demolări;
- pe termen scurt, 2015 - tratarea corespunzătoare a 40% din deșeurile voluminoase;
- pe termen scurt, 2015 - reducerea la depozitare a 25% din cantitatea de deșeurii biodegradabile generate (dejecții animaliere, deșeurii din grădini, deșeurii vegetale și fitosanitare);
- pe termen mediu, 2020 – reciclarea a 20 – 30% deșeurii de sticlă, PET și Hartie din total de deșeurii reciclabile generate;
- pe termen mediu, 2020 – tratarea corespunzătoare a 55% din deșeurile din construcții și demolări;
- pe termen mediu, 2020 - tratarea corespunzătoare a 55% din deșeurile voluminoase;
- pe termen mediu, 2020 - reducerea la depozitare a 50% din cantitatea de deșeurii biodegradabile generate (dejecții animaliere, deșeurii din grădini, deșeurii vegetale și fitosanitare);
- pe termen lung, 2025 – reciclarea a 30 - 40% deșeurii de sticlă, PET și Hartie din total de deșeurii reciclabile generate;
- pe termen lung, 2025 – tratarea corespunzătoare a 70% din deșeurile din construcții și demolări;
- pe termen lung, 2025 - tratarea corespunzătoare a 70% din deșeurile voluminoase;
- pe termen lung, 2025 - reducerea la depozitare a 75% din cantitatea de deșeurii biodegradabile generate (dejecții animaliere, deșeurii din grădini, deșeurii vegetale și fitosanitare).

Analizând comparativ obiectivele și țintele propuse prin Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud cu cele din Strategia Națională se pot trage următoarele **concluzii**:

- Strategia Națională prevede extinderea sistemului de colectare și implementarea colectării separate până în anul 2016, în timp ce Strategia Regională prevede acoperirea cu servicii de salubritate de 10%, atât în mediul urban, cât și în mediul rural abia pe termen lung, începând cu anul 2025;

- Strategia Națională prevede construcția depozitelor regionale și a stațiilor de transfer în perioada 2014 – 2017, în timp ce Strategia Regională prevede că depozitele regionale vor fi funcționale începând cu 2025;
- Strategia Națională prevede ținte ambițioase de reciclare și tratare a deșeurilor, atât pe termen scurt, cât și mediu și lung, ținte care nu sunt corelate cu obiectivele și țintele privind colectarea și depozitarea controlată a deșeurilor.

Necolerările de obiective și ținte între Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud cu cele din Strategia Națională sunt cel mai probabil determinate de faptul că cele două documente de strategice au fost aprobate în momente diferite, Strategia Națională fiind aprobată cu doi ani mai târziu decât Strategia Regională.

Din punct de vedere al sistemelor de gestionare a deșeurilor municipale și Strategia Regională definește 3 zone/subregiuni de gestionare a deșeurilor singura diferență față de zonele definite pentru Regiunea de Dezvoltare Sud în Strategia Națională fiind aceea că Zona 1 Sud, denumită Subregiunea 3 în Strategia Regională, nu mai include și Regiunea autonomă Gagauzia.

Astfel, în conformitate cu Strategia Regională, **raionul Cahul** face parte împreună cu raioanele Cantemir și Taraclia din Subregiunea 3 (Zona 1 Sud din Strategia Națională). În **Strategia Regională** pentru această zonă sunt propuse următoarele **investiții**:

- 1 depozit regional de deșeuri amplasat în Tărtaul de Salcie (la circa 30 km de orașul Cahul);
- 3 stații medii de transfer amplasate în Baimaclia, Cahul și Balabanu;
- 7 stații mici de transfer (Vișniovca, Cantemir, Cițetu, Chircani, Musaitu, Pelinei, Colibași).

Astfel, în Strategia Regională pentru orașul Cahul este prevăzută realizarea unei stații medii de transfer.

Dupa cum se poate observa din cele prezentate, Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud pe lângă elementele de strategie cuprinde și elemente concrete de planificare, prin indicarea exactă a investițiilor care urmează a se realiza, investiții care în mod normal se identifică în urma unor studii de fezabilitate.

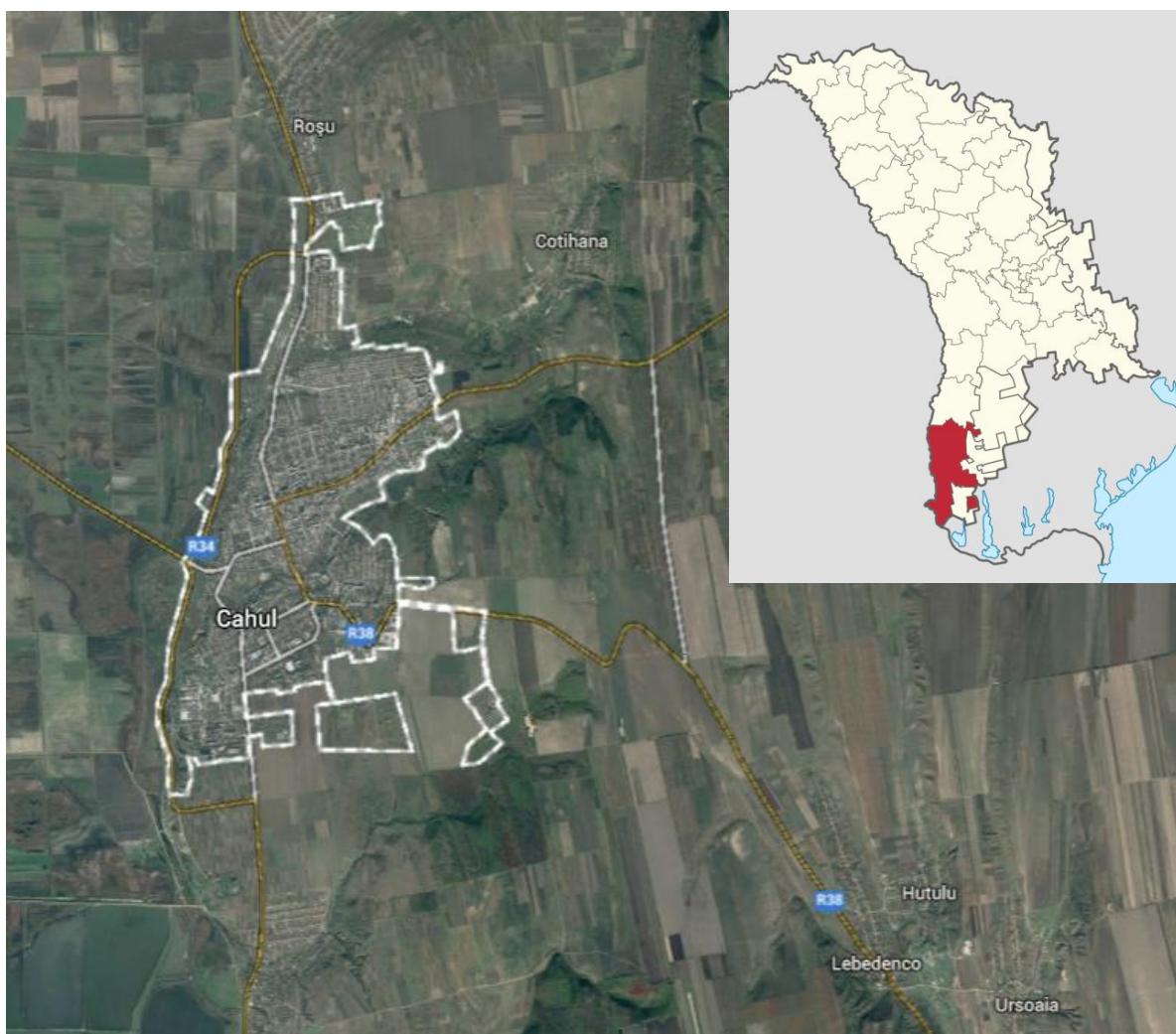
3 Aria proiectului

3.1 Descrierea localității

Orașul Cahul este centrul administrativ al raionului Cahul. Amplasat pe Câmpia Prutului Inferior, în partea de sud-vest a Republicii Moldova, orașul Cahul este situat la 175 km de Chișinău și ocupă o suprafață de circa 3391 ha. Orașul Cahul este cel mai mare centru economic, cultural și curativ din sudul Republicii Moldova.

Raionul se învecinează la nord cu raionul Cantemir, la nord-est cu UTA Găgăuzia, la sud cu Ucraina, la est cu raionul Taraclia și la vest cu România.

Figura 6: Harta raionului Cahul și a orașului Cahul

Sursa: Google Maps

3.2 Condiții socio-economice

Conform datelor recensământului din anul 2004, populația orașului Cahul constituie 35488 persoane, dintre care 46,20% - bărbați și 53,80% - femei. Structura etnică a populației orașului este următoarea: 60,45% - moldoveni, 11,04% - ucraineni, 17,10% - ruși, 3,26% - găgăuzi, 6,67% - bulgari, 0,1% - evrei, 0,05% - polonezi, țigani – 0,06%, alte etnii – 1,24%.

Cahulul este un important centru cultural. Orașul dispune de 7 grădinițe de copii; 3 școli primare; 2 gimnazii; 5 licee teoretice; 2 școlii-internat; 3 școlii polivalente; 2 combinate didactice; Universitatea de Stat din Cahul cu subdiviziunile funcționale Colegiul de Pedagogie și Arte și Colegiul Tehnic-Agricol; Colegiul de medicină.

Instituțiile de cultură sunt reprezentate prin cele 5 biblioteci orașenești, Palatul Culturii, Centrul de cultură și odihnă, Muzeul de istorie, Teatrul muzical-dramatic „B.P.Hașdeu”, Centrul de creație a copiilor, școala de arte plastice, școala muzicală „Maria Cibotari” etc.

Potențialul economic al orașului Cahul este diversificat, reprezentat de întreprinderi din industria alimentară: Fabrica de bere și băuturi nealcoolice - S.A. „Bere-Unitanc”; Fabrica de vinuri S.A. „Podgoria Dunării”, care include și gospodăria agricolă din satul Cotihana; S.A. „Fabrica de brânzeturi”; S.A. „Combinatul de panificație Cahul”; S.A. „Cereale”; Fabrica de articole tricotate S.A. „Tricon”, Tipografia S.A. „Raza de Sud”; Uzina de stâlpi din beton armat S.A. „USBA”. În oraș funcționează 37 organizații de construcții și 4 de transport. Deasemenea este larg prezentată rețeaua prestărilor de servicii.

Perioada anilor 1997 – 2007 s-a caracterizat prin reorientarea dezvoltării localității spre resursele locale disponibile. Odată cu trecerea la economia de piață pe teritoriul orașului și-au început activitatea agenții economici (persoane fizice și juridice) cu capital privat (peste 3 mii), ponderea cărora este în continuă creștere.

Un factor important pentru dezvoltarea orașului este participarea raionului Cahul în cadrul Euroregiunii „Dunărea de Jos” care oferă largi posibilități de cooperare transfrontalieră cu partenerii din România (județele Tulcea, Galați, Brăila) și Ucraina (regiunea Odesa).

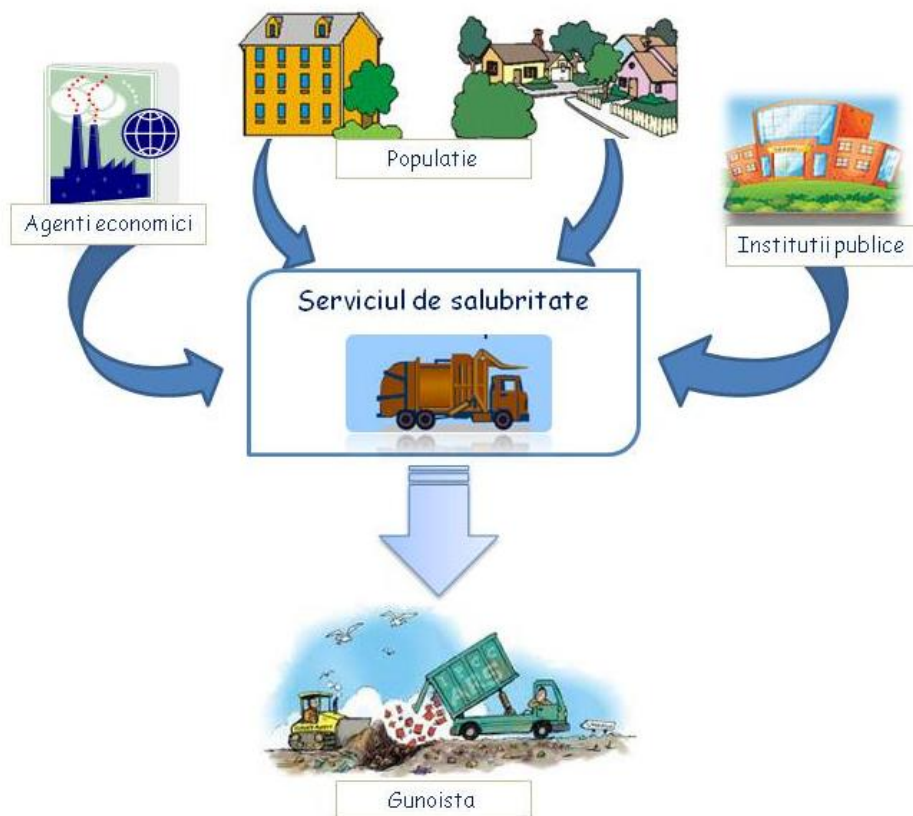
4 Gestionarea deșeurilor la nivelul localității

În prezent, colectarea deșeurilor municipale cade în responsabilitatea autorităților publice locale, serviciul de salubritate fiind realizat de către Întreprinderea Municipală “Gospodărie Comunală Locativă” Cahul (IMGCL) deținută de către autoritatea publică locală (APL).

Sistemul de gestionarea a deșeurilor municipale în zona pilot studiată (orasul Cahul) prezintă în principal aceleași aspecte generale care caracterizează zona urbană din Republica Moldova. Localitățile urbane prezintă o structură mixtă de locuințe, formată din blocuri și case individuale care se întind pe suprafețe relativ mari, motiv pentru care serviciul de salubritate s-a instituit în cea mai mare parte doar în zonele aglomerate.

Colectarea și transportul deșeurilor se realizează de către IMGCL Cahul în baza unor contracte încheiate cu generatorii de deșuri (populație, agenți economici, instituții publice), iar eliminarea deșeurilor se face într-un depozit neconform (gunoista) care aparține localității și este administrat tot de către IMGCL.

Figura 7: Sistemul de gestionare a deșeurilor la nivelul localității

Din analiza documentelor aferente serviciului de salubritate din localitatea Cahul, rezulta că întreprinderea de gospodărie comunală prestează servicii de colectare și transport deșuri, curățenie strădala în cartier (spațiile dintre blocuri), administrarea gunoistei și alte activități specifice serviciilor de gospodărie comunală (ascensoare, întreținere subsoluri).

Figura 8: Serviciile prestate de către IMGCL

Conform datelor furnizate de către IMGCL Cahul există încheiate contracte de salubritate cu cca 12.967 persoane care locuiesc la bloc și cu cca 2.563 persoane care locuiesc în case individuale (cca. **44% grad de acoperire a serviciului de salubritate pentru populație**) și 600 contracte cu agenții economici și instituțiile publice (cca **67% grad de acoperire a serviciului de salubritate în cazul agenților economici**). În ceea ce privește gradul de încasare al tarifelor, IMGCL Cahul a declarat că acesta este necorespunzător, iar veniturile sunt insuficiente pentru acoperirea costurilor de investiții și operare la un nivel de calitate acceptabil.

4.1 Sistemul de pre-colectare a deșeurilor menajere

Colectarea deșeurilor se face fie prin aportul populației și al celorlalți utilizatori ai serviciilor de salubritate prin metoda aducerii deșeurilor menajere la un punct fix de colectare (platforma) sau din *casa în casa* (zonele în care există gospodării individuale), de unde sunt apoi preluate de către operatorul de salubritate și transportate la gunoistea orașului.

În prezent, la nivelul localității Cahul există următoarea structură pentru pre-colectarea deșeurilor menajere:

Tabel 1: Situația sistemului de precolectare (orasul Cahul)

Platforme	Descriere	Dotare cu recipiente
23 de platforme amenajate	Platforme betonate dotate cu euro-containere pentru colectarea deșeurilor menajere și cu recipiente din plasa metalică pentru colectarea deșeurilor de plastic .	Infrastructura pentru pre-colectare: <ul style="list-style-type: none"> 191 Eurocontainere Containere din metal (1,1 m³)
43 de platforme organizate pe placi de beton	Platforme amenajate pe placi de beton, îngradite, dotate cu containere metalice cu capacitatea de 0,7 mc pentru colectarea deșeurilor menajere mixte	<ul style="list-style-type: none"> 24 eurocontainere din plastic pentru scoli și grădinițe 150 containere vechi metalice nestandardizate (0,66 m³)

La nivelul localității a fost introdusă colectarea selectivă a deșeurilor de plastic în containere metalice nestandardizate, în zonele unde există amenajate platforme.

În cazul deșeurilor rezultate din construcții și demolări, acestea pot fi evacuate în mod individual la gunoiera orașului (prin aportul individual al producătorului de deșuri, pentru un tarif de 168 lei/unitatea de transport inclusiv TVA) sau prin intermediul operatorului de salubritate, la solicitare, în baza unui tarif, după cum urmează:

- 123,36 lei/ pentru persoanele fizice de la blocuri, la care se aplică coeficientul de 1,5;
- 90 lei/m³ pentru persoanele fizice de la case, la care se aplică coeficientul de 1,5;
- 182,15 lei/m³ cu TVA pentru agenții economici, la care se aplică coeficientul de 1,5.

Figura 9: Platforma pentru colectarea deșeurilor menajere mixte (Cahul)

4.2 Sistemul de colectare și transport a deșeurilor menajere

Colectarea și transportul deșeurilor se face diferit, în funcție de infrastructura de care dispun întreprinderile de salubritate. Astfel, frecvența de ridicare a deșeurilor poate varia de la zilnic până la o dată pe săptămână.

La nivelul localității Cahul, colectarea se face după grafic, după cum urmează:

- zilnic de la toate cele 66 platforme;
- o dată pe săptămână la casele individuale;
- conform graficului sau la solicitare în cazul agenților economici;
- după solicitare în cazul unităților de învățământ și al instituțiilor publice;
- zilnic de la spitale.

Cantitatea colectată de către operator este supusă unor oscilații puternice de-a lungul unui an și este dependentă de structura clădirilor. Graficul evoluției cantităților de deșuri biodegradabile ilustrează un punct clar de minim iarnă, din decembrie până în februarie, un punct de maxim primăvara și unul și mai accentuat toamna.

Din informațiile operatorului de salubritate, aceste variații sunt cu cca. 30% mai mari față de cantitățile de deșuri colectate și transportate în anotimpul rece. Aceste oscilații în funcție de anotimp pot fi observate de obicei în zona cu gospodării individuale care prezintă importante porțiuni de grădina (se colectează cantități importante de deșuri verzi, cum ar fi: crengi, frunze, iarba, resturi din grădina, pamnat).

Colectarea deșeurilor menajere în oraș se efectuează prin intermediul următoarelor mijloace de transport:

Tabel 2: Situația mijloacelor de transport la nivelul operatorului

Mijloc de transport	An punere în funcțiune	Alte aspecte
1 autospecială FORD Cargo	2011	Donație în cadrul unui proiect finanțat de ADR Sud prin Fondul Ecologic.
3 autospeciale GAZ 3309	2003 2006	Donație de la USAID.
2 autobasculante GAZ 5314	1987 1988	
1 autospecială GAZ 52	1988	Utilizată pentru colectarea deșeurilor din zona blocurilor.
1 autobasculantă	1980	Utilizată pentru colectarea deșeurilor din sectorul case particulare.

1 autocamion Gaz 53 (vidanja) -	1991	
1 cisterna	1980	
1 buldozer	1977	Este utilizat periodic la depozitul de deseuri.
1 buldoexcavator	1990	Este utilizat în sezonul rece (iarnă) pentru acces la platformele de precollectare deseuri.

Figura 10: Mijloace de transport și utilaje din dotarea operatorului

4.3 Evacuarea deșeurilor

Deșeurile colectate de către operatorul de salubritate sunt transportate în vederea depozitării la depozitul de deșuri (gunoiste), situat la o distanță de cca 12 km în afara localității.

Figura 11: Locația depozitului de deșuri (gunoista)

Caracteristicile locației în care se realizează depozitarea deșeurilor sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel 3: Informații despre locația în care se realizează depozitarea deșeurilor

Caracteristicile locației în care se realizează depozitarea deșeurilor	
Distanța față de localitate	12 km
Anul deschiderii	1992
Suprafață	64.700 m ²
Capacitate	700.000 m ³
Tipuri de deșuri depozitate	Deșuri mixte menajere Deșuri din construcții și demolări Deșuri animaliere Deșuri de la agenți economici
Personal	4 paznici

Locația pentru depozitarea deșeurilor a fost realizată în anul 1992. Zona depozitului nu este împrejmuită, nu are sistem de cântărire a deșeurilor, nu este racordată la sistemul de energie electrică, nu există personal cu responsabilități în coordonarea depozitării deșeurilor. Paza depozitului este asigurată de către 4 persoane. Aceste persoane permit accesul în depozit doar mașinilor operatorului și/sau persoanelor care au primit acceptul de depozitare din partea acestuia.

Drumul de acces către depozitul deșeurilor este pietruit, dar impropriu și greu accesibil (pe o porțiune de circa 2 km drumul este aproape impracticabil).

Figura 12: Drumul de acces în gunoiera orașului Cahul

Împrăștierea deșeurilor în depozit se realizează odată pe săptămână cu un buldozer foarte vechi. Deșeurile sunt împinse, fără a fi compactate, în gropi săpate de către operator. În interiorul depozitului, operatorul a realizat lucrări de re-locare a deșeurilor (IMGL a săpat gropi în care a relocat deșeurile).

Figura 13: Imagini din interiorul gunoierii orașului Cahul

5 Evaluarea performanțelor financiare ale operatorului de salubritate

5.1 Contul de profit și pierdere

5.1.1 Evoluția veniturilor pe activități

În urma analizei efectuate și a datelor colectate și analizate de la beneficiar, s-a constatat faptul că operatorul IMGCL CAHUL obține următoarele categorii de venituri:

- Venituri din activități de salubritate;
- Venituri din sectorul comunal locativ;
- Alte venituri (arenda și altele).

Privind veniturile din sectorul comunal locativ, ele au fost incluse în capitolul Alte Venituri, nefiind direct legate de activitatea de salubritate a operatorului. Trebuie menționat că aceste două categorii de venituri (salubritate și sectorul comunal locativ) reprezentând peste 95% din veniturile totale

Cuquantumul și structura veniturilor din exploatare sunt prezentate în următorul tabel și în graficul ce îl urmează:

Tabel 4: Cuquantumul și structura veniturilor – IMGCL Cahul

Venituri		2011	2012	2013	2014
Venituri populație salubritate	MDL	1,470,322.0	1,961,927.0	2,289,050.0	1,104,946.0
Venituri întreprinderii salubritate	MDL	950,007.0	1,129,792.0	1,373,826.0	744,370.0
Alte venituri	MDL	2,632,703.0	3,092,928.0	2,314,193.0	1,213,232.0
Total venituri	MDL	5,053,032.0	6,184,647.0	5,977,069.0	3,062,548.0

Venituri		2011	2012	2013	2014
Venituri populație salubritate	MDL	29.10%	31.72%	38.30%	36.08%
Venituri întreprinderii salubritate	MDL	18.80%	18.27%	22.98%	24.31%
Alte venituri	MDL	52.10%	50.01%	38.72%	39.62%
Total venituri	MDL	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Figura 14: Structura veniturilor la nivelul anului 2012– IMGCL Cahul

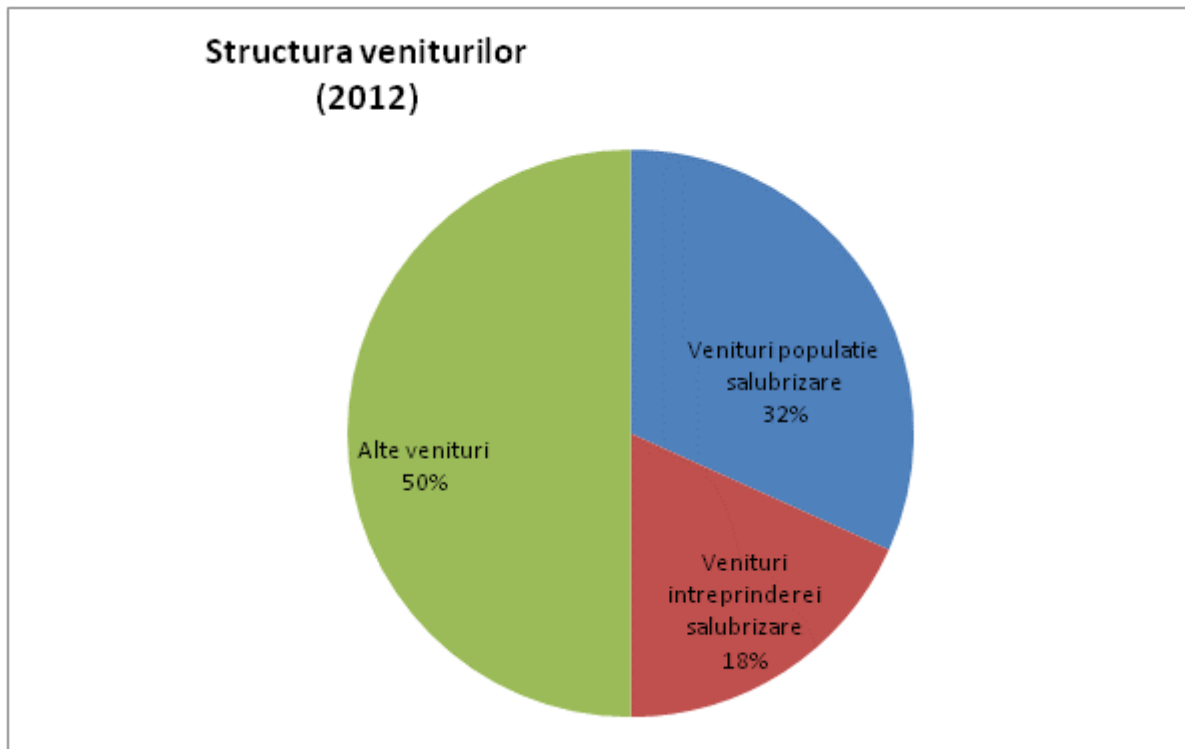
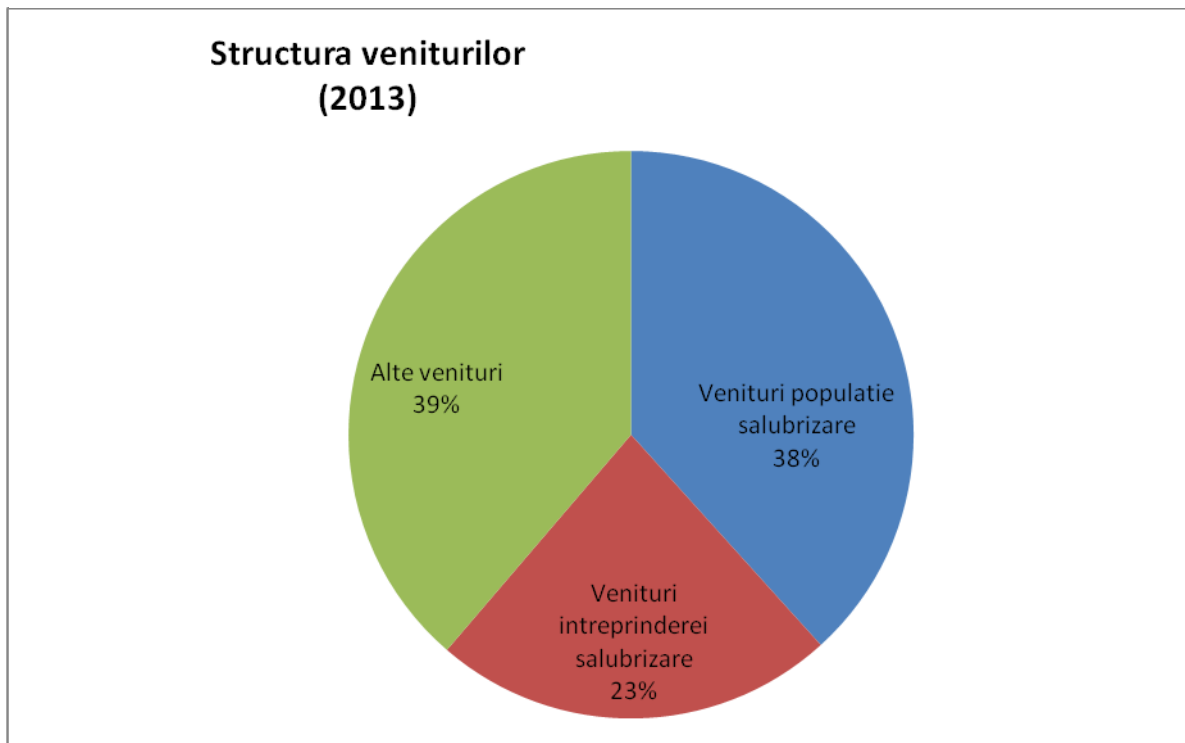

Figura 15: Structura veniturilor la nivelul anului 2013 – IMGCL Cahul

In 2013, se observa in structura veniturilor o schimbarea majora, dictata de scaderea veniturilor din fondul locativ, fapt ce se traduce intr-o scadere a altor venituri de la 50% la 39%. Astfel o pondere foarte importanta o au veniturile de la populatie, ce reprezinta 38% din totalul veniturilor companiei.

5.1.2 Evoluția tarifelor pe activități și a indicelui de suportabilitate

Tarifele practicate de IMGCL Cahul sunt diferențiate pe categoriile de utilizatori. Astfel, tarife pentru serviciile de salubritate se disting pentru următoarele categorii de beneficiari:

- Locuitori la case
- Locuitori la blocuri
- Agenți economici - evacuare gunoi
- Agenți economici - evacuare deseuri

Tarifele în vigoare pentru populație și agenți economici sunt aprobate încă din 2012, nemaifiind modificate de atunci. Aceste tarife au următoarele valori:

Tabel 5: Evoluția tarifelor de salubritate

Evoluția tarifelor		2011	2012-2014
Locuitori la case	Lei/persoana	8.0	15.0
Locuitori la blocuri	Lei/persoana	6.0	11.0
Agenti economici- evacuare gunoi	Lei/m3	140.1	182.2
Agenti economici- evacuare deseuri		276.0	276.0

În contextual acestei situații tarifare apare problema indicelui de suportabilitate a populației referitoare la factura plătită pentru serviciile de salubritate. În acest scop, consultantul a întocmit o analiză de suportabilitate, care este prezentată în următorul tabel și a cărei metodologie și concluzii vor fi explicate mai apoi.

Tabel 6: Date care au stat la baza analizei indicelui de suportabilitate al serviciului de salubritate

Analiza de suportabilitate		2011	2012	2013	2014
Veniturile disponibile ale populației în mediul urban (media lunară pe membru de familie) - Nivel național	MDL/pers.	1,792.6	1,868.9	2,063.6	2,016.8
Numărul mediu de membri pe familie - nivel național	Persoane	2.4	2.4	2.3	2.3
Media națională a salariilor	MDL/lună	3,042.2	3,386.2		
Salariul mediu în Raion	MDL/lună	2,483.90	2,743.70		
Factorul de ajustare	MDL/lună	81.6%	81.0%	81.0%	81.0%
Veniturile familiei - nivel Raion	MDL/gosp.	3,512.7	3,634.4	3,845.6	3,758.5
Evoluția tarifelor					
Locuitori la case	MDL/pers.	8.0	15.0	15.0	15.0
Locuitori la bloc	MDL/pers.	6.0	11.0	11.0	11.0
Valoarea facturată pentru salubritate pe gospodărie - locuitori la case	MDL/gosp./lună	19.20	36.00	34.50	34.50
Valoarea facturată pentru salubritate pe gospodărie - locuitori la blocuri	MDL/gosp./lună	14.40	26.40	25.30	25.30

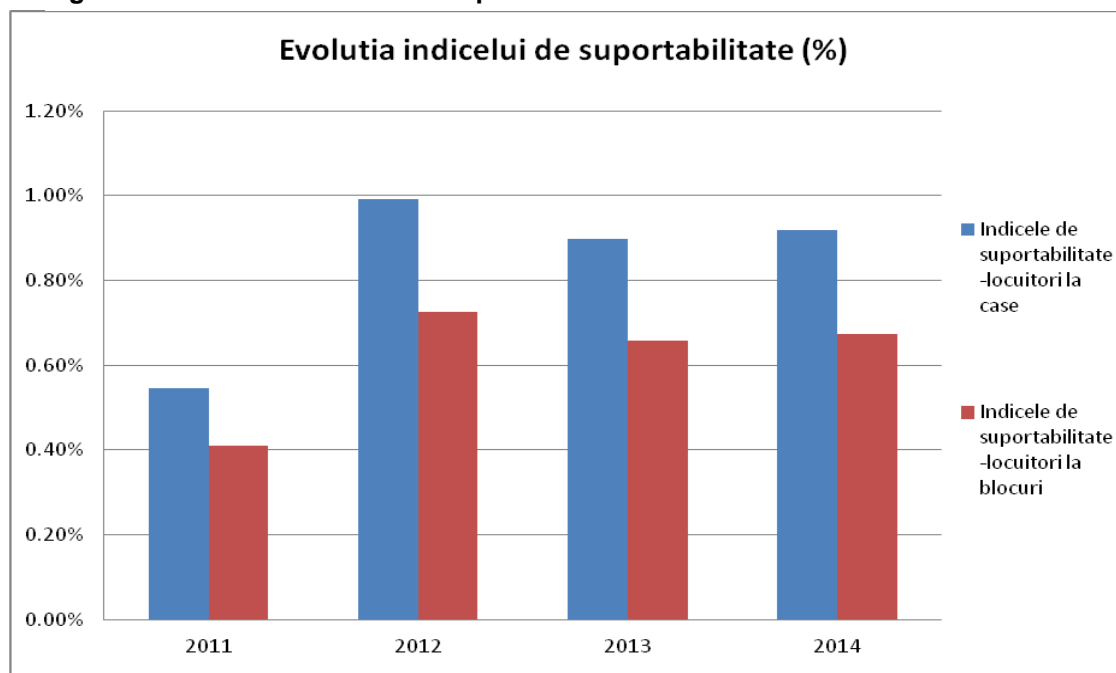
Indicele de suportabilitate-locuitori la case	%	0.55%	0.99%	0.90%	0.92%
Indicele de suportabilitate-locuitori la blocuri	%	0.41%	0.73%	0.66%	0.67%

Elementele cheie ale acestei analize sunt:

- Numarul mediu de membri pe familie, luat la nivel national;
- Tariful operatorului;
- Factura medie a populatiei din zona de operare la blocuri si la case.
- Veniturile disponibile ale populatiei in mediul urban (media lunara pe membru de familie) la nivel national;
- Media nationala a salariilor si salariul mediu la nivelul zonei de operare, pe baza carora s-a calculat un factor de corectie local al venitului disponibil in mediul urban la nivelul zonei de operare;

Pe baza acestor elemente s-a calculat procentul reprezentat de factura medie a populatiei de la blocuri si de la case din totalul veniturilor disponibile la nivel local, adica indicele de suportabilitate al serviciilor de salubritate. Evolutia acestui indice este prezentat in diagrama urmatoare, cu mentiunea ca in calculul acestuia nu s-a inclus taxa de 1 leu/persoana aplicata din 2013 de catre operator.

Figura 16: Evolutia indicelui de suportabilitate al serviciului de salubritate

Se poate observa ca nivelul indicelui de suportabilitate la momentul actual este de 0,90% pentru locuitorii de la case si 0,67% pentru locuitorii de la blocuri. Acest nivel este un nivel rezonabil, sub nivelul de 1% considerat ca nivel standard acceptabil si astfel duce la ideea ca tariful este suportabil de catre clientii domestici, fapt ce ar trebui sa se transpuna intr-un grad de colectare ridicat si posibilitatea unor viitoare cresteri tarifare. Cu toate acestea, nivelul de suportabilitate la case se apropie de limita de 1% si acest fapt indica posibilitati relativ limitate de crestere a tarifului in perioada viitoare.

5.1.3 Evoluția costurilor companiei

Costurile înregistrate de către IMGCL Cahul pentru perioada 2011-2014 se împart în trei mari categorii:

- Costuri directe aferente activității de salubritate;
- Costuri generale și administrative;
- Alte costuri (incluzând costurile aferente activității sectorului comunal locativ)

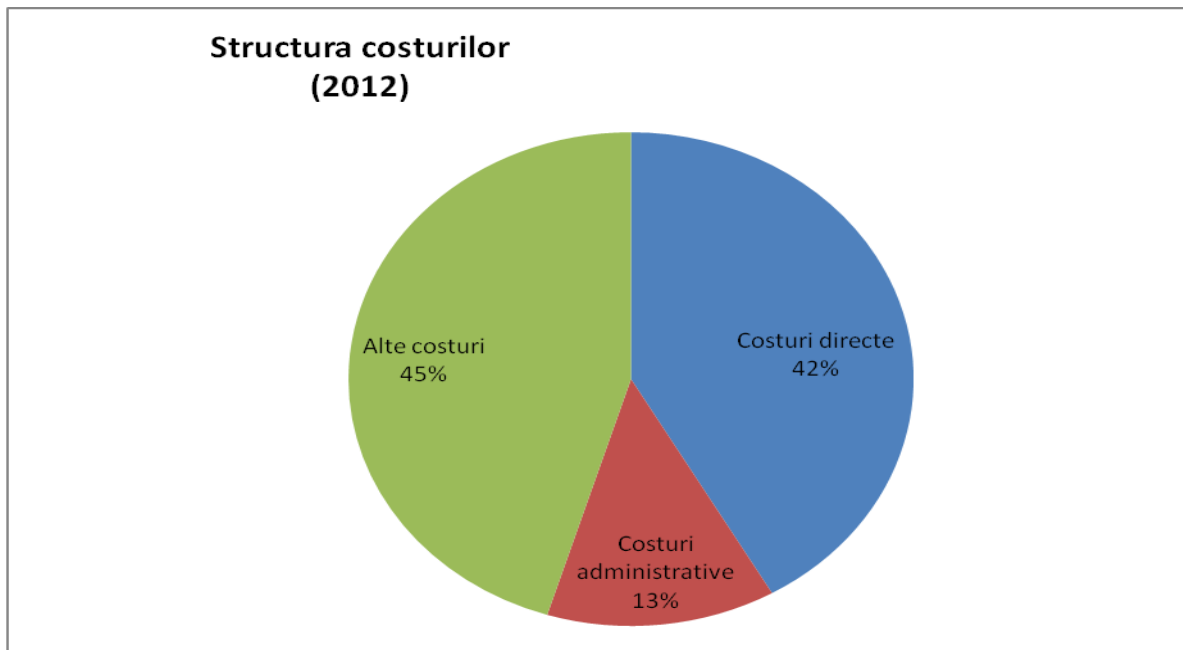
Costurile totale sunt prezentate în valoare absolută și relativă în tabele următoare, iar în graficele ce urmează structura costurilor pentru anii 2012 și 2013 sunt prezentate.

Tabel 7: Evoluția costurilor companiei

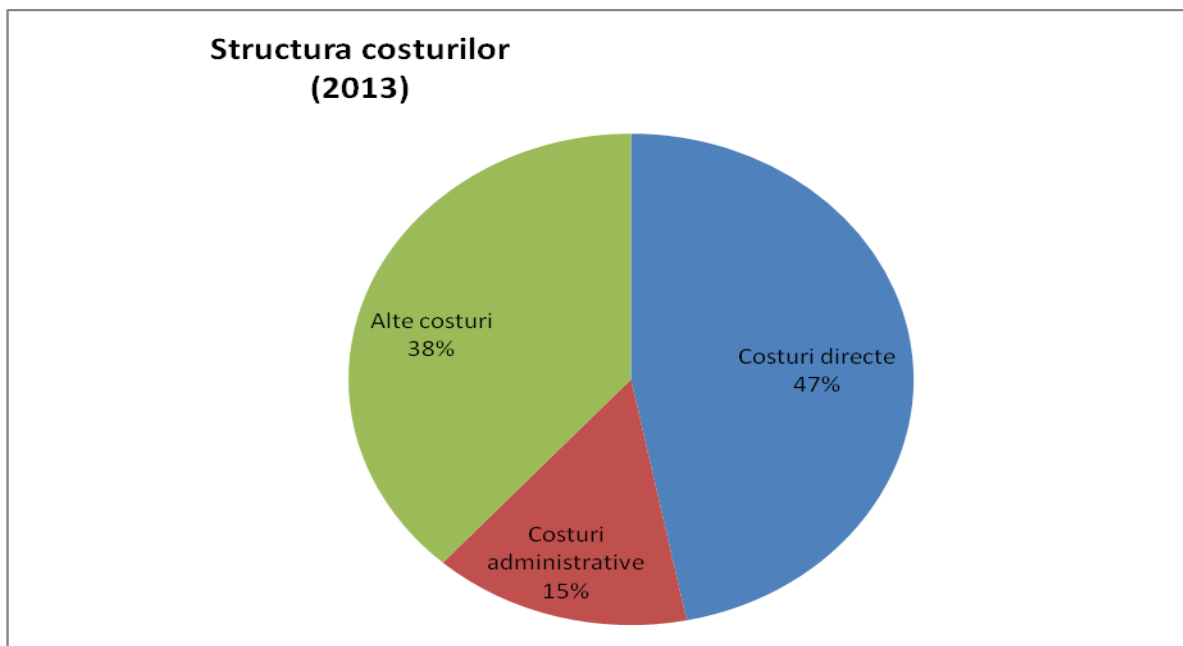
Costuri totale		2011	2012	2013	2014
Costuri directe	MDL	2,203,608.0	2,456,056.0	2,882,391.0	1,473,221.0
Costuri administrative	MDL	717,655.0	770,845.0	906,899.0	501,479.0
Alte costuri	MDL	2,159,721.0	2,662,862.0	2,363,455.0	1,281,490.0
Total costuri	MDL	5,080,984.0	5,889,763.0	6,152,745.0	3,256,190.0

Costuri totale		2011	2012	2013	2014
Costuri directe	MDL	43.37%	41.70%	46.85%	45.24%
Costuri administrative	MDL	14.12%	13.09%	14.74%	15.40%
Alte costuri	MDL	42.51%	45.21%	38.41%	39.36%
Total costuri	MDL	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Prezentarea grafică a costurilor este redată în următoarele diagrame:

Figura 17: Structura costurilor la nivelul anului 2012

In 2012, 45% din costuri erau reprezentate de costurile directe, in timp ce aproximativ 13% din costuri erau costurile administrative. Aceasta situatie s-a pastrat in 2013, dupa cum se poate vedea in urmatoarea diagrama:

Figura 18: Structura costurilor la nivelul anului 2013

În secțiunile următoare vor fi prezentate structura cheltuielilor directe și a cheltuielilor administrative ale operatorului pentru anii de analiză.

(1) Cheltuielile directe

Principalele categorii de cheltuieli directe ale companiei înregistrate sunt:

- Salarii
- Asigurări sociale
- Petrol, gaz și energie electrică
- Piese de schimb
- Uzura
- Alte cheltuieli

Evoluția acestor elemente este prezentată atât tabelar, pentru toți anii de analiză, cât și grafic, pentru anii 2013 și 2014, în cele ce urmează:

Tabel 8: Structura cheltuiilor din exploatare (MDL)

Cheltuieli din exploatare - directe	2011	2012	2013	2014
	MDL	MDL	MDL	MDL
Salarii	822,714.0	872,138.0	1,006,087.0	590,207.0
Asigurari sociale	212,718.0	224,976.0	260,596.0	157,168.0
Petrol, gaz și energie electrică	864,797.0	912,685.0	956,509.0	536,504.0
Piese de schimb	73,202.0	58,572.0	87,180.0	47,124.0
Uzura	110,476.0	188,216.0	293,030.0	139,453.0
Alte cheltuieli	119,701.0	199,469.0	278,989.0	2,765.0
Total cheltuieli din exploatare	2,203,608.0	2,456,056.0	2,882,391.0	1,473,221.0

În valoarea absolută, se observă o tendință de creștere a cheltuielilor directe pe perioada de analiză pe toate elementele de cost, cu creștere substanțială a amortizării, provocată de transferul de active din 2012, transfer ce va putea fi observat și în elementele de bilanț aferente.

Structura cheltuielilor directe din exploatare pentru anii de analiză este următoarea:

Tabel 9: Structura cheltuiilor din exploatare (%)

Cheltuieli din exploatare - directe	2011	2012	2013	2014
Analiza de structură	%	%	%	%
Salarii	37.3%	35.5%	34.9%	40.1%
Asigurari sociale	9.7%	9.2%	9.0%	10.7%
Petrol, gaz și energie electrică	39.2%	37.2%	33.2%	36.4%
Piese de schimb	3.3%	2.4%	3.0%	3.2%
Uzura	5.0%	7.7%	10.2%	9.5%
Alte cheltuieli	5.4%	8.1%	9.7%	0.2%
Total cheltuieli din exploatare	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Figura 19: Structura costurilor directe la nivelul anului 2013

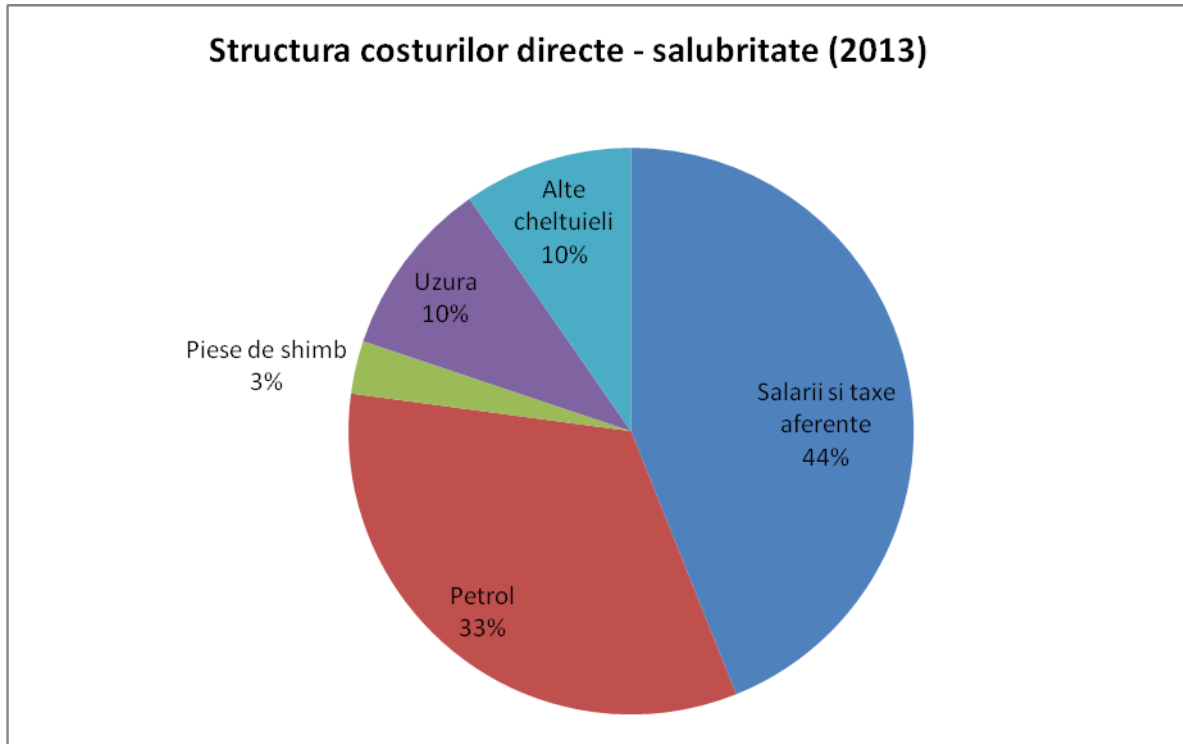
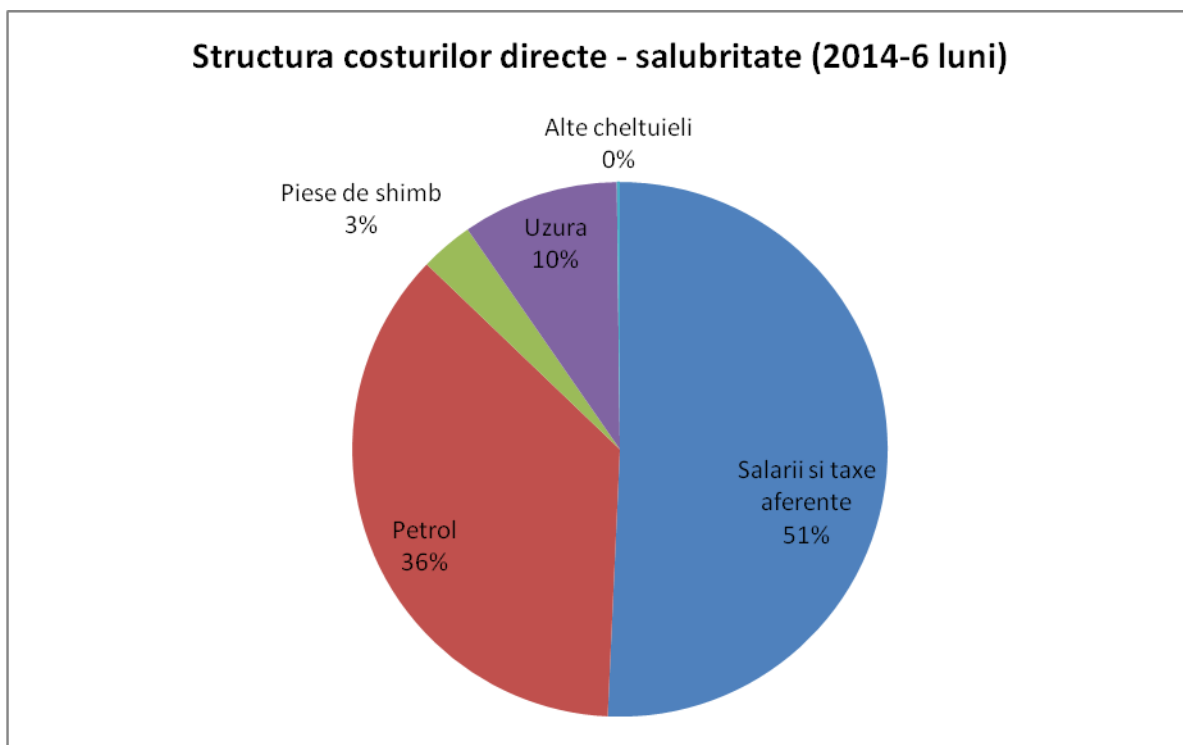

Figura 20 Structura costurilor directe la nivelul anului 2014

Se observa o crestere importanta a cheltuielilor cu combustibilul, de la 34% in 2012 la 36% in 2013, cauzata de cresterea pretului la carburant si o crestere puternica a cheltuielilor cu salariile si taxele aferente, la 51%.

(2) Cheltuielile generale și administrative

Principalele categorii de cheltuieli generale și administrative ale companiei înregistrate sunt:

- Salarii
- Uzura
- Asigurări medicale
- Petrol, gaz și energie electrică
- Altele

Evoluția acestor elemente este prezentată atât tabelar, pentru toți anii de analiză, cât și grafic, pentru anii 2013 și 2014, în cele ce urmează:

Tabel 10: Structura cheltuielilor generale și administrative (MDL)

Cheltuieli generale și administrative	2011	2012	2013	2014
	MDL	MDL	MDL	MDL
Salarii	403,351.0	447,170.0	523,181.0	285,072.0
Uzura	89,818.0	54,113.0	117,323.0	67,922.0
Asigurări medicale	13,566.0	15,048.0	17,854.0	11,291.0
Petrol, gaz și energie electrică	32,988.0	22,043.0	25,579.0	12,924.0
Altele	177,932.0	232,471.0	222,962.0	124,270.0
Total	717,655.0	770,845.0	906,899.0	501,479.0

Se observă și aici creșterea în 2013 a cheltuielilor, odată cu preluarea noilor active.

Evoluția structurii cheltuielilor generale și administrative este prezentată tabelar pentru anii de analiză și grafic pentru 2013 și 2014 în următoarele paragrafe.

Tabel 11: Structura cheltuielilor generale și administrative (%)

Cheltuieli generale și administrative	2011	2012	2013	2014
Analiza de structură	%	%	%	%
Salarii	56.2%	58.0%	57.7%	56.8%
Uzura	12.5%	7.0%	12.9%	13.5%
Asigurări medicale	1.9%	2.0%	2.0%	2.3%
Petrol, gaz și energie electrică	4.6%	2.9%	2.8%	2.6%
Altele	24.8%	30.2%	24.6%	24.8%
Total	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Figura 21: Structura cheltuielilor generale si administrative la nivelul anului 2013

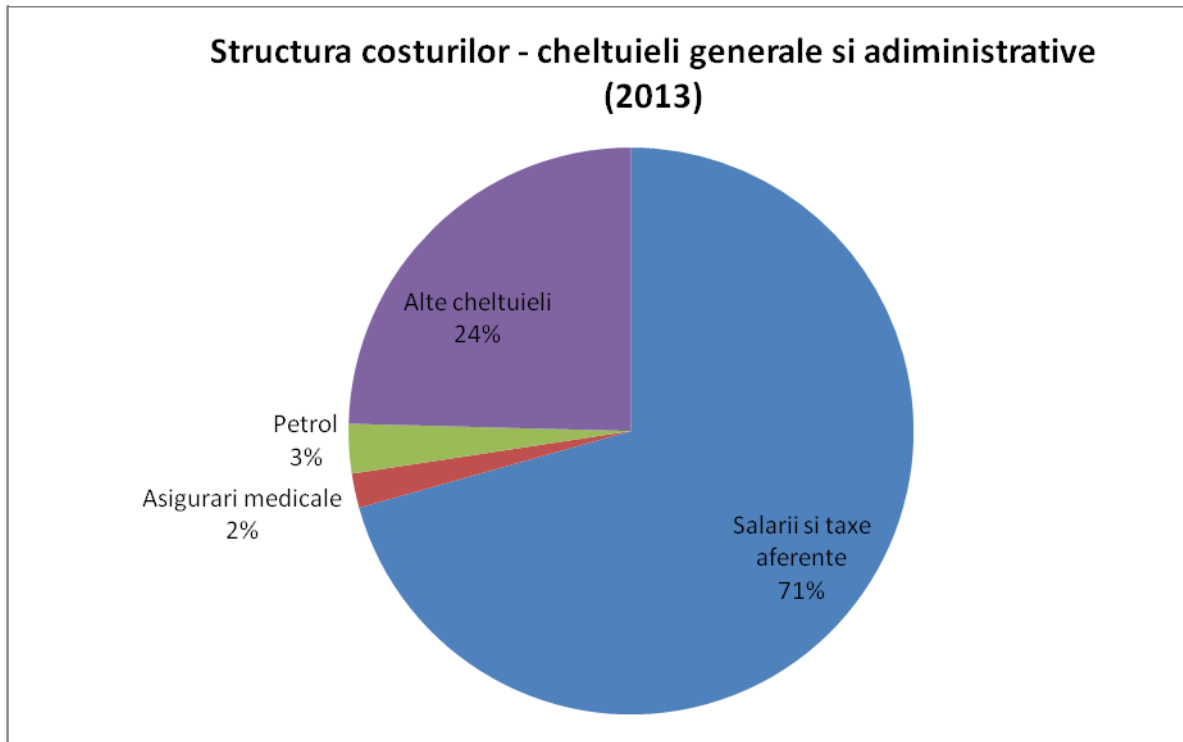
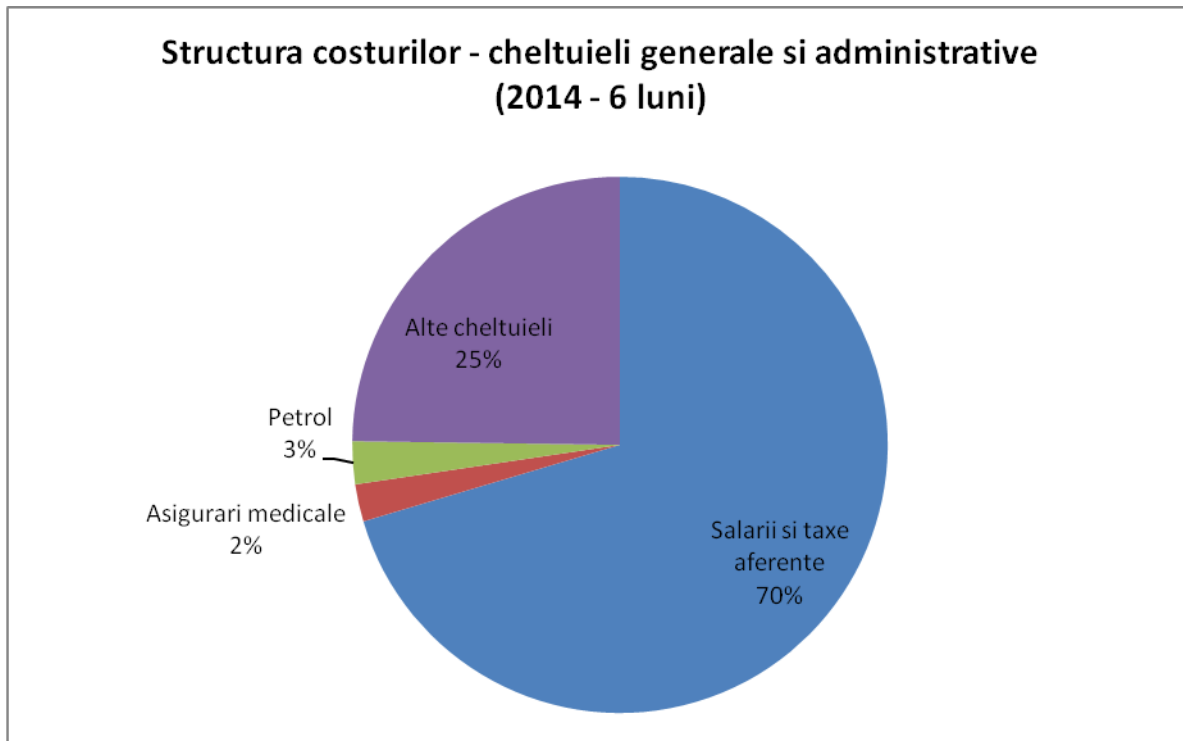

Figura 22: Structura cheltuielilor generale si administrative la nivelul anului 2014

Se observa ca cea mai mare parte a cheltuielilor generale si administrative sunt reprezentate de cheltuielile salariale

(3) Subvenții operaționale

Compania nu lucrează după o schemă de subvenționare predefinită, dar din discuțiile cu reprezentanții organizației a reieșit că primăria oferă subvenții atunci când situația devine dificilă pentru operator. Astfel, în anul 2010 s-au primit 350.000 MDL și 300.000 MDL pentru susținerea fondului locativ, deoarece situația în cadrul operatorului era critică.

5.1.4 Contul de profit și pierdere

Evoluția contului de profit și pierdere pentru ultimii 4 ani este prezentată în următorul tabel:

Tabel 12: Evoluția contului de profit și pierderi

CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE	2011	2012	2013
	MDL	MDL	MDL
Venituri din vânzări	4,712,923	5,409,428	5,925,324
Costul vânzărilor	(4,135,111)	(5,071,519)	(5,175,297)
Alte venituri operaționale	39,778	34,178	58,119
Cheltuieli comerciale	(106,607)	(32,386)	(49,442)
Cheltuieli generale și administrative	(717,655)	(771,092)	(906,899)
Alte cheltuieli operaționale	(121,613)	(16,057)	(20,925)
Rezultat din activitatea operațională	(328,285)	(447,448)	(169,120)
Rezultatul din investiții	333	-	3,625
Rezultatul din activitatea financiară	300,000	2,011,860	-
Rezultatul din activitatea extraordinară	-	-	-
Profitul Brut	(27,952)	1,564,412	(165,495)
Impozit pe profit	-	(49,116)	(9,909)
Profitul Net	(27,952)	1,515,296	(175,404)

Se poate observa că operatorul înregistrează pierdere operațională în fiecare dintre perioadele analizate, pierderi ce s-a redus destul de mult la nivelul anului 2013.

În anul 2012 rezultatul financiar a adus un profit substanțial, coroborat cu transferul de active ce va fi subliniat în analiza de bilanț, dar aceasta este o situație excepțională și trebuie tratată ca atare.

Astfel, trendul general este unul de pierdere, pierdere generată de activitatea operațională. Rămâne de văzut pe viitor dacă acest trend de îmbunătățire a situației financiare început în 2013 va continua și astfel compania va putea ajunge pe profit operațional.

Trebuie menționat că pentru anul 2014 nu au fost furnizate date, situațiile financiare semestriale nefiind încheiate.

5.2 Analiza Bilantului Contabil

Pe baza situațiilor primite de la operatorul IMGCL Cahul, bilanțul contabil al companiei pentru ultimii patru ani este prezentat în următorul tabel, urmat de o serie de concluzii privind principalele elemente bilanțiere:

Tabel 13: Analiza bilanțului contabil

BILANTUL CONTABIL	2011	2012	2013
	MDL	MDL	MDL
Active			
Active Fixe	616,403.0	1,719,997.0	1,457,324.0
Active intangibile	-		8,190.0
Active tangibile	616,403.0	1,719,997.0	1,449,134.0
Active financiare			
Alte active pe termen lung			
Active circulante	1,502,893.0	1,919,146.0	1,964,497.0
Inventar	41,205.0	39,263.0	62,434.0
Datorii debitoare	1,392,679.0	1,710,024.0	1,779,105.0
Alte active circulante	62,286.0	138,015.0	97,245.0
Casa	6,723.0	31,844.0	25,713.0
Total active	2,119,296.0	3,639,143.0	3,421,821.0
Capitalul	1,004,859.0	2,516,542.0	2,336,984.0
Capital social	56,636.0	56,636.0	56,636.0
Rezultat corectat	465,955.0	465,955.0	465,955.0
Rezultat reportat	482,268.0	478,655.0	1,989,797.0
Rezultat curent		1,515,296.0	(175,404.0)
Subvenții pentru investiții			
Datorii	1,114,437.0	1,122,601.0	1,084,837.0
Imprumuturi			
Alte datorii pe termen lungi			
Datorii pe termen scurt	1,114,437.0	1,122,601.0	1,084,837.0
Datorii creditoare	54,412.0	32,805.0	13,043.0
Datorii către angajați	197,923.0	197,998.0	276,200.0
Datorii cu asigurările sociale	115,315.0	125,200.0	87,396.0
Datorii la buget	74,658.0	102,907.0	48,264.0
Alte datorii	672,129.0	663,691.0	659,934.0
Provizioane			
Total obligații și capitaluri	2,119,296.0	3,639,143.0	3,421,821.0

Din analiza bilanțului contabil, reies următoarele concluzii:

- **Pe partea de active**, principalul element îl reprezintă activele tangibile de circa 1.4 milioane MDL. Se remarcă creșterea de 1;1 milioane MDL din 2012, creștere a activelor tangibile.
- **Pe partea de pasive**, se poate observa că operatorul funcționează în principal propriu și datorii pe termen scurt, fără să existe împrumuturi contractate. Totuși, ponderea datoriilor este destul de ridicată, reprezentând peste 30% în 2012 și 2013. Următorul indicator subliniază această dependență a companiei de datoriile pe termen scurt:

Tabel 14: Ponderea datoriei

Ponderea datoriei		2011	2012	2013
Datorii totale (A)	MDL	1,114,437.0	1,122,601.0	1,084,837.0
Total Active (B)	MDL	2,119,296.0	3,639,143.0	3,421,821.0
A/B	Raport	52.59%	30.85%	31.70%

- **Referitor la datoriile debitoare**, se observă o creștere a creanțelor în fiecare an, ceea ce dovedește o problemă pe partea de colectare a creanțelor din partea operatorului, așa cum va reieși din următorii doi indicatori calculați. Perioada de încasare a creanțelor are o valoare destul de mare, ajungând la 110 de zile, iar totalul creanțelor de la clienții casnici reprezintă 28,5% din totalul cifrei de afaceri. În contextul problemelor financiare ce reies din analiza contului de profit și pierdere, îmbunătățirea colectării reprezintă un punct esențial.

Tabel 15: Viteza de încasare a creanțelor

Viteza de încasare a creanțelor		2011	2012	2013
Datorii debitoare (A)	MDL	1,392,679.0	1,710,024.0	1,779,105.0
Vânzări (B)	MDL	4,712,923	5,409,428	5,925,324
(A/B)*365- days	Zile	108	115	110

Tabel 16: Analiza gradului de neincasare

Analiza gradului de neincasare		2011	2012	2013
Creanțe client domestici	MDL	1,344,114	1,653,956	1,694,026
Venituri din vânzări	MDL	4,712,923	5,409,428	5,925,324
Creanțe raportate la venituri	%	28.52%	30.58%	28.59%

- **Referitor la siguranța colectării acestor creanțe**, încrederea este ridicată, operatorul obișnuind frecvent să dea clienții în judecată. Mai mult, penalități se aplică agenților economici conform contractelor încheiate. Creanțele se recuperează pe o perioadă de 3 ani, majoritatea datoriilor din prezent, și anume circa 1.2 milioane MDL reprezentând datorii vechi.

- **Datoriile către furnizori sunt reduse**, ele situându-se actual la o valoare de circa 13 mii MDL, valoare ce reprezintă datoriile din luna curentă către furnizori. Totuși, o mai mare problemă o reprezintă datoriile către angajați, care au ajuns la circa 276 de mii MDL, o valoare cu 50% mai mare față de 2011. Această problemă trebuie abordată pentru a asigura stabilitatea și motivarea personalului. Totuși, datoriile către bugetul central și cele către furnizori înregistrează un trend descendent arătând o ameliorare a acestei situații pe aceste zone.

În următorul tabel este prezentată evoluția dinamică a elementelor de bilanț, evoluție ce vine în susținerea celor menționate mai sus:

Tabel 17: Evoluția dinamică a elementelor de bilanț

BILANȚUL CONTABIL	2012	2013
Analiza orizontală (evoluție)	%	%
Active		
Active Fixe	279.0%	84.7%
Active intangibile	n/a	n/a
Active tangibile	279.0%	84.3%
Active financiare	n/a	n/a
Alte active pe termen lung	n/a	n/a
Active circulante	127.7%	102.4%
Inventar	95.3%	159.0%
Datorii debitoare	122.8%	104.0%
Alte active circulante	221.6%	70.5%
Casa	473.7%	80.7%
Total active	171.7%	94.0%
Capitalul	250.4%	92.9%
Capital social	100.0%	100.0%
Rezerve	100.0%	100.0%
Rezultat reportat	99.3%	415.7%
Rezultat curent	n/a	-11.6%
Subvenții pentru investiții	n/a	n/a
Datorii	100.7%	96.6%
Imprumuturi	n/a	n/a
Alte datorii pe termen lungi	n/a	n/a
Datorii pe termen scurt	100.7%	96.6%
Datorii creditoare	60.3%	39.8%
Datorii către angajați	100.0%	139.5%
Datorii cu asigurările sociale	108.6%	69.8%
Datorii la buget	137.8%	46.9%
Alte datorii	98.7%	99.4%
Provizioane	n/a	n/a
Total obligații și capitaluri	171.7%	94.0%

Se observa, după cum s-a punctat și mai sus evoluția alertă a activelor tangibile pe partea de active, cauzată de transferul de active din 2012. De asemenea, se pot observa creșterea datoriilor către angajați, dar și scăderea datoriilor către furnizori și a celor către bugetul de stat, pe partea de pasive.

5.3. Prezentarea proiectelor de investiții de care a beneficiat societatea în trecut

Operatorul IMGCL Cahul a beneficiat de două proiecte de investiții sau donații, ce vor fi prezentate în cele ce urmează:

- (1) Proiectul finanțat prin Agenția de Dezvoltare Regională ADR Sud - operatorul a primit în cadrul proiectului finanțat de ADR Sud echipamente conform datelor prezentate în următorul tabel.

Tabel 18: Echipamente de care a beneficiat operatorul în cadrul unor proiecte

Nr. de ordine	Raioanele	Nr. de populație	Autospeciale "FORD"		Buldozere pe senile "Agromas 90 TG"		Platforme		Containere de 1,1 m ³ (zincate)		Total nr. containere	TOTAL SUMA
			unit	suma	unit	suma	unit	suma	unit	suma		
1	Cimișlia	1714	1	1236369			55	262927	63	323946	174	2180014.0
2	Cahul	3662	1	1236369			30	143414.7	35	179970	93	1747258.5
3	Cantemir	2230			1	675000	30	143414.7	38	195396	88	1184534.7
4	Taraclia	1400	1	1236369			70	334634.3	78	401076	170	2257715.3
5	Cahul	20630	1	1236369			23	122112.2	100	514200	191	2202380.0
6	Basarabeanca	4000	1	1236369			60	288163.3	71	365082	181	2208538.3
7	Ștefan Vodă	2829			1	675000	20	95609.8	28	143976	69	1069427.8
8	Caușăni	3498			1	675000	32	152975.7	40	205680	104	1238214.9
	TOTAL	39963	5	6181845	3	2025000	320	1543252	453	2329326	1070	14088083.5

Nr. de ordine	Raioanele	Nr. de populație	Containere de 0,66 m ³ (zincate)		Lazi pt. colectarea plasticului de 1,8 m ³		Containere din polietilena de înaltă densitate 1,1 m ³		Presa de balotat deșeurile reciclabile		Total nr. containere	TOTAL SUMA
			unit	suma	unit	suma	unit	suma	unit	suma		
1	Cimișlia	1714	18	91692	75	157320	18	64260	1	43500	174	2180014.0
2	Cahul	3662	5	25470	48	100684.8	5	17850	1	43500	93	1747258.5
3	Cantemir	2230	5	25470	40	83904	5	17850	1	43500	88	1184534.7
4	Taraclia	1400	11	56034	70	146832	11	39270	1	43500	170	2257715.3
5	Cahul	20630	21	106974	48	100684.8	22	78540	1	43500	191	2202380.0
6	Basarabeanca	4000	10	50940	90	188784	10	35700	1	43500	181	2208538.3
7	Ștefan Vodă	2829	6	30564	30	62928	5	17850	1	43500	69	1069427.8
8	Caușăni	3498	6	30564	52	109075.2	6	21420	1	43500	104	1238214.9
	TOTAL	39963	82	417708	453	950212.8	82	292740	8	348000	1070	14088083.5

5.4. Sistemul de facturare și colectare

5.4.1. Sistemul de facturare

Din discuțiile cu beneficiarul, au reieșit următoarele elemente cheie ce privesc sistemul de facturare:

- Se facturează serviciul către persoanele care beneficiază de acest serviciu, fie că ele au contract de prestare servicii sau nu. Nu există o parghie prin care operatorul să poată încheia contracte cu mai mulți clienți. Pentru agenții economici (circa 600) se întocmesc mai ușor contracte. Pentru populație, la blocuri este un grad de conectare de 100%, în vreme ce la sectorul particular de case, gradul de conectare este de 40%. Astfel, dintre toate categoriile de locuitori, la locuitorii de la case sunt problemele cele mai mari, neputându-se demonstra că au depus deseuri și neputând fi constrânși să încheie contracte cu operatorul.
- Facturile se întocmesc în baza contractelor încheiate sau în baza numărului de persoane declarate/constatate. Astfel, la case se face *factura*, iar la blocurile locative se face *un aviz de plată* pe baza persoanelor înregistrate. În cazul agenților economici, aceștia plătesc în funcție de numărul de containere ridicate. Ridicarea se face la cererea agentului economic, operatorul colectând deseurile pe baza de bon care va fi înregistrat și va constitui baza de plată pentru acesta. Există o persoană care va duce facturile din cadrul companiei.
- Pe partea logistică, facturile pentru persoanele fizice și juridice sunt emise cu ajutorul unui program electronic și se prindează la sediul operatorului. Pe partea de contabilitate organizația folosește programul 1C și soluții IT pentru printarea facturilor aferente.

5.4.2. Sistemul de colectare

Din discuțiile cu beneficiarul, au reieșit următoarele elemente cheie ce privesc sistemul de plată a facturilor:

- Privind modalitatea de plată, persoanele fizice și juridice plătesc la sediu sau la bancă. Compania are contracte de colaborare cu Banca Socială și Energo Bank. Cei ce doresc pot să vină și la sediu să plătească, deoarece compania a instalat și înregistrat la această locație un aparat de casă.
- Compania nu dispune de încasatori, plată se poate face exclusiv în modalitățile exprimate mai sus.
- Referitor la persoanele care nu plătesc facturile, la 500 de MDL restantă se scrie preîntâmpinare și la 1000 de MDL restantă se acționează în instanță. Compania câștigă 100% din procesele pe care le întentează. Se ataca toți rău plătnici pentru a menține întreprinderea pe un trend de creștere financiară. Din totalul datoriilor, o sumă de 1,2 mil MDL sunt datorii vechi, datorii pentru care sunt speranțe de recuperare. Se recuperează sumele din ultimii 3 ani de zile.

5.5. Analiza fluxului de numerar

Pe baza situațiilor financiare colectate de la IMGCL Cahul, și anume a bilanțului contabil și a contului de profit și pierdere, s-a întocmit un flux de numerar pentru anii 2012-2014, flux de numerar ce va fi prezentat în tabelul de mai jos, urmat de câteva observații și concluzii aferente.

Tabel 19: Analiza fluxului de numerar

Fluxurile de numerar		2012	2013
EBDIT	MDL	(257,048.0)	101,780.0
Rezultatul financiar și extraordinar	MDL	2,011,860.0	3,625.0
Impozit	MDL	(49,116)	(9,909)
Variația capitalului de lucru, din care:	MDL	(382,968.0)	(89,246.0)
Variația de Inventar	MDL	1,942.0	(23,171.0)
Variația datoriei debitoare	MDL	(317,345.0)	(69,081.0)
Variația sumelor de plătit	MDL	(21,607.0)	(19,762.0)
Variația altor active	MDL	(75,729.0)	40,770.0
Variația Angajamentelor față de personal	MDL	75.0	78,202.0
Variația Angajamentelor față de Fondul Social	MDL	9,885.0	(37,804.0)
Variația datoriilor la bugetul de stat	MDL	28,249.0	(54,643.0)
Variația Alte datorii	MDL	(8,438)	(3,757)
Fluxul de numerar operațional	MDL	1,322,728	6,250
Cheltuielile de capital pe proiecte	MDL	(1,293,994.0)	(8,227.0)
Trageri din împrumuturi	MDL	-	-
Plati Grant	MDL	-	-
Variația capitalului propriu	MDL	(3,613.0)	(4,154.0)
Cash Disponibil pentru serviciul datoriei	MDL	25,121	(6,131)
Serviciul datoriei	MDL		
Alte cheltuieli de capital	MDL		
Numerar net generat	MDL	25,121	(6,131)
Balanta de deschidere numerar	MDL	6,723.0	31,844.0
Balanta de închidere numerar	MDL	31,844	25,713

Principalele concluzii ale analizei fluxului de numerar sunt următoarele:

- Fluxul de numerar operațional este pozitiv în perioada de analiză, acest fapt datorându-se rezultatelor financiare și excepționale. Se remarcă faptul că operatorul nu are împrumuturi de rambursat, dar și o creștere a creanțelor prin constatarea unor datorii istorice ce au fost întregite.
- Momentan situația financiară a companiei este stabilă dar este necesară o îmbunătățire a situației pentru a asigura o rată de lichiditate linistitoare.

Tabel 20: Ponderea datoriei

Ponderea datoriei		2011	2012	2013
Datorii totale (A)	MDL	1,114,437.0	1,122,601.0	1,084,837.0
Total Active (B)	MDL	2,119,296.0	3,639,143.0	3,421,821.0
A/B	Raport	52.59%	30.85%	31.70%

- Îmbunătățirea colectării și eficientizarea operațională reprezintă principalele modalități prin care firma poate ieși din situația financiară actuală și pentru a intra într-o zonă de profitabilitate ce poate asigura dezvoltarea sustenabilă a operatorului.

5.6. Analiza indicatorilor financiari

Pe baza datelor colectate de la operator, consultantul a pregătit o serie de indicatori referitori la situația financiară a IMGCL Cahul. Acești indicatori vor fi prezentați tabelar în cele ce urmează, fiecare cu o interpretare a valorilor rezultate.

Există trei categorii principale de indicatori financiari ce au fost calculați:

- Indicatori de rentabilitate;
- Indicatori de îndatorare;
- Indicatori de lichiditate.

(1) **Indicatorii de rentabilitate** calculați sunt prezentați în următorul tabel:

Tabel 21: Indicatori de rentabilitate

Indicatori de rentabilitate		2011	2012	2013
<u>Rentabilitatea capitalului angajat</u>				
EBDIT (A)	MDL	(221,685.0)	(257,048.0)	101,780.0
Capitalului angajat (B)	MDL	1,004,859.0	2,516,542.0	2,336,984.0
A/B*100	%	-22.06%	-10.21%	4.36%
<u>Rentabilitatea capitalului propriu</u>				
Profit net	MDL	(27,952)	1,515,296	(175,404)
Capitalul propriu (B)	MDL	1,004,859.0	2,516,542.0	2,336,984.0
A/B*100	%	-2.8%	60.2%	-7.5%
<u>Profitul operational ca procent din vânzări</u>				
EBDIT (A)	MDL	(221,685.0)	(257,048.0)	101,780.0
Vânzări (B)	MDL	4,712,923	5,409,428	5,925,324
A/B*100	%	-4.70%	-4.75%	1.72%
<u>Cifra de afaceri Total active</u>				
EBDIT (A)	MDL	(221,685.0)	(257,048.0)	101,780.0
Active (B)	MDL	2,119,296.0	3,639,143.0	3,421,821.0
A/B	%	-10.46%	-7.06%	2.97%

Indicatorii de rentabilitate indică valori negative preponderent din cauza rezultatelor financiare ale companiei, EBDIT (Earnings Before Depreciation, Interest and Taxes – Profit înainte de Amortizare, Dobânzi și Taxe) (cu excepția 2013) și profitul net (cu excepția 2012) înregistrează valori negative și ca atare majoritatea indicatorilor au valori nefavorabile.

Ca atare, performanțele financiare ale companiei prezintă un semnal de alarmă și sunt necesare acțiuni pentru a redresa/remedia această situație stabilite în cadrul unui plan de acțiune. Totuși, scotând din calcul rezultatul activității financiare din 2012, se observă o îmbunătățire a performanțelor companiei, trend ce va putea fi verificat la finalul anului 2014 prin intermediul datelor aferente acestui an.

(2) **Indicatorii de îndatorare** calculați sunt prezentați în următorul tabel:

Tabel 22: Indicatori de îndatorare

Indatorare/Grad de indatorare		2011	2012	2013
<u>Pondere datorii</u>				
Datorii totale (A)	MDL	1,114,437.0	1,122,601.0	1,084,837.0
Total Active (B)	MDL	2,119,296.0	3,639,143.0	3,421,821.0
A/B	Raport	52.59%	30.85%	31.70%
<u>Gradul de îndatorare</u>				
Capitalul propriu (A)	MDL	1,004,859.0	2,516,542.0	2,336,984.0
Total Active (B)	MDL	2,119,296.0	3,639,143.0	3,421,821.0
A/B	Raport	0.47	0.69	0.68
<u>Vanzari/Mijloace fixe</u>				
Vanzari (A)	MDL	4,712,923	5,409,428	5,925,324
Mijloace fixe (B)	MDL	616,403.0	1,719,997.0	1,449,134.0
A/B	%	764.58%	314.50%	408.89%

Indicatorii de îndatorare arată o pondere a datoriei destul de mare, de circa 31,7% în 2013. Aceste datorii sunt datorii pe termen scurt și evoluția lor ar trebui monitorizată și ținută sub control pentru a evita situații de imposibilitate de plată, în coroborare cu nivelul destul de redus al lichidităților.

Indicatorul vânzări pe mijloace fixe ridică un semn de întrebare, deoarece se poate ca nu toate mijloacele fixe să fie trecute în bilanțul operatorului. O recalculare a acestui indicator ar fi necesară după cunoașterea situației exacte și după eventuala trecere în bilanțul operatorului a tuturor mijloacelor fixe.

(3) **Indicatorii de lichiditate** calculați sunt prezentați în următorul tabel:

Tabel 23: Indicatori de lichiditate

Lichiditate și Capitalul de lucru		2011	2012	2013
Rata de lichiditate curentă				
Activele circulante (A)	MDL	1,502,893.0	1,919,146.0	1,964,497.0
Datorii curente (B)	MDL	1,114,437.0	1,122,601.0	1,084,837.0
A/B	Raport	1.35	1.71	1.81
Rata de lichiditate imediată				
Activele circulante (A)	MDL	1,502,893.0	1,919,146.0	1,964,497.0
Stocuri (B)	MDL	41,205.0	39,263.0	62,434.0
Datorii curente (C)	MDL	1,114,437.0	1,122,601.0	1,084,837.0
(A-B)/C	Raport	1.31	1.67	1.75
Rata capacității de plată				
Casa (A)	MDL	6,723.0	31,844.0	25,713.0
Datorii curente (B)	MDL	1,114,437.0	1,122,601.0	1,084,837.0
A/B	Raport	0.0060	0.0284	0.0237
Viteza de încasare a creanțelor				
Datorii debitoare (A)	MDL	1,392,679.0	1,710,024.0	1,779,105.0
Vânzări (B)	MDL	4,712,923	5,409,428	5,925,324
(A/B)*365- zile	Zile	108	115	110
Viteza de rotație a stocurilor				
Stocuri (A)	MDL	41,205.0	39,263.0	62,434.0
Costul de materii prime și consumabile (B)	MDL	1,274,600.0	1,175,800.0	1,270,100.0
(A/B)*365- zile	Zile	12	12	18
Viteza de plată a furnizorilor				
Datorii furnizori (A)	MDL	54,412.0	32,805.0	13,043.0
Costul de materii prime și consumabile (B)	MDL	1,274,600.0	1,175,800.0	1,270,100.0
(A/B)*365- zile	Zile	16	10	4

Concluziile analizei indicatorilor de lichiditate arată că situația lichiditatilor este una stabilă, notându-se faptul că totuși compania are la dispoziție puține lichidități. Totuși, situația pare îmbunătățită în perioada 2011-2013, indicatorul *Active Circulante/ Datorii Curente* devenind *crescând constant* ceea ce demonstrează o capacitate de plată sporită a operatorului.

Referitor la colectare, se observă o înrăutățire minimă a capacității de a colecta a operatorului, perioada de colectare crescând de la 108 de zile în 2011 la 110 de zile în 2013. Această valoare este un semn de alarmă pentru companie, însă trebuie ținut cont de faptul că circa 1.2 milioane MDL reprezintă datoriile istorice, pe care firma încearcă să le colecteze, dar acest proces va dura

Rata capacității de plată este foarte scăzută, denotând un nivel foarte redus al lichidităților, însă indicatorul Rata de Lichiditate Imediată arată faptul că organizația ar dispune de resurse pentru a îmbunătăți situația lichidității și a se afla într-o poziție de siguranță în ceea ce privește capacitatea de plată.

Măsurile ar trebui luate pentru rectificarea acestei situații, colectarea reprezentând una din principalele soluții pentru ieșirea din situația dificilă.

Referitor la plata furnizorilor, în 2013 când toate costurile au trecut în situația operatorului, indicatorul înregistrează o valoare foarte bună de 4 zile, trendul continuat și în prezent așa cum a reieșit din discuția cu reprezentanții operatorului.

6 Analiza cadrului instituțional

6.1 Cadrul instituțional general privind gestionarea a deșeurilor

La nivel național, regional și local există mai multe instituții implicate în gestionarea deșeurilor municipale, fiecare dintre acestea având responsabilități specifice, stabilite prin acte normative.

În continuare vor fi prezentate pe scurt responsabilitățile care revin acestor instituții în domeniul gestionării deșeurilor menajere.

6.1.1 Autorități la nivel central cu responsabilități în domeniul managementului deșeurilor

Guvernul

Prevederile Legii serviciilor comunale conferă Guvernului dreptul de a asigura realizarea politicii generale a statului în domeniul gospodăriei comunale.

În exercitarea acestui drept Guvernul va fi în măsură să realizeze următoarele:

- a) inițierea și prezentarea spre adoptare a unor proiecte de legi privind reglementarea activității din domeniul respectiv;
- b) adoptarea unor regulamente și norme în domeniul gospodăriei comunale, acolo unde se impune reglementarea la nivel central;
- c) sprijinirea autorităților administrației publice locale în ceea ce privește înființarea, dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor publice de gospodărie comună, precum și dezvoltarea infrastructurii din acest domeniu.
- d) examinează periodic starea serviciilor publice de gospodărie comună și, în baza unor strategii specifice, stabilește măsuri pentru dezvoltarea durabilă și creșterea calității serviciilor furnizate/prestate corespunzător cerințelor utilizatorilor și nevoilor localităților.

Ministerul Mediului

Conform prevederilor Regulamentului de organizare și funcționare al Ministerului Mediului, în domeniul managementului deșeurilor, această instituție are misiunea principală de a asigura realizarea prerogativelor constituționale ale Guvernului prin elaborarea, promovarea și implementarea politicii statului în domeniul protecției mediului și al managementului deșeurilor.

În vederea realizării misiunii sale, Ministerul are următoarele funcții de bază:

- 1) elaborează, promovează și coordonează realizarea politicii de stat și a documentelor de politici în domeniul protecției mediului și al managementului deșeurilor;
- 2) elaborează cadrul legislativ și normativ necesar pentru realizarea obiectivelor în domeniile sale de activitate, asigurând compatibilitatea acestora cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și cu legislația comunitară;
- 3) stabilește direcțiile prioritare de activitate în domeniul protecției mediului în baza unor evaluări a situației și identificării problemelor, riscurilor în domeniul vizat;

- 4) asigură procesul de integrare a cerințelor de protecție a mediului în procesele reformei economice și în politica sectorială, în scopul asigurării dezvoltării durabile și promovării tehnologiilor energoeficiente și nonpoluante;
- 5) efectuează controlul de stat asupra respectării legislației ce ține de domeniul său de activitate;
- 6) autorizează activitățile în domeniile utilizării resurselor naturale, utilizării și prelucrării deșeurilor;
- 7) coordonează ținerea registrului național pentru amplasarea platformelor specializate pentru neutralizarea și înhumarea deșeurilor de producție și menajere;
- 8) participă la coordonarea cercetărilor științifice în domeniile protecției mediului;
- 9) gestionează Fondul Ecologic Național (FEN)² și coordonează activitatea fondurilor ecologice locale;
- 10) cooperează cu organizațiile internaționale și cu organele similare ale altor țări, promovează semnarea, aderarea și ratificarea tratatelor internaționale;
- 11) coordonează activitățile de realizare a prevederilor tratatelor internaționale în domeniu, la care Republica Moldova este parte;
- 12) coordonează activitatea organizațiilor și întreprinderilor subordonate;
- 13) coordonează activitățile privind pregătirea, perfecționarea și evaluarea performanțelor profesionale ale cadrelor în domeniile sale de activitate;
- 14) contribuie la informarea populației privind beneficiile politicii de mediu, ridicarea nivelului de conștientizare și educație ecologică prin intermediul strategiei de comunicare;
- 15) colaborează cu societatea civilă în domeniul protecției mediului;
- 16) exercită alte funcții în domeniul său de activitate, stabilite prin actele legislative și normative în vigoare;
- 17) elaborează și implementează planurile anuale de acțiuni ale Ministerului și ale instituțiilor din subordine cu aprobarea acestora în ședințele Colegiului;
- 18) coordonează și participă, conform competențelor, la elaborarea pronosticurilor, documentelor de politici naționale și sectoriale ce țin de dezvoltarea social-economică a țării.

² Fondul Ecologic Național a fost creat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 988 din 26.09.98 în conformitate cu Legea privind protecția mediului înconjurător (nr. 1515 din 16.06.1993), Legea pentru modificarea și completarea Legii privind protecția mediului înconjurător (nr. 1539-XIII din 25.02.1998), legea privind plata pentru poluarea mediului (nr. 1540-XIII din 25.02.1998) cu scopul de a acumula mijloace suplimentare pentru finanțarea activităților din domeniul mediului. Acest fond a jucat un rol mai important în finanțarea infrastructurii de apă și apă uzată, în domeniul managementului deșeurilor fiind finanțate doar câteva proiecte. (<http://mediu.gov.md/index.php/serviciul-de-presa/noutati/79-categorii-in-romana/despre-minister/institutii-subordonate/72-fondul-ecologic-national>)

În domeniul protecției mediului:

- 1) elaborează proiecte de acte legislative și normative din domeniul protecției mediului, armonizate cu prevederile legislației comunitare;
- 2) implementează acte legislative și normative din domeniul protecției mediului;
- 3) elaborează și perfecționează mecanismele economice în domeniul protecției mediului și utilizării durabile a resurselor naturale, promovează integrarea acestora în strategiile de dezvoltare a ramurilor economiei naționale;
- 4) asigură efectuarea expertizei ecologice a proiectelor, planurilor, programelor, concepțiilor, strategiilor de dezvoltare a ramurilor economiei naționale, a proiectelor de acte legislative și normative elaborate;
- 5) coordonează procesul de evaluare strategică de mediu a documentelor de politici cu posibile efecte asupra mediului, în conformitate cu prevederile tratatelor internaționale și legislației naționale;
- 6) coordonează procesul de evaluare a impactului asupra mediului a obiectelor planificate și a genurilor de activitate economică cu impact sporit asupra mediului;
- 7) acordă ajutor metodologic și coordonează acțiunile autorităților publice centrale și locale și a agenților economici, în scopul asigurării implementării documentelor de politici, prevederilor actelor legislative și normative la nivel sectorial și local;
- 8) coordonează procesul de elaborare și implementare a mecanismului de gestionare a deșeurilor și substanțelor chimice;
- 9) elaborează, coordonează și promovează Planul strategic de cheltuieli pe termen mediu în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, monitorizează și raportează implementarea acestuia;
- 10) coordonează și monitorizează procesul de implementare a proiectelor finanțate de către partenerii de dezvoltare în domeniile de competență ale Ministerului.

În domeniul controlului ecologic de stat:

- 1) exercită controlul ecologic de stat în domeniile de activitate economică asupra respectării prevederilor actelor legislative și normative de către agenții economici cu orice formă de proprietate și apartenență departamentală și persoanele fizice, inclusiv străine, cu excepția activităților nucleare și radiologice;
- 2) examinează contravenții și aplică sancțiuni, conform Codului contravențional și înaintează acțiuni pentru compensarea prejudiciului cauzat mediului ca urmare a încălcării prevederilor actelor legislative și normative în domeniile de activitate;
- 3) supraveghează respectarea normativelor și cerințelor legislației de mediu, a instrucțiunilor, recomandărilor și limitelor de folosire a resurselor naturale, produselor și substanțelor nocive, deșeurilor, normelor deversărilor și emisiilor de substanțe nocive în mediu, limitelor de depozitare a deșeurilor industriale, menajere, toxice și de altă proveniență, precum și achitarea taxelor și plăților pentru poluarea mediului;
- 4) exercită controlul privind respectarea și aplicarea normelor de protecție a mediului la amplasarea, proiectarea și construcția obiectelor, valorificarea noilor tehnologii, instalarea utilajelor noi, în limitele și în conformitate cu competențele stabilite de lege;

5) ține evidența și efectuează inventarieri la întreprinderi și organizații a surselor de poluare a aerului atmosferic, bazinelor acvatice și solului.

Inspectoratul Ecologic de Stat

Inspectoratul este autoritatea publică ce exercită controlul ecologic de stat privind respectarea legilor și actelor normative ecologice și se subordonează Ministerului Mediului. În teritoriu, Inspectoratul asigură îndeplinirea rolului său prin intermediul subdiviziunilor sale: *Agenții ecologice* din Chișinău, Cahul, Bălți, Găgăuzia; *Centre de investigații ecologice* din Chișinău, Bălți, Cahul și *Inspecții ecologice* la nivelul fiecărui raion. Acestea există, funcționează fără statut de persoană juridică și sunt administrate direct de către aparatul central al Inspectoratului, având *competențe regionale* – Agențiile ecologice și Centrele de investigații, și *raionale/locale* – Inspecțiile ecologice.

În domeniul realizării politicii de mediu, Inspectoratul are următoarele responsabilități:

- participă la elaborarea și promovarea programelor și planurilor naționale de acțiuni în domeniul protecției mediului și utilizării resurselor naturale;
- conlucrează cu organele administrației publice centrale și locale la elaborarea și implementarea programelor și planurilor naționale și locale de acțiuni în domeniul protecției mediului;
- participă la elaborarea și avizarea proiectelor de acte legislative și normative privind protecția mediului și utilizarea resurselor naturale;
- elaborează documente instructive privind mecanismele și instrumentele de promovare și implementare a programelor și planurilor de acțiuni în domeniul protecției mediului și utilizării resurselor naturale;
- participă la elaborarea și implementarea convențiilor, acordurilor regionale și internaționale ce țin de protecția mediului;
- monitorizează factorii de mediu și organizează controlul ecologic de stat;
- participă la elaborarea și coordonarea normativelor ecologice, standardelor, metodologiei de calcul al prejudiciului cauzat mediului, asigură aplicarea acestora în teritoriu;
- participă la acțiunile de popularizare a măsurilor de asigurare a calității factorilor de mediu, de educație a publicului în problemele de mediu prin intermediul radioteleviziunii, mass-media, emite raportul anual privind activitatea Inspectoratului.

În domeniul exercitării controlului ecologic de stat, Inspectoratul are următoarele responsabilități:

- exercită controlul de stat și supraveghează respectarea actelor legislative și normative în domeniul protecției mediului și utilizării resurselor naturale, de către agenții economici cu orice formă de proprietate și apartenență departamentală și persoanele fizice, inclusiv străine;

- supraveghează respectarea normativelor și cerințelor ecologice, a instrucțiunilor, recomandărilor, normelor de folosire a resurselor naturale a normelor de utilizare a produselor și substanțelor nocive, a deșeurilor;
- exercită controlul privind respectarea și aplicarea normelor de protecție a mediului la amplasarea, proiectarea și construcția obiectelor, valorificarea noilor tehnologii, instalarea utilajelor noi, precum și asupra modului de utilizare de către agenții economici a mijloacelor financiare destinate protecției mediului;
- exercită controlul privind efectuarea de către agenții economici a măsurilor de protecție a mediului, achitarea taxelor și plăților pentru poluarea mediului;
- exercită controlul de stat privind respectarea legilor și actelor normative ce țin de protecția mediului înconjurător în procesul de fabricare, depozitare, transportare, utilizare, neutralizare și înhumare a produselor și substanțelor nocive și a deșeurilor rezultate din acestea;
- efectuează expertiza ecologică de stat a documentației de proiect pentru construcția, extinderea, reconstrucția, reutilizarea, modernizarea, reprofilarea, conservarea, demolarea și lichidarea obiectelor în corespundere cu actele normative;
- exercită controlul de stat privind respectarea de către agenții economici a limitelor de utilizare a resurselor naturale, a normelor deversărilor și degajărilor de substanțe nocive în mediul ambiant, precum și a limitelor de depozitare a deșeurilor industriale, menajere, toxice și de altă proveniență, stabilite în actele legislative și normative;
- sistează activitatea agenților economici în cazul nerespectării cerințelor legislației și normelor ecologice;
- participă la aprobarea normelor de emisii și deversări nocive în mediu, normelor-limită de depozitare a deșeurilor de producție și menajere la compartimentul protecția mediului înconjurător;
- monitorizează importul/exportul deșeurilor;
- cercetează cazurile de avarii și situațiile ecologice excepționale.

În consecință se poate susține că cele mai relevante instituții de la nivel central, cu competențe în domeniul gestionării deșeurilor, sunt Ministerul Mediului și Inspectoratul Ecologic de Stat.

Prima instituție are un rol strategic, stabilind politicile de mediu care vor fi aplicabile, precum și cadrul legislativ general necesar implementării acestei politici. Inspectoratul Ecologic de Stat, prin prisma responsabilităților sale, poate fi considerată instituția care asigură implementarea politicilor stabilite de Ministerul Mediului, elaborând programele și planurile naționale de acțiuni, precum și normative și standarde privind protecția mediului.

Alte instituții: Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale

Este o structură funcțională de competență generală fără personalitate juridică, constituită pentru aprobarea, promovarea și coordonarea obiectivelor de dezvoltare regională la nivel național, reglementată de prevederile Legii 438 din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

Scopul principal al activității sale îl constituie scopul aprobarea, promovarea și coordonarea la nivel național a obiectivelor politicii de dezvoltare regională.

Consiliul Național are următoarele atribuții:

- a) avizează Strategia națională de dezvoltare regională;
- b) aprobă Documentul unic de program;
- c) aprobă criteriile de evaluare a discrepanțelor din dezvoltarea regională și prioritățile naționale ale dezvoltării regionale;
- d) aprobă finanțarea din Fondul național pentru dezvoltare regională;
- e) aprobă planul anual de implementare, corespunzător mijloacelor financiare disponibile în Fondul național pentru dezvoltare regională;
- f) contribuie la atragerea de mijloace financiare suplimentare pentru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională, a Documentului unic de program și a strategiilor de dezvoltare regională;
- g) acordă asistență în activitatea de cooperare interregională, transfrontalieră și de altă natură pentru dezvoltarea regională din Republica Moldova;
- h) exercită alte atribuții care au ca obiectiv susținerea politicii de dezvoltare regională.

Implicarea acestei entități este indirectă având în vedere că strategiile sectoriale și cele de dezvoltare regională trebuie să se coreleze pentru asigurarea îndeplinirii politicilor de mediu și a dezvoltării social-economice a țării, cele din urmă trebuind să se conformeze strategiilor/programele naționale sectoriale.

Consiliul este compus din ministrul dezvoltării regionale și construcțiilor, ministrul economiei, ministrul de stat, ministrul finanțelor, ministrul mediului, ministrul agriculturii și industriei alimentare, ministrul transporturilor și infrastructurii drumurilor, președinții Consiliilor regionale pentru dezvoltare și câte un reprezentant al sectorului privat, delegat din partea fiecărui Consiliu regional pentru dezvoltare.

De asemenea, prin intermediul *Fondului de Dezvoltare Regională* au fost finanțate o serie de proiecte în infrastructura de mediu, inclusiv în domeniul gestiunii deșeurilor.

Fondul național pentru dezvoltare regională reprezintă instrumentul principal privind finanțarea proiectelor și programelor de dezvoltare regională, îndreptată, în mod prioritar, spre zonele defavorizate din regiunile de dezvoltare. În Fond pot fi atrase și alte mijloace financiare din sectorul public și din cel privat la nivel local, regional, național și internațional, precum și mijloacele oferite prin programele de asistență ale Uniunii Europene.

6.1.2 Autorități la nivel regional cu responsabilități în domeniul managementului deșeurilor

Agenția de dezvoltare regională

Conform prevederilor Legii 438 din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, la nivelul Republicii Moldova au fost instituite **6 regiuni de dezvoltare**. Acestea sunt Nord, Centru, Sud, Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, Municipiul Chișinău și Transnistria.

Conform prevederilor legale, la nivelul fiecărei regiuni a fost instituită o Agenția de dezvoltare regională. În prezent funcționează un număr de 3 Agenții de Dezvoltare, respectiv, Nord, Centru și Sud.

Agenția de dezvoltare regională se constituie în fiecare regiune de dezvoltare, în scopul executării deciziilor Consiliului regional pentru dezvoltare. Agenția are personalitate juridică și activează în conformitate cu un regulament aprobat de Agenție în baza unui regulament-cadru, elaborat și aprobat de Guvern. Agenția efectuează analiza dezvoltării social-economice din regiunea sa de dezvoltare, precum și elaborează, coordonează, monitorizează și evaluează implementarea strategiilor, a planurilor, a programelor și a proiectelor de dezvoltare regională, implicit și a proiectelor din domeniul gestiunii deșeurilor.

Inspekția Ecologică

Exercită competențele stabilite prin lege, prin intermediul Agențiilor ecologice și al Centrelor de investigații ecologice.

6.1.3 Autorități la nivel raional cu responsabilități în domeniul managementului deșeurilor

Consiliul Raional

Conform Legii administrației publice locale, Consiliul Raional este autoritate a administrației publice locale, reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale, de nivelul al doilea.

Legea serviciilor publice de gospodărie comunală, prin prevederile art.23 alin.3 lit.d, permite operatorilor înființați de aceste autorități publice locale să presteze serviciul de salubritate în sistem raional, stabilindu-se astfel responsabilități în furnizarea serviciului și pentru autoritățile locale de acest nivel.

Coroborând aceste prevederi cu dispozițiile Legii privind descentralizarea administrativă, respectiv cu prevederile art.4, care stabilește Domeniile proprii de activitate ale autorităților publice locale, se constată o necorelare a normelor legale, având în vedere că Legea descentralizării a intrat în vigoare după apariția legii serviciilor publice.

Astfel, în Legea descentralizării colectarea și gestionarea deșeurilor menajere, inclusiv salubritatea sunt considerate domenii proprii de activitate ale autorităților locale de nivelul întâi. Mai mult decât atât alineatul 3 al aceluiași articol prevede că: *Autoritățile publice locale*

*de nivelurile întâi și al doilea, în limitele legii, dispun de libertate deplină de acțiune în reglementarea și gestionarea oricărei chestiuni de interes local care nu este exclusă din competența lor și **nu este atribuită unei alte autorități**. Alte competențe proprii autorităților publice locale pot fi atribuite acestora numai prin lege.*

Inspekția Ecologică de Stat

Exercită competențele stabilite prin lege prin intermediul inspekțiilor/subdiviziunilor de la nivel raional.

6.1.4 Autorități la nivel local cu responsabilități în domeniul managementului deșeurilor

Consiliul Local

Autoritățile administrației publice locale au competența exclusivă privind înființarea, organizarea, coordonarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciilor publice de gospodărie comunală, precum și crearea, administrarea și exploatarea bunurilor proprietate publică din infrastructura edilitară a unităților administrativ-teritoriale respective.

În exercitarea acestor competențe, autoritățile publice locale au următoarele responsabilități:

- a) elaborarea programelor de reabilitare, extindere și modernizare a dotărilor existente, precum și a programelor de înființare a unor noi sisteme publice de gospodărie comunală, în condițiile legii;
- b) coordonarea proiectării și executării lucrărilor tehnico-edilitare în scopul realizării acestora într-o concepție unitară și corelată cu programele de dezvoltare social-economică a localităților, cu planurile de amenajare a teritoriului, planurile generale de urbanism și programele de mediu;
- c) asocierea serviciilor publice de gospodărie comunală în vederea realizării unor investiții de interes comun din infrastructura tehnico-edilitară;
- d) inițierea parteneriatului public-privat pentru gestiunea serviciilor publice de gospodărie comunală, privatizarea acestor servicii, precum și a bunurilor proprietate publică din infrastructura tehnico-edilitară a unităților administrativ-teritoriale;
- e) participarea lor cu capital social sau cu bunuri la capitalul sau bunurile agenților economici pentru realizarea de lucrări și furnizarea/prestarea de servicii publice de gospodărie comunală la nivel local sau raional, după caz, pe bază de convenții care prevăd și resursele financiare constituite din contribuțiile autorităților administrației publice locale. Convențiile se încheie de către ordonatorii principali de credite, în baza mandatelor aprobate de fiecare consiliu local sau raional;
- f) contractarea sau garantarea, în condițiile legii, a împrumuturilor pentru finanțarea programelor de investiții pentru dezvoltarea infrastructurii de gospodărie comunală a localităților - efectuarea de lucrări noi, extinderi, dezvoltarea de capacități, inclusiv reabilitarea, modernizarea și reechiparea sistemelor existente;
- g) garantarea, în condițiile legii, a împrumuturilor contractate pentru formarea stocurilor de combustibil lichid și solid suficiente pentru sezonul rece;

h) elaborarea și aprobarea normelor locale și a regulamentelor de funcționare a operatorilor pentru reglementarea activității serviciilor publice de gospodărie comunală în baza normelor-cadru elaborate de autoritatea publică centrală de specialitate.

Exercitarea responsabilităților se materializează prin posibilitatea adoptării unor decizii în legătură cu :

- a) gestiunea directă sau delegarea gestiunii prin parteneriat public-privat a serviciilor publice de gospodărie comunală, pe criterii de competitivitate și eficiență managerială;
- b) promovarea reabilitării infrastructurii din sectorul utilităților publice de gospodărie comunală;
- c) monitorizarea și controlul periodic ale activităților de furnizare/prestare a serviciilor publice de gospodărie comunală, în conformitate cu actele normative, și luarea de măsuri în cazul în care operatorul nu asigură performanța pentru care s-a obligat;
- d) asigurarea continuității serviciilor publice de gospodărie comunală;
- e) consultarea cu utilizatorii la stabilirea politicilor și strategiilor locale în domeniul gospodăriei comunale, la adoptarea normelor locale și negocierea contractelor de parteneriat public-privat;
- f) informarea periodică a utilizatorilor asupra politicii promovate în domeniul utilităților publice de gospodărie comunală, precum și asupra necesității de stabilire a unor taxe;
- g) medierea conflictelor dintre utilizator și operator, la cererea uneia dintre părți.
- h) solicitare de informații privind calitatea serviciilor furnizate/prestate;
- i) invitarea pentru audieri operatorul în vederea soluționării divergențelor dintre el și utilizator;
- j) pronunțarea asupra tarifelor propuse de operator;
- k) sancționarea operatorul, în cazul în care acesta nu operează la parametri de eficiență la care s-a obligat, prin:
 - refuzul de a aproba tarifele propuse de operator;
 - revocarea deciziei prin care s-a aprobat concesionarea.
- l) rezilierea contractul de parteneriat public-privat în condițiile Legii cu privire la parteneriatul public-privat.
- m) asigurarea unui tratament egal pentru toți operatorii din cadrul comunității respective;
- n) asigurarea, în exercitarea atribuțiilor stabilite prin prezenta lege, unui mediu de afaceri transparent;

Inspekția Ecologică de Stat

Exercită competențele stabilite prin lege prin intermediul inspekțiilor/subdiviziunilor de la nivel raional

În tabelul de mai jos sunt centralizate autoritățile cu responsabilități în domeniul gestionării deșeurilor.

Tabel 24: Autorități cu responsabilități în domeniul gestionării deșeurilor

Nivel	Entități	Responsabilități principale	Observații
Central	Guvern	Politici generale Legislative – legi, hotărâri	
	Ministerul Mediului	Politici sectoriale Legislative - legi, hotărâri Monitorizare activitate Coordonare și monitorizare proiecte de investiții Finanțare investiții Control	
	Inspekția Ecologică	Legislativ- normative Implementare programe/planuri Control Aplicare sancțiuni	
	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale	Coordonare politici regionale cu cele sectoriale	
Regional	Agenția de dezvoltare regională	Elaborare, coordonare planuri/programe de dezvoltare regională Monitorizare implementare planuri/programe	
	Inspekția Ecologică	Control, monitorizare Investigații Aplicare sancțiuni	
Raional	Consiliul Raional	Gestionarea serviciului	Regim juridic definit neclar
	Inspekția Ecologică	Control, monitorizare Investigații Aplicare sancțiuni	
Local	Consiliul Local	Gestionarea serviciului direct/delegat Elaborare program investiții Asociere cu alte APL Aprobare tarife Monitorizare indicatori de performanță/ parametri de eficiență Emitere norme locale și regulamente de funcționare a operatorilor	
	Inspekția ecologică	Control, monitorizare Aplicare sancțiuni	

6.1.5 Organisme de control în domeniul gestionării deșeurilor

Principalul organism responsabil cu monitorizarea și controlul activității în domeniul gestiunii deșeurilor este Inspectoratul Ecologic de Stat.

Inspectoratul se subordonează Ministerului Mediului și efectuează controlul ecologic de stat la nivelul întregului teritoriu al Republicii Moldova.

Inspectoratul este condus de Șeful Inspectoratului Ecologic de Stat.

Acestuia i se subordonează în mod direct doi Șefi-adjuncți de Inspectorat, precum și următoarele direcții, secții și servicii: *Serviciul audit intern, Secția juridică, Secția resurse umane, Agenția Ecologică Chișinău cu Centrul de Investigații Ecologice și Direcția finanțe și logistică*, cărora îi sunt subordonate următoarele secții: buget și finanțe, evidență contabilă, logistică.

Celor doi adjuncți li se subordonează celelalte direcții, respectiv: *Direcția expertiză ecologică și autorizații de mediu, Direcția inspecție generală*, cu secțiile din subordine *Secția inspecție resurse acvatice și aer atmosferic, Secția inspecție sol, deșeurii și substanțe chimice, Direcția inspecție a florei și faunei, Secția sinteze informaționale, Serviciul secretariat și arhivă și Agențiile ecologice din Cahul, Bălți și Găgăuzia cu Centrele de investigații ecologice afiliate din Bălți, Cahul.*

De asemenea, Inspecțiile ecologice aferente fiecărui raion se află tot în subordonarea directă a Inspectorilor adjuncți.

În baza Regulamentului de funcționare, astfel cum a fost stabilit prin **Hotărârea Guvernului Nr.77 din 30 Ianuarie 2004**, activitatea de control a Inspectoratului Ecologic de stat se referă în principal la verificarea modului de:

- respectare a normativelor și cerințelor ecologice, a instrucțiunilor, recomandărilor, normelor de folosire a resurselor naturale a normelor de utilizare a produselor și substanțelor nocive, a deșeurilor și
- respectare și aplicare a normelor de protecție a mediului la amplasarea, proiectarea și construcția obiectelor, valorificarea noilor tehnologii, instalarea utilajelor noi, precum și asupra modului de utilizare de către agenții economici a mijloacelor financiare destinate protecției mediului.

6.1.6 Responsabilități în stabilirea tarifelor

Conform prevederilor legale în vigoare tarifele pentru furnizarea serviciilor de gospodărie comună se aprobă de către autoritatea publică locală.

În prezent, în ceea ce privește serviciul de salubritate, nu poate fi identificată o metodologie de stabilire, ajustare sau modificare a tarifelor pentru activitățile specifice serviciului de salubritate a localităților.

Din această cauză se constată nu există o metodă unitară de fundamentare a cheltuielilor aferente activității, cu luarea în considerare a tuturor elementelor de cost - consumurilor normate de combustibil, lubrifianți, materii prime și materiale, utilități, respectiv energie, apă și/sau gaze în scop tehnologic și a prețurilor acestora în vigoare, a cheltuielilor cu munca vie, directe sau indirecte (personal administrativ), precum și a celorlalte elemente de cheltuiești (amortizare, redevență, cheltuieli de dezvoltare, profit) necesare prestării activității respective.

În practică, stabilirea, ajustarea sau modificarea tarifelor se propune, pe baza unei documentații, de către operatorul care prestează serviciul și se înaintează Consiliului local respectiv. Acesta pe baza regulamentelor proprii de funcționare, transmite comisiilor de specialitate (în majoritatea cazurilor *Comisiei de Buget*) pentru a se verifica fundamentarea propunerii. Comisia/comisiile au obligația de a emite un aviz cu caracter consultativ. În cazul în care avizul este negativ documentația va fi trimisă operatorului pentru a fi refăcută ținând cont de motivele care au stat la baza emiterii avizului negativ. În cazul în care avizul comisiei/comisiilor este pozitiv solicitarea operatorului va fi supusă aprobării Consiliului local. Acesta poate aproba sau refuza solicitarea operatorului fără a-și fundamenta decizia.

Figura 23: Etape în ajustarea și/sau modificarea tarifelor de salubritate

6.1.7 Prevederi privind proprietatea activelor

Regimul proprietății activelor aferente sistemelor publice de gospodărie comunală este reglementat prin **Legea Nr. 1402 din 24 Octombrie 2002**.

Conform dispozițiilor acestei legi, ansamblu de construcții, instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice, prin intermediul cărora se asigură administrarea, întreținerea în condiții de bună funcționare și eficiența tuturor componentelor domeniului locativ-comunal constituie sistemul public de gospodărie comunală (art. 2).

Sistemul public de gospodărie comunală, inclusiv terenurile aferente, fiind de folosință, interes sau utilitate publică, aparțin, prin natura lor sau potrivit legii, domeniului public al unităților administrativ-teritoriale (art.4, alin. 2) și sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile.

În cazul gestiunii directe când furnizarea serviciului se realizează prin compartimentele specializate organizate în cadrul autorităților administrației publice locale, bunurile care alcătuiesc sistemul de gospodărie comunală rămân în proprietatea și în folosința autorității locale.

În cazul gestiunii indirecte sau al parteneriatului public-privat operatorul are dreptul de a administra și exploata sistemelor publice tehnico-edilitare, proprietarul fiind în continuare autoritatea publică.

O situație particulară se întâlnește în cazul Întreprinderilor Municipale înființate de autoritățile locale, când bunurile sunt transmise întreprinderii de către fondatori în limitele dreptului gestiunii lor economice (pct. 11 din HG 387/1994). Întreprinderea le poate folosi, dar nu este proprietar.

6.2 Cadrul instituțional privind gestionarea deșeurilor în aria proiectului

Forma de organizare a operatorului/denumire: Întreprindere Municipală - IMGCL Cahul

Anul înființării: 2007

Fondator: Consiliul Local Cahul

Obiect de activitate al IM: Eliminarea deșeurilor și a apelor uzate, asanare, salubritate și alte activități similare; Intermedieri pentru cumpărarea, vânzarea și închirierea locuințelor și altor bunuri imobiliare cu destinație neproductivă, activitatea birourilor de inventariere tehnică;

Administrarea întreprinderii: se realizează de către un administrator numit de *fondator*.

Conform Statutului administratorul este răspunzător pentru obligațiunile întreprinderii și pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor sale. Acesta beneficiază de libertate decizională în legătură cu activitatea întreprinderii.

Activitatea economică și socială a întreprinderii: Prevederile legale existente statuează dreptul întreprinderii de a-și organiza în mod independent activitatea. Relațiile economice cu alte unități economice, organizații și cetățeni se derulează pe baze contractuale.

Controlul activității: Controlul activității este exercitat de către *fondator* și se exercită prin intermediul comisiei de cenzori, al cenzorului sau al unei organizații de auditing.

Raporturile juridice ale operatorului cu autoritatea locală: Raporturile dintre Operator și autoritatea publică locală se desfășoară în baza prevederilor legale în vigoare, în special în raport de prevederile **Legii Nr. 1402 din 24 Octombrie 2002 privind serviciile de gospodărie comunală și ale Hotărârii 387 din 6 iunie 1994 cu privire la aprobarea Regulamentului-model al întreprinderii municipale.**

În consecință, având în vedere forma de organizare a operatorului, **întreprindere municipală**, Consiliul orașenesc are calitatea de fondator a acestuia. Din acest motiv raporturile din Operator și Consiliul Orașenesc se desfășoară pe două niveluri:

- un nivel vizează activitatea propriu-zisă a operatorului,
- un alt nivel vizează modul de furnizare/prestare al serviciului.

În ceea ce privește activitatea propriu-zisă a operatorului, din punct de vedere legal, se constată că autoritatea publică are următoarele drepturi:

- Stabilește obiectul de activitate al operatorului ;
- Numește/demite administratorul ;
- Controlează activitatea economică.

Conducătorul/ administratorul întreprinderii are libertate decizională în legătură cu activitatea acesteia, conform prevederilor statutului.

În ceea ce privește modul de prestare al serviciului de salubritate autoritatea publică locală are următoarele drepturi:

- elaborarea și aprobarea normelor locale și a regulamentelor de funcționare a operatorilor pentru reglementarea activității serviciilor publice de gospodărie comunală în baza normelor-cadru elaborate de către autoritatea publică centrală de specialitate ;
- monitorizarea și controlul periodic ale activităților de furnizare/prestare a serviciilor publice de gospodărie comunală, în conformitate cu actele normative, și luarea de măsuri în cazul în care operatorul nu asigură performanța pentru care s-a obligat;
- pronunțarea asupra tarifelor propuse de către operator;
- sancționarea operatorului, în cazul în care acesta nu operează la parametrii de eficiență la care s-a obligat, prin:
 - refuzul de a aproba tarifele propuse de operator;
 - revocarea deciziei prin care s-a aprobat concesionarea.

Operatorul are dreptul de a-și organiza activitatea astfel încât să asigure furnizarea corespunzătoare a serviciului.

În prezent Întreprinderea Municipală Gospodărie Comunală Locativă Cahul asigură furnizarea serviciului la nivelul orașului Cahul.

Între operator și autoritățile locale nu sunt încheiate contracte care să stabilească drepturile și obligațiile părților sau regulamente care să reglementeze modul de prestare al serviciilor. De asemenea nu există nici alte documente care să definească modalitățile și condițiile-cadru ce trebuie îndeplinite pentru asigurarea serviciului de salubritate, indicatorii de performanță, condiții tehnice de prestarea serviciului sau condițiile de desfășurare a activităților specifice serviciului de salubritate, pentru a stabili nivelurile de calitate și condițiile tehnice necesare funcționării acestui serviciu în condiții de eficiență și siguranță.

Raporturile dintre operator și beneficiarii serviciilor – populație/agenți economici, instituții: Conform prevederilor **art 25 din Legea serviciilor de gospodărie comunală:** *Persoanele fizice și juridice care beneficiază de servicii publice de gospodărie comunală sunt obligate să achite contravaloarea serviciilor prestate, conform facturilor primite, în termenul prevăzut de contractul încheiat între operator și utilizator.*

În consecință, raporturile dintre operator și beneficiarii serviciilor ar trebui să fie reglementate prin contracte încheiate între cele două părți.

În prezent, conform datelor comunicate de către reprezentanții operatorului, cadrul legislativ existent nu permite operatorului să oblige populației să încheie contracte de furnizare a serviciilor. Din acest motiv doar 44% din numărul total de contracte sunt încheiate.

În cazul agenților economici s-a constatat că situația este diferită, având în vedere că există un mijloc de constrângere a acestora pentru încheierea contractelor. Obținerea autorizației de funcționare pe raza localității este condiționată de încheierea contractelor de prestări servicii de salubritate. În consecință circa 67% din agenții economici au încheiat un contract de prestări servicii de salubritate.

Contractele reglementează drepturile și obligațiile părților, durata, condițiile de suspendare a prestării serviciilor și modalitatea de plată.

Nivelul tarifelor

În prezent tarifele pentru colectarea, transportul și depozitarea deșeurilor sunt:

- 15 lei/persoană/lună pentru poluația de la case ;
- 11 lei/persoană/lună pentru poluația care locuiește în apartamente/blocuri;
- 182 lei/m³ fără TVA pentru agenții economici ;

Tarifele practicate de către operatorul de salubritate au fost aprobate în anul 2012, până în prezent nefiind aprobate noi majorări sau ajustări ale tarifelor. Anterior tarifele aplicate fuseseră aprobate în anul 2006

6.3 Limitari institutionale

6.3.1 Limitări legislative

(1) Limitari privind prestarea propriu-zisă a serviciului

Din punct de vedere legislativ se constată lipsa unui cadru juridic general aplicabil tuturor operatorilor de salubritate, indiferent de forma de organizare a acestora care să definească:

- modalitățile și condițiile-cadru ce trebuie îndeplinite pentru asigurarea serviciului de salubritate, indicatorii de performanță, condiții tehnice de prestrare a serviciului.
- condițiile de desfășurare a activităților specifice serviciului de salubritate, stabilind nivelurile de calitate și condițiile tehnice necesare funcționării acestui serviciu în condiții de eficiență și siguranță

(2) Limitări privind rolul și responsabilitățile factorilor implicați

La nivelul cadrului legal specific gestionării deșeurilor municipale se constată că nu există o corelare a responsabilităților autorităților publice, după cum urmează :

- **Necorelarea responsabilităților dintre autoritățile locale de nivel unu și doi:** *Legea serviciilor publice de gospodărie comunală*, prin prevederile art.23, alin.3 lit.d, permite operatorilor înființați de către autoritățile publice locale să presteze serviciul de salubritate în sistem raional, stabilindu-se astfel responsabilități în furnizarea serviciului și pentru autoritățile locale de acest nivel. Coroborând aceste prevederi cu dispozițiile *Legii privind descentralizarea administrativă*, respectiv cu prevederile art.4, care stabilește Domeniile proprii de activitate ale autorităților publice locale, se constată o necorelare a normelor legale, având în vedere că *Legea descentralizării* a intrat în vigoare după apariția legii serviciilor publice.
- **Inexistența unui cadru legal coerent care să reglementeze limitele de delegare a competențelor autorităților locale către entități care asigură cooperarea/asocierea dintre autoritățile locale:** În Hotărârea Guvernului nr. 248/10.04.2013 de aprobare a “*Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027*” se prevede că autoritățile locale vor înființa asociații de dezvoltare intercomunitare. În prezent nu există cadrul legal care să reglementeze clar această modalitate de asociere și nici nu sunt stabilite limitele de delegare a competențelor și responsabilităților autorităților locale către aceste asociații.

- **Inconsistența cadrului legal privind delegarea serviciilor către operatori publici sau privați:** Deși Legea serviciilor publice face referiri la necesitatea creării unui cadru competitiv (licitație publică) în momentul delegării serviciilor, în realitate această condiție nu este respectată. Pe de altă parte, reglementările privind modul de funcționare al întreprinderilor municipale prevăd posibilitatea de asociere a mai multor fondatori – Consilii locale pentru înființarea acestor întreprinderi. În practică s-a constatat că prestarea serviciilor se face pe raza mai multor unități administrativ teritoriale de către întreprinderea deținută/fondată de către un singur consiliu local, fără asigurarea unui cadru competitiv în momentul delegării serviciilor, de către celelalte unități administrativ teritoriale, care nu au calitatea de fondator sau acționar.
- **Inexistența unui cadru legal care să oblige beneficiarul serviciului să încheie contracte cu operatorul serviciului:** Operatorii nu au la dispoziție mijloace legale pentru a forța/obliga beneficiarii serviciului să încheie contracte de prestări servicii. Din această cauză nu au nici posibilitatea de a se adresa instanțelor judecătorești pentru ca beneficiarii serviciului să fie obligați la plata tarifului. Acest fapt afectează major rezultatele economice ale operatorilor deoarece beneficiarii, în special populația de la apartamente/blocuri beneficiază de prestarea serviciului, fără însă a-l achita.

6.3.2 Limitari privind stabilirea tarifelor

În ceea ce privește modul de stabilire a tarifelor, modificarea sau ajustarea acestora se constată că nu există niciun act normativ care să reglementeze modul propriu-zis de stabilire a acestora și structura care să cuprindă toate elementele de cost, astfel încât să se asigure atât viabilitatea economică a operatorilor prestatori ai activităților specifice serviciului de salubritate a localităților, cât și protejarea intereselor utilizatorilor.

Nu sunt reglementate condițiile de ajustare sau modificare a tarifelor, mai mult decât atât, cele două noțiuni nici măcar nu sunt legal definite.

În urma discuțiilor purtate cu operatorii s-a constatat că modalitatea de plată a serviciului se realizează *exclusiv* prin tarif. Acest lucru este datorat unor necorelări legislative existente.

Astfel, conform *Legii serviciilor publice* (art 25), raporturile dintre operator și beneficiarii serviciului se desfășoară pe baza contractelor încheiate între cele două părți, reglementându-se astfel doar modalitatea de plată prin tarif.

Se poate presupune că acest lucru se datorează faptului că până în luna martie a anului 2014, taxa de salubritate nu era definită de Codul fiscal ca fiind una dintre taxele locale care pot fi instituite de autoritățile publice.

În prezent, art.6 al.(6), lit.r) astfel cum a fost introdus prin [LP 47 din 27.03.14, MO 99-102/25.04.14 art.251](#), această modalitate de finanțare a serviciului a fost prevăzută ca și taxa de stat.

Pentru evitarea oricăror impedimente de natură legală este necesară o corelare cât mai clară a celor două acte normative, astfel încât să se prevadă, fără echivoc, că și taxa este o modalitate de plată pentru serviciul prestat de către operatori.

6.3.3 Limitari privind investițiile

CL care gestionează în mod direct activitatea Întreprinderii Municipale aprobă direct și planul de investiții.

În cadrul raportărilor anuale sunt prezentate investițiile realizate precum și necesarul de investiții pentru anul următor. Ca urmare a fondurilor limitate de care dispune atât IM, cât și CL, nu au loc investiții majore din fonduri proprii. Singurele surse utilizate pentru finanțarea investițiilor mari au fost donații sau fonduri guvernamentale.

Fondurile proprii sunt utilizate doar pentru investiții mici, pentru întreținere și reparații. CL se implică direct și reacționează în timp scurt prin aprobarea investițiilor mici care sunt necesare pentru buna desfășurare a activităților întreprinderii.

6.3.4 Limitari privind capacitatea instituțională la nivelul operatorului

Întreprinderea Municipală este direct gestionată de către Consiliul Local/orășenesc (CL) al orașului Cahul (Primăria), care coordonează și se implică direct în activitatea întreprinderii, inclusiv în managementul personalului.

Periodic în cadrul ședințelor de administrație se prezintă și se analizează structura personalului; directorul general al întreprinderii municipale prezintă situația actuală și necesarul de personal în corelare cu eventualele investiții ale întreprinderii sau activitățile desfășurate pe teritoriul orașului Cahul. Astfel, CL este informat periodic cu privire la fluxul de personal.

Totodată în cadrul raportării anuale (dare de seamă anuală) se prezintă CL evoluția și structura personalului din anul de raportare, precum și estimarea necesarului de personal din anul următor corelat cu activitățile care se vor desfășura și investițiile planificate. Modificarea structurii de personal se face numai cu aprobarea CL. În ultimii ani s-a păstrat o structură fixă și nu s-au înregistrat fluctuații de personal, chiar dacă se intenționează creșterea numărului de angajați în vederea îmbunătățirii serviciilor.

În cadrul întâlnirilor avute cu reprezentanții tuturor întreprinderilor municipale din zona pilot a proiectului au avut loc o serie de interviuri cu scopul evaluării capacității instituționale privind gestionarea deșeurilor la nivel local. Discuțiile au fost purtate în trei direcții, respectiv:

- *Planificarea sistemului de gestionare a deșeurilor;*
- *Necesarul de instruire a personalului;*
- *Campaniile de informare și conștientizare a populației.*

Răspunsurile participanților au fost analizate în vederea identificării deficiențelor din procesul de planificare a sistemelor de gestionare a deșeurilor din perspectiva furnizorilor de servicii publice, respectiv a întreprinderilor municipale. Ulterior, datele colectate vor sta la baza elaborării planului de acțiune pentru implementarea unui sistem de gestionare a deșeurilor la nivel local.

Planificarea sistemului de gestionare a deșeurilor

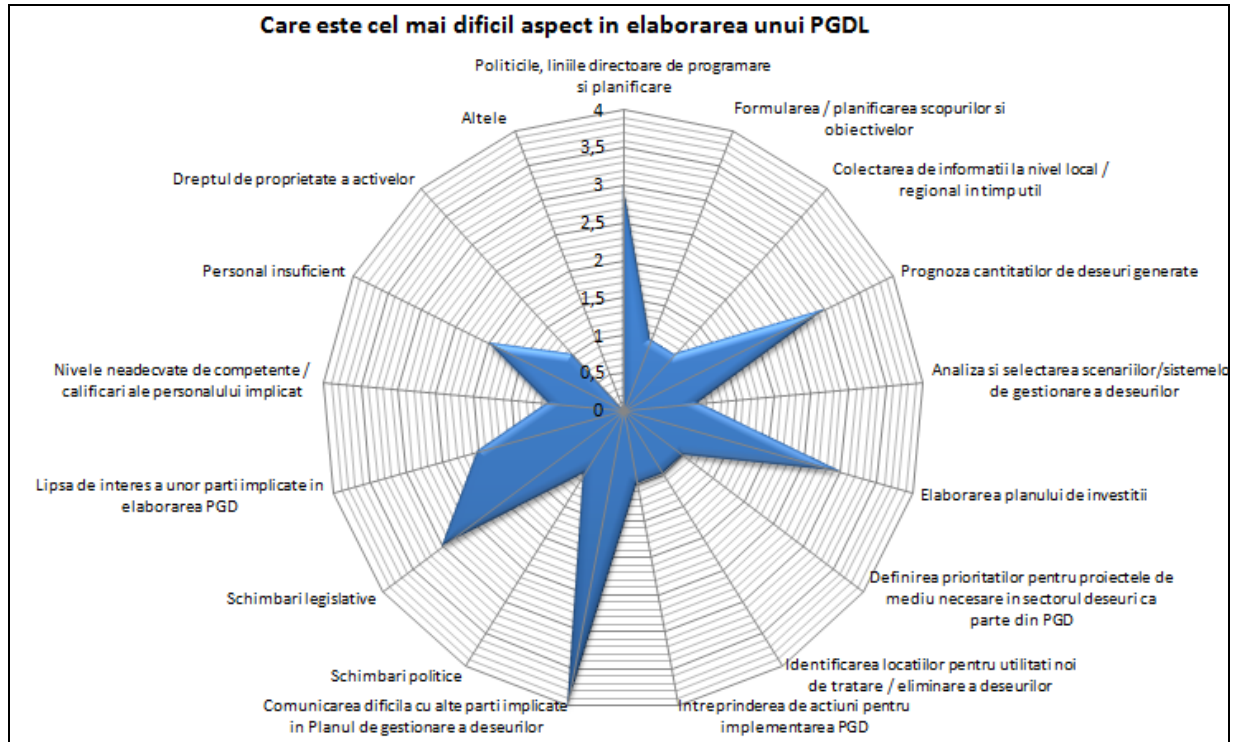
Referitor la întrebarea „Care este cel mai dificil aspect în elaborarea unui Plan de Gestionare a Deșeurilor la nivel local ?” (PGDL), reprezentanții întreprinderilor au indicat în special următoarele dificultăți în procesul de planificare a sistemului de gestionare a deșeurilor la nivel local:

- Politicile, liniile directoare de programare și planificare;
- Prognoza cantitatilor de deșeuri generate;
- Elaborarea planului de investiții;
- Comunicarea dificilă cu alte părți implicate în elaborarea planului de gestionare a deșeurilor;
- Schimbări legislative;
- Lipsa de interes a unor părți implicate în elaborarea planului de gestionare a deșeurilor;
- Personal insuficient.

Pe lângă aceste aspecte s-au mai semnalat și alte dificultăți, precum ar fi:

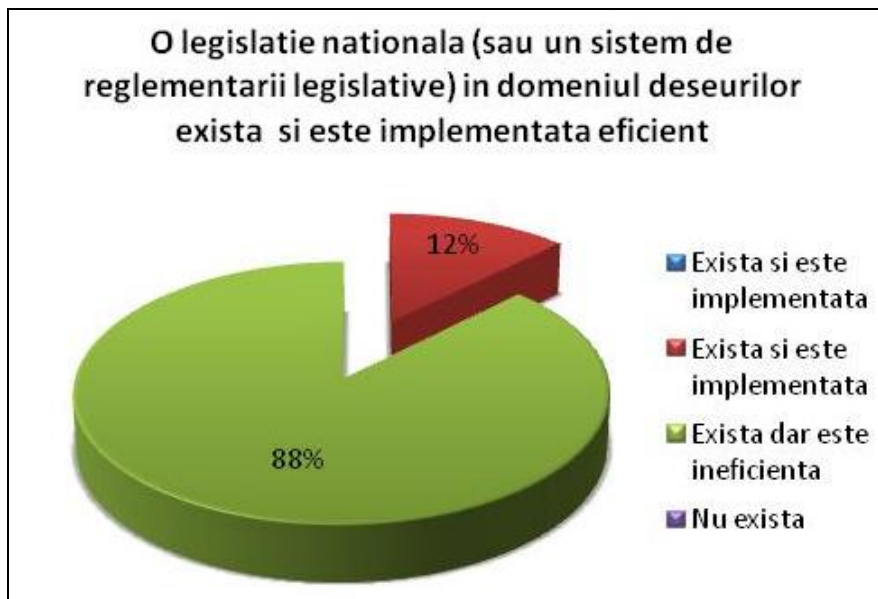
- Formularea/planificarea scopurilor și obiectivelor;
- Colectarea de informații la nivel local/regional în timp util;
- Analiza și selectarea scenariilor/sistemelor de gestionare a deșeurilor;
- Definirea priorităților pentru proiectele de mediu necesare în sectorul deșeurilor ca parte din planul de gestionare a deșeurilor;
- Identificarea locațiilor pentru noile utilități de tratare și eliminare (depozitare) a deșeurilor;
- Întreprinderea de acțiuni pentru implementarea planului de gestionare a deșeurilor;
- Schimbări politice;
- Nivele neadecvate de competențe/calificări ale personalului implicat;
- Dreptul de proprietate a activelor.

Figura 24: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la dificultățile întâmpinate în elaborarea planului de gestionare a deșeurilor

În plus la dificultățile menționate, persoanele interviuate au admis că au cunoștințe privind prevederile legale din domeniul deșeurilor, dar implementarea la nivel local este dificilă și este realizată doar parțial (aproape 88% dintre interviuați au admis că există un cadru legislativ, dar acesta nu este implementat eficient).

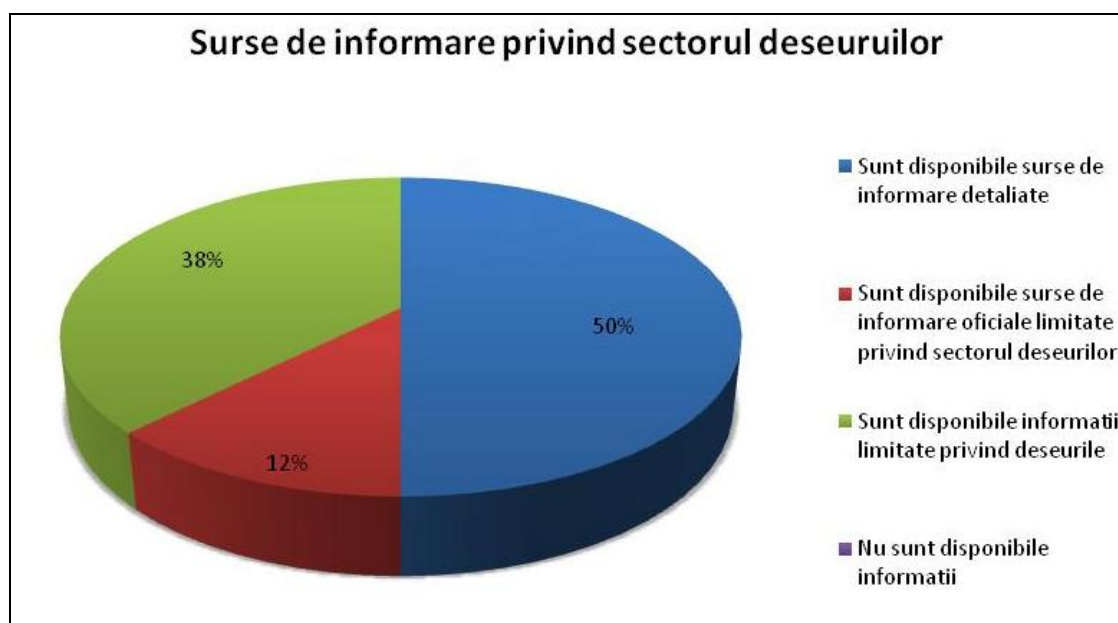
Figura 25: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la existența și implementarea prevederilor legislative în domeniul gestionării deșeurilor

Pentru prepararea unui PGD sunt necesare mai multe informații/cunoscințe cu privire la: cerințele legale la nivel local și european, exemple de bune practici în domeniul gestionării deșeurilor la nivel european, prognoza deșeurilor, colectarea datelor și metodele de raportare.

Astfel, referitor la întrebarea cu privire la existența datelor suficiente pentru planificarea locală a investițiilor în domeniul gestionării deșeurilor, peste o treime dintre persoanele interviuate au subliniat că informațiile de care dispun sunt limitate și nu au un sistem unitar de colectare a datelor, precum și un sistem de raportare.

Figura 26: Punctul de vedere al reprezentanților IM referitor la disponibilitatea surselor de informare privind sectorul deșeurilor în cadrul procesului de planificare

Planificarea unui sistem de gestionare a deșeurilor poate fi realizat doar pe baza unor date fiabile și analize fundamentate a situației existente. Pe lângă informații detaliate despre infrastructurile de deșuri disponibile, sunt necesare date realiste cu privire la cantitatea totală de deșuri, originea și compoziția sa, precum și cerințele legislative și instituționale la nivel național și european.

Pentru planificarea și implementarea planurilor de gestionare a deșeurilor, este necesar să se îmbunătățească cooperarea între principalii actori și factorii de decizie implicați în gestionarea deșeurilor. Situația privind implicarea actuală a părților interesate în procesul de planificare de gestionare a deșeurilor în localitățile analizate este prezentată în figura de mai jos.

Figura 27: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la implicarea părților interesate în planificarea sistemului de gestionare a deșeurilor

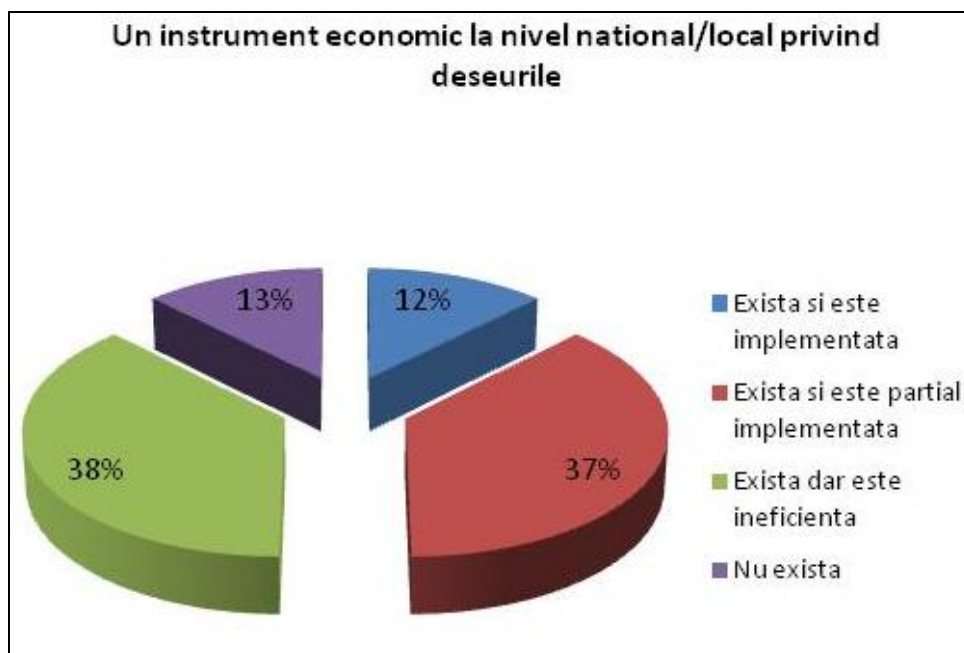
Reprezentanții întreprinderilor municipale au recunoscut în unanimitate că este necesară îmbunătățirea relațiilor dintre toți actorii implicați în gestionarea deșeurilor, atât în ceea ce privește fluxul de informații și implicarea directă în procesul de planificare.

Participanții la interviurile au declarat că, pentru o planificare pe termen scurt și mediu, este necesară întărirea capacității instituționale a personalului implicat în procesul de planificare la nivel local, precum și cunoașterea procedurilor de planificare în detaliu, și anume: înțelegerea importanței planificării, cunoaștere aprofundată a cerințelor legale și instituționale în domeniul gestionării deșeurilor, stabilirea de obiective și ținte pentru un sistem durabil de gestionare a deșeurilor, analiza diferitelor scenarii și prioritizarea investițiilor fezabile în domeniu.

Reprezentanții locali au sugerat, de asemenea, că sunt necesare resurse financiare importante pentru punerea în aplicare a planurilor de gestionare a deșeurilor, și, în acest context, ei au afirmat că ar fi necesară consolidarea capacității instituționale la nivel local, instrucțiuni suplimentare fiind necesare în domeniul pregătirii și implementării proiectelor finanțate de alte instituții financiare internaționale.

În plus, referitor la întrebarea cu privire la *"Existența unui instrument economic suficient la nivel național/local în domeniul gestionării deșeurilor și modul de implementare"*, aproape 38% dintre reprezentanții intervievați au sugerat că aceste instrumente există, dar nu au fost aplicate în mod eficient sau nu au corespund realităților, și tot aproape 38% au declarat că au existat doar parțial.

Figura 28: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la existența unui instrument economic la nivel național/local privind deșeurile

În cadrul întrevederilor, concluzia a fost că este nevoie de o abordare unitară la nivel local în ceea ce privește utilizarea instrumentelor economice, cu scopul de a acoperi toate investițiile și costurile operaționale pe de o parte, și pentru a asigura transparența acestor costuri pentru generatori de deșeurii pe de altă parte.

Referitor la întrebarea „Care este cel mai dificil aspect în aderarea la o cooperare inter-municipală”, reprezentanții întreprinderilor au indicat în special următoarele dificultăți:

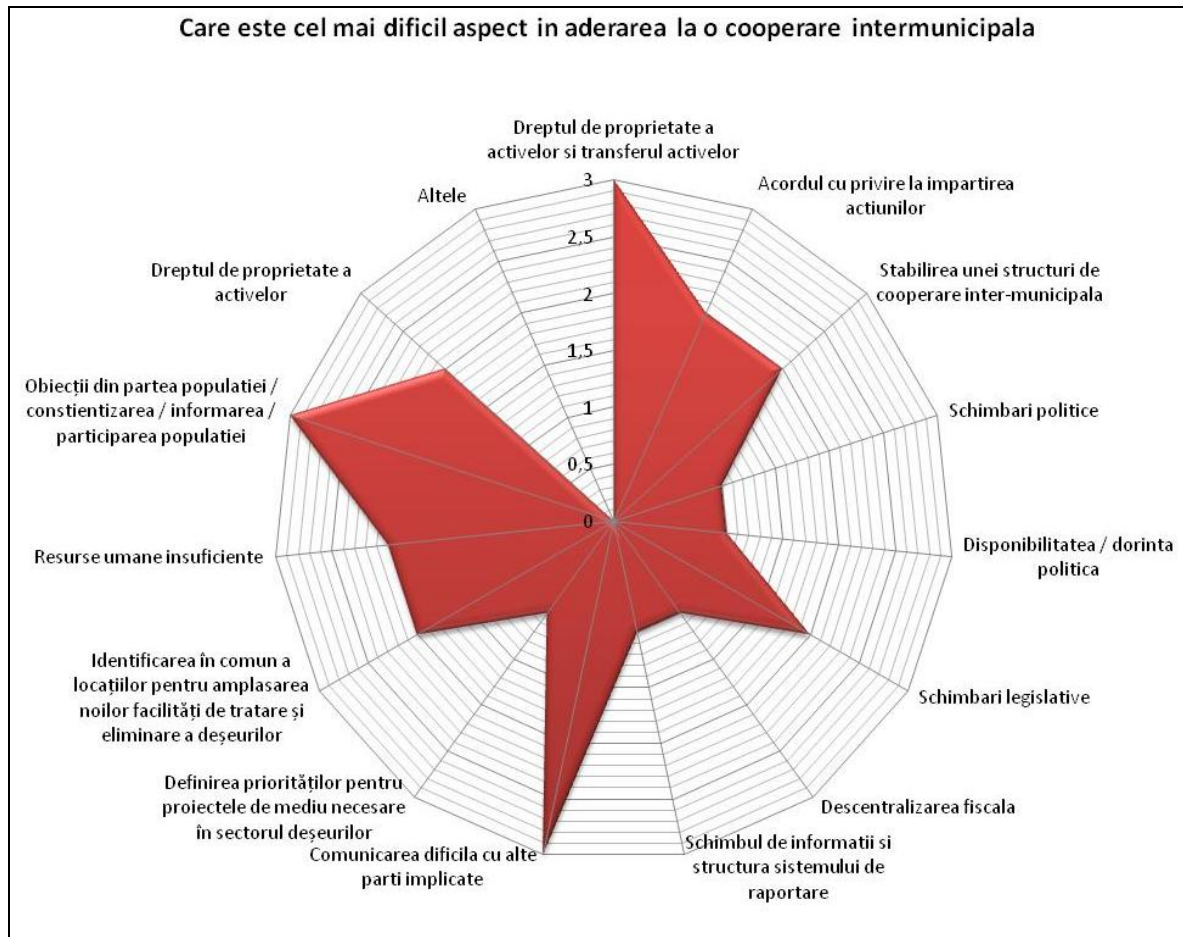
- Dreptul de proprietate a activelor și transferul activelor;
- Acordul cu privire la împărțirea acțiunilor;
- Stabilirea unei structuri de cooperare inter-municipală;
- Schimbări legislative;
- Comunicarea dificilă cu alte părți implicate;
- Identificarea în comun a locațiilor pentru amplasarea noilor facilități de tratare și eliminare (depozitare) a deșeurilor;
- Resurse umane insuficiente;
- Obiecții din partea populației/constientizarea/informarea/participarea populației;
- Dreptul de proprietate a activelor.

Pe lângă aceste aspecte s-au mai semnalat și alte dificultăți precum ar fi:

- Schimbări politice;
- Disponibilitatea/dorința politică;
- Descentralizarea fiscală;

- Schimbul de informații și structura sistemului de raportare;
- Definirea priorităților pentru proiectele de mediu necesare în sectorul deșeurilor pentru partea strategică a planului de gestionare a deșeurilor.

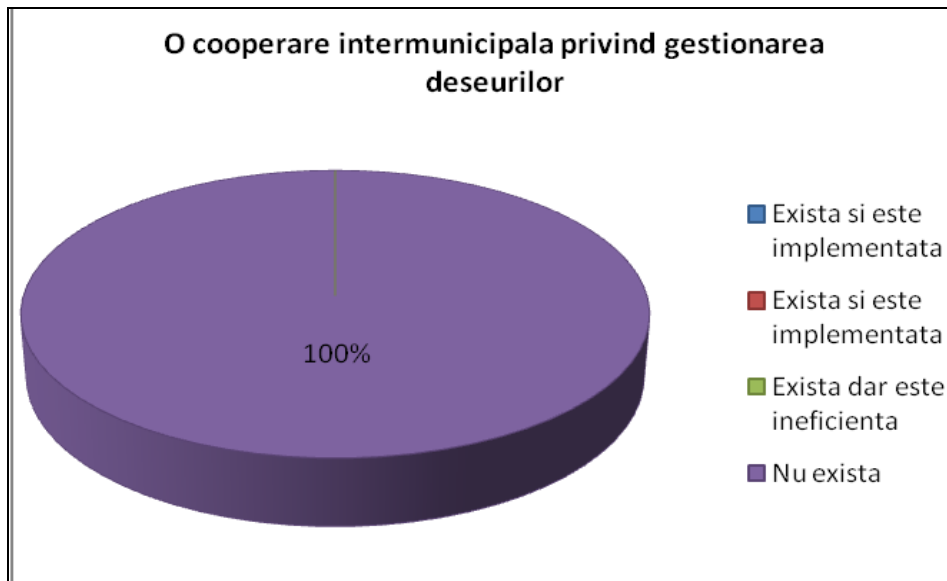
Figura 29: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la aspectele dificile identificate în aderarea la o cooperare intermunicipală în domeniul gestionării deșeurilor

În timpul întâlnirilor avute cu reprezentanții întreprinderilor municipale, participanții au sugerat că în prezent este dificil de a construi o cooperare inter-municipală ca urmare a modificărilor legislative, lipsa de voință politică, bariere de comunicare între diferite părți interesate implicate în gestionarea deșeurilor și, uneori, obiecție publică. Lipsa de ghiduri, linii directoare pentru crearea unor structuri inter-municipale și a procedurilor pentru un acord în ceea ce privește acțiunile face construirea de colaborări inter-municipale pentru punerea în aplicare a sistemelor de management integrat al deșeurilor la nivel regional mai dificile.

Acest aspect se reflectă în întrebarea dacă *"Există o cooperare intermunicipală în domeniul gestionării deșeurilor care să fie operațională?"*. Toți reprezentanții intervievați au răspuns că o astfel de cooperare nu există și nici nu s-a încercat stabilirea unei astfel de cooperări.

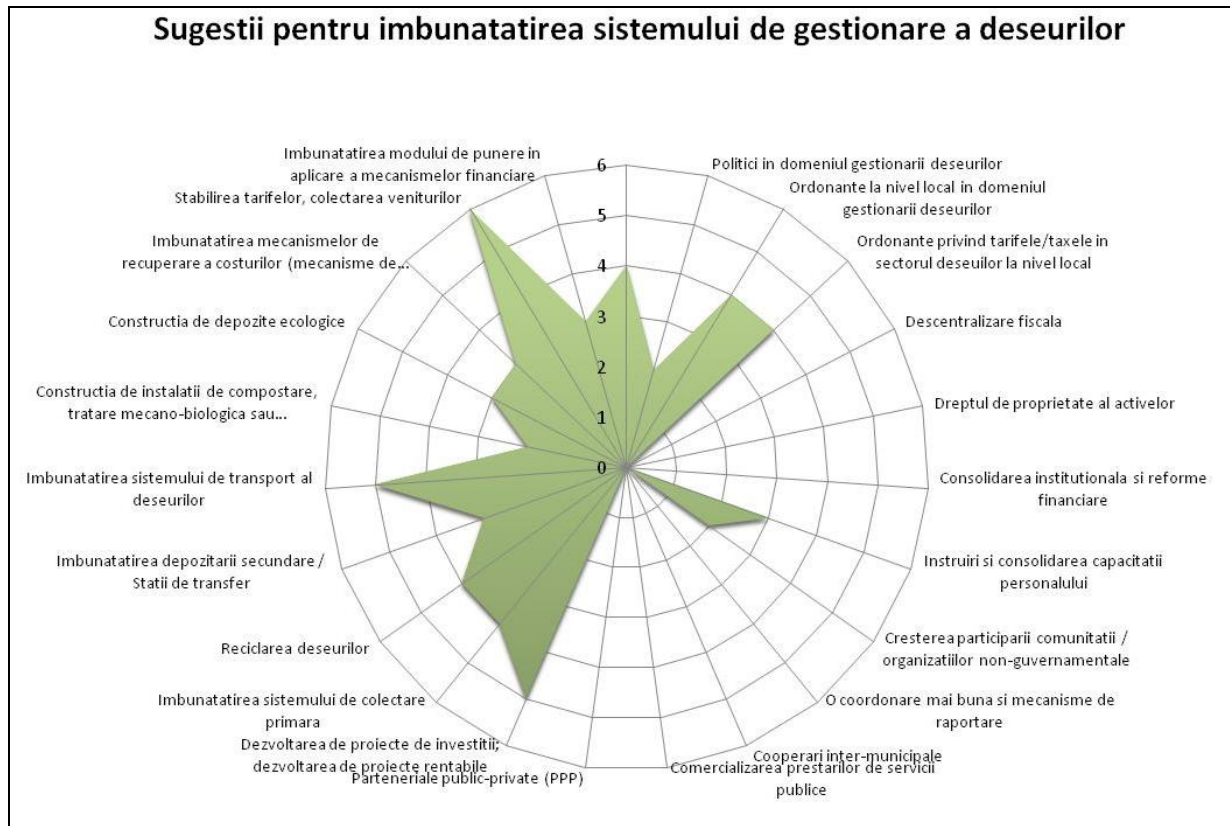
Figura 30: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la cooperarea intermunicipală în domeniul gestionării deșeurilor

Având în vedere structurile existente pe plan național și local, reprezentanții intervievați au agreeat faptul că o cooperare intermunicipală este necesară, dar acest aspect nu este clar din punct de vedere instituțional (metoda organizațională) și comercial (operational).

În figura următoare se prezintă pe scurt recomandările și opiniile reprezentanților întreprinderilor municipale cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor.

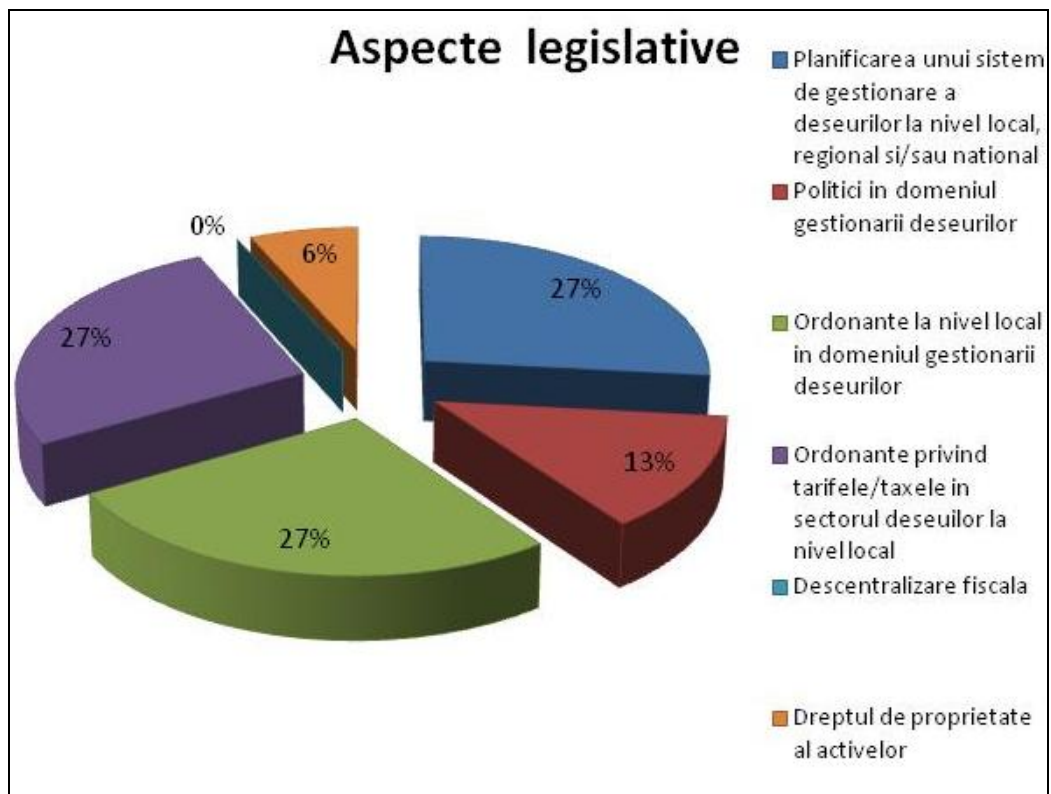
Figura 31: Punctul de vedere al reprezentanților IM cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor

Rezumând sugestiile reprezentanților întreprinderilor municipale, sunt necesare acțiuni atât în domeniul legislativ și instituțional cât și în domeniul tehnic și financiar, în scopul de a îmbunătăți sistemul de gestionare a deșeurilor, atât în ceea ce privește procesul de planificare și implementare a sistemelor integrate de management al deșeurilor.

Dintre acțiunile necesare a fi luate în domeniul legislativ pentru îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor, persoanele intervievate au menționat:

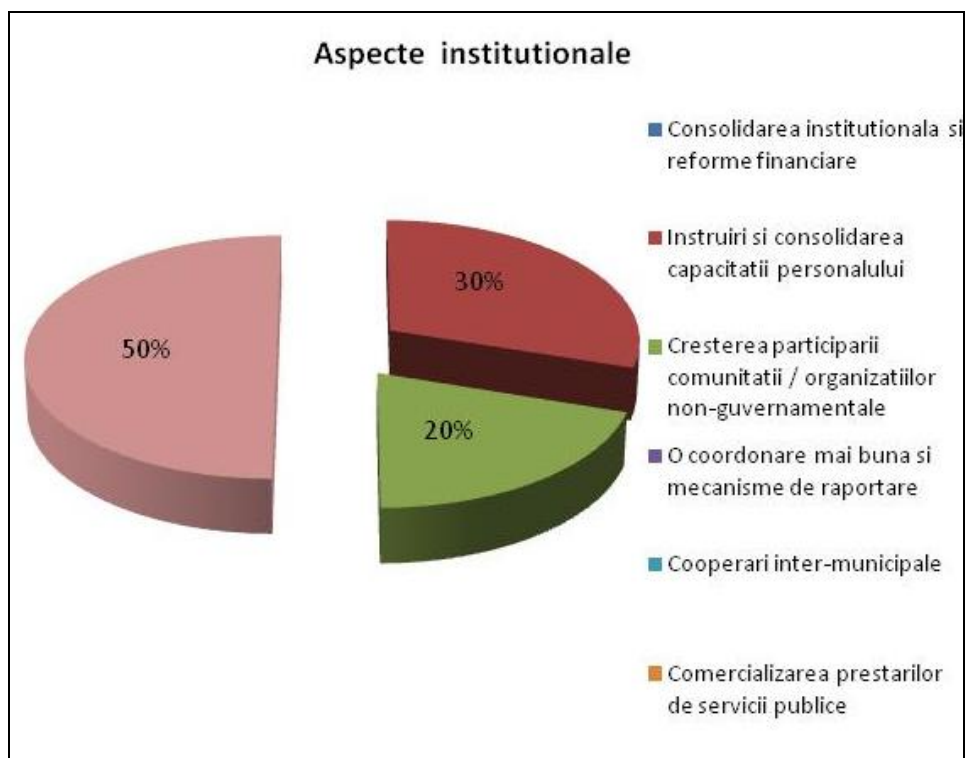
- Planificarea unui sistem de gestionare a deșeurilor la nivel local, regional și/sau național;
- Politici în domeniul gestionării deșeurilor;
- Ordonanțe la nivel local în domeniul gestionării deșeurilor;
- Ordonanțe privind tarifele/taxele în sectorul deșeurilor la nivel local.

Figura 32: Sugestii în domeniul legislativ cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor

Dintre acțiunile necesare a fi luate în domeniul instituțional pentru îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor, persoanele interviuate au menționat:

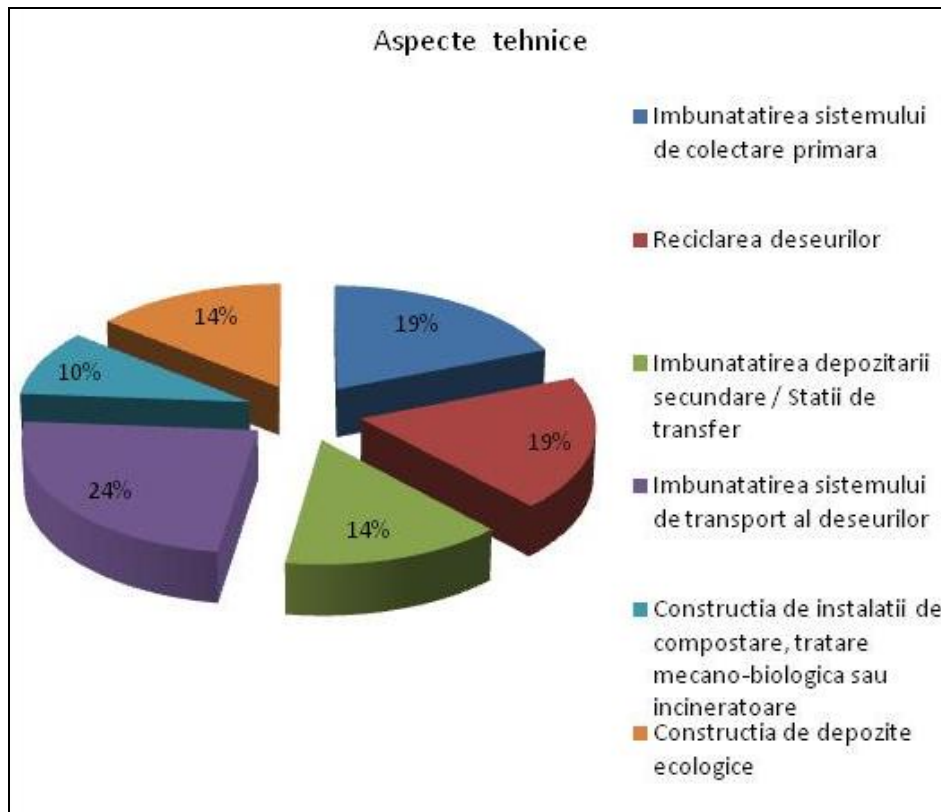
- Instruire și consolidarea capacității personalului;
- Creșterea participării comunității/a organizațiilor non-guvernamentale;
- O coordonare mai bună și mecanisme de raportare;
- Dezvoltarea de proiecte de investiții; dezvoltarea de proiecte rentabile.

Figura 33: Sugestii în domeniul instituțional cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor

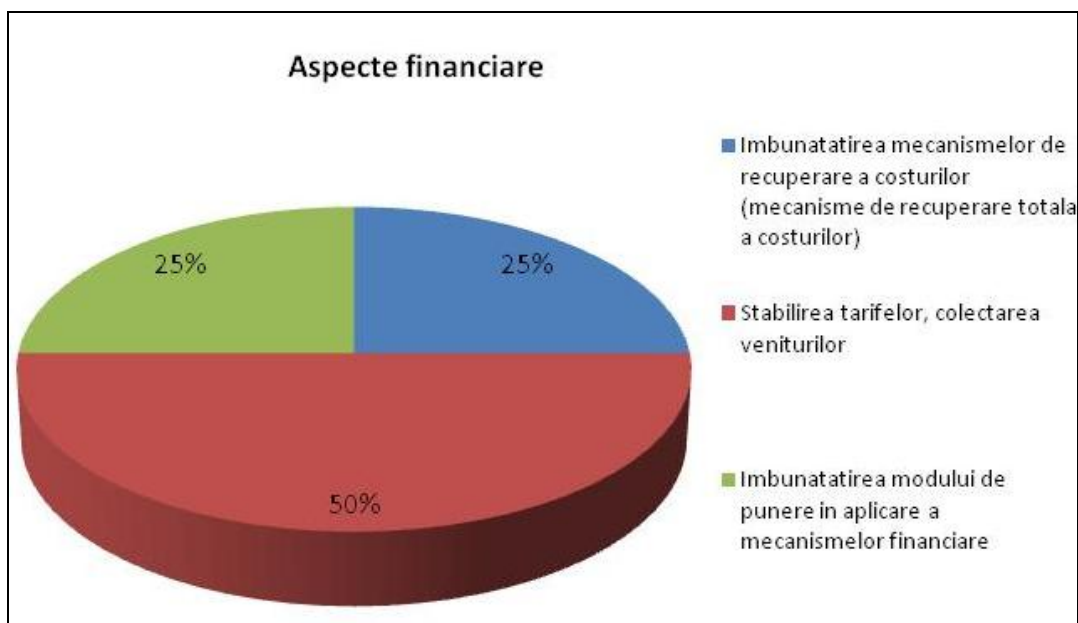
Dintre acțiunile necesare a fi luate în domeniul tehnic pentru îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor, persoanele interviuate au menționat:

- Îmbunătățirea sistemului de colectare primară;
- Reciclarea deșeurilor;
- Îmbunătățirea depozitării secundare/a stațiilor de transfer;
- Îmbunătățirea sistemului de transport al deșeurilor;
- Construcția de instalații de compostare, tratare mecano-biologică sau incineratoare;
- Construcția de depozite ecologice.

Figura 34: Sugestii în domeniul tehnic cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor

Dintre acțiunile necesare a fi luate în domeniul financiar pentru îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor, persoanele interviuate au menționat:

- Îmbunătățirea mecanismelor de recuperare a costurilor (mecanisme de recuperare totală a costurilor);
- Stabilirea tarifelor, colectarea veniturilor;
- Îmbunătățirea modului de punere în aplicare a mecanismelor financiare.

Figura 35: Sugestii în domeniul financiar cu privire la îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor

Necesarul de instruire

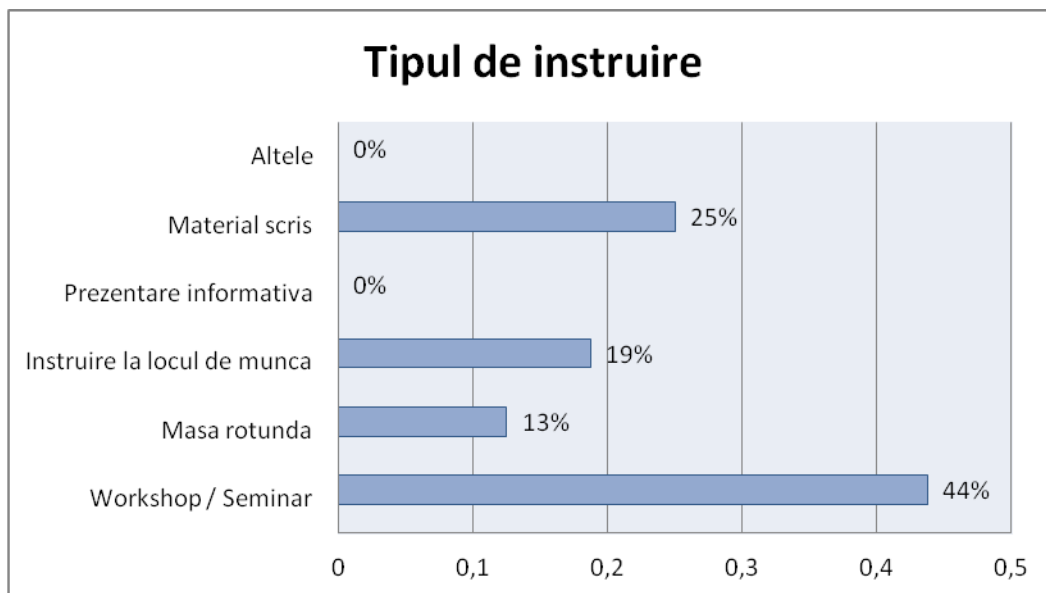
Unul dintre aspectele importante necesare pentru implementarea unui sistem de gestionare a deșeurilor este întărirea capacității instituționale a personalului care activează în sectorul deșeurilor. În urma discuțiilor avute cu reprezentanții întreprinderilor, a reieșit faptul că majoritatea personalului nu au beneficiat de instruirii suplimentare, motivul fiind atât constrângerile financiare cât și lipsa de programe de instruire organizate de diferitele instituții implicate în sistemul de gestionare a deșeurilor.

Necesarul de instruire trebuie stabilit în funcție de responsabilitățile avute în cadrul sistemului de gestionare a deșeurilor:

- Supervizarea și monitorizarea activităților din cadrul sistemului de gestionare a deșeurilor;
- Conștientizarea publicului și interacțiunea cu publicul;
- Planificarea în cadrul sistemului de gestionare a deșeurilor;
- Responsabilități financiare și bugetare la nivel local;
- Aspecte tehnice și de inginerie.

Reprezentanții întreprinderilor și-au manifestat interesul pentru participarea la un program de instruire, iar tipul de instruire preferat este:

- Seminar sau workshop (44%), fiind considerată a fi cea mai eficientă metodă;
- Diseminarea de materiale scrise (25%);
- Instruire la locul de muncă (19%);
- Mese rotunde cu părțile implicate în sistemul de gestionare a deșeurilor (13%).

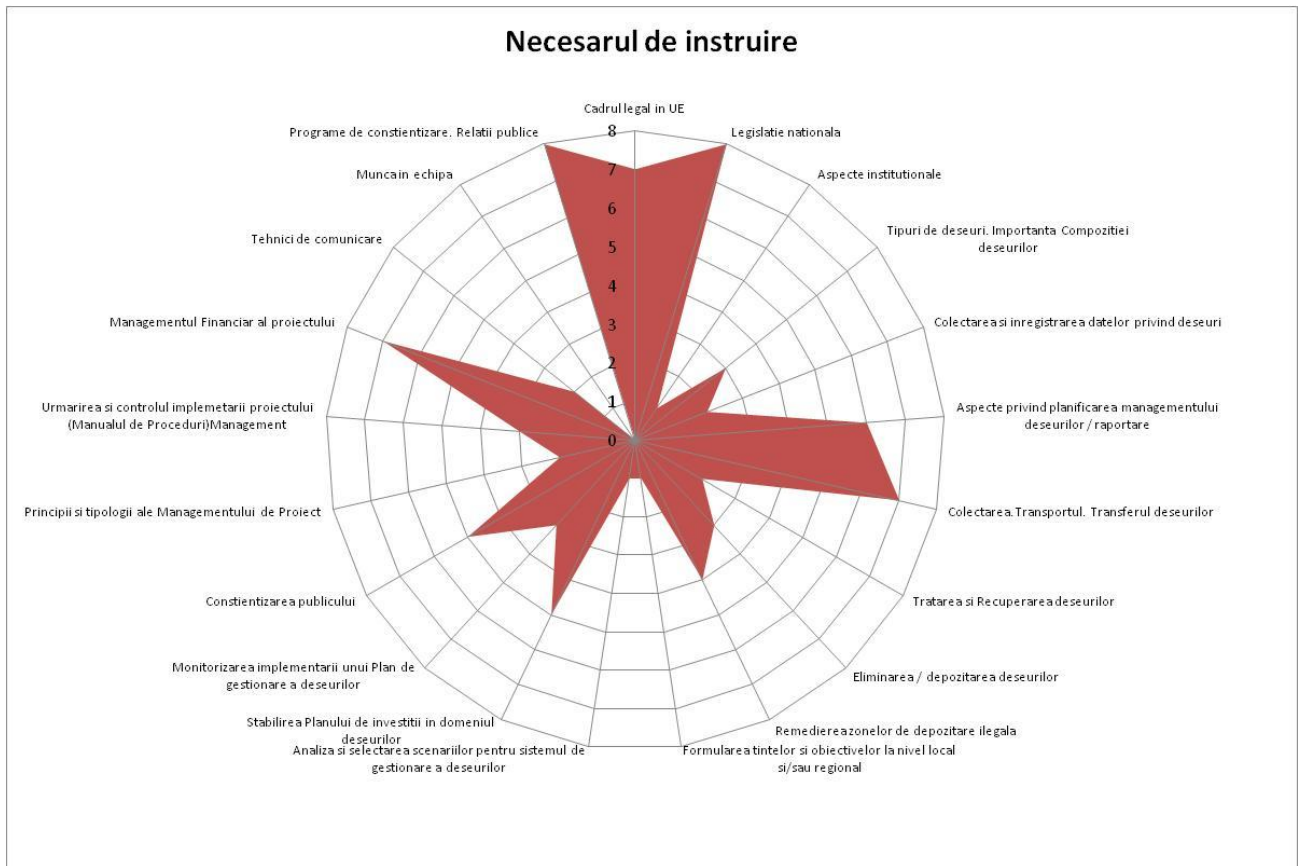
Figura 36: Metoda de instruire considerată a fi cea mai eficientă pentru atingerea scopurilor

Domeniile principale pentru care sunt necesare a se organiza sesiunile de instruire sunt:

- Aspecte instituționale și legislative în domeniul Managementului deșeurilor;
- Date privind deșeurile. Planificarea Managementului deșeurilor;
- Aspecte tehnice privind Managementul Deșeurilor;
- Planificarea unui sistem de gestionare a deșeurilor;
- Managementul Proiectului din domeniul deșeurilor;
- Informare, educație și comunicare.

În continuare sunt prezentate aspectele necesarului de instruire identificate de către reprezentanții întreprinderilor municipale pentru grupurile care activează în domeniul deșeurilor.

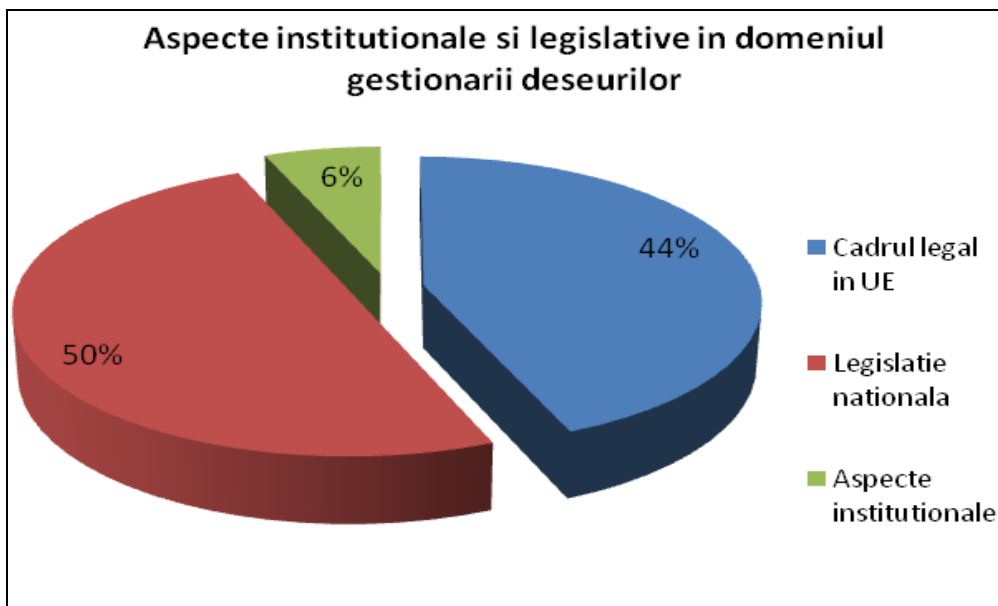
Figura 37: Domeniile de instruire

Dintre subiectele necesare a fi analizate in cadrul instruirilor in domeniul aspectelor legislative si institutionale din sectorul deeurilor, persoanele intervievate au mentionat:

- Cadrul legal in UE;
- Legislatie nationala;
- Aspecte institutionale.

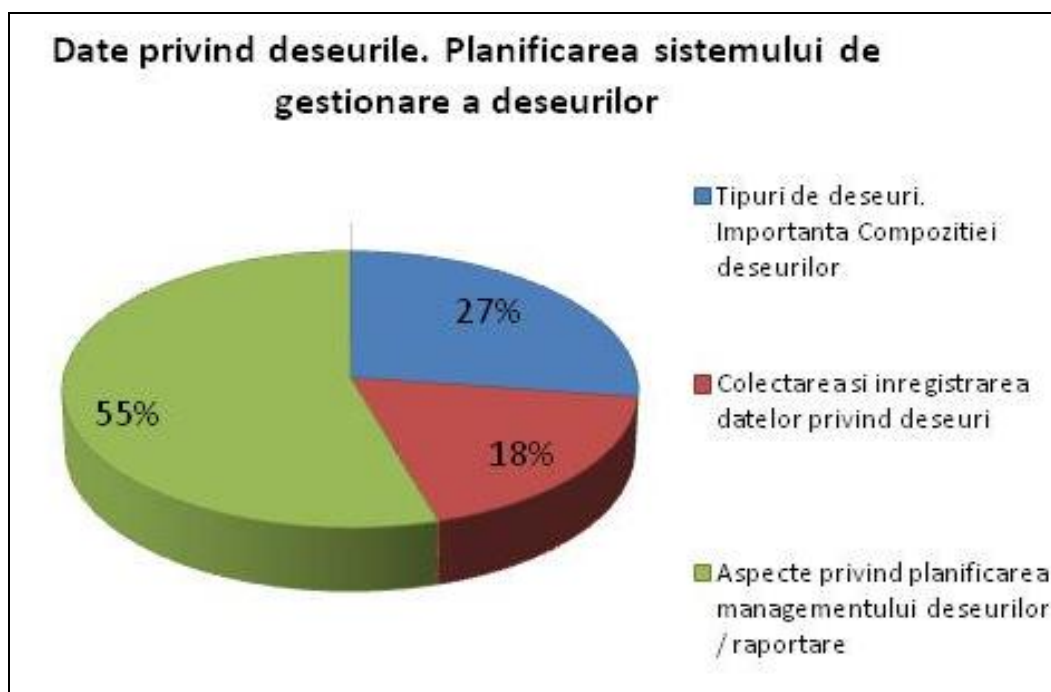
Figura 38: Principale subiecte de abordat din tematica aspectelor instituționale și legislative în domeniul gestionării deșeurilor

Dintre subiectele necesare a fi analizate în cadrul instruirilor privind colectarea datelor în planificarea sistemului de gestionare a deșeurilor, persoanele interviuate au menționat:

- Tipuri de deșeuri. Importanța Compoziției deșeurilor;
- Colectarea și înregistrarea datelor privind deșeuri;
- Aspecte privind planificarea managementului deșeurilor/raportare.

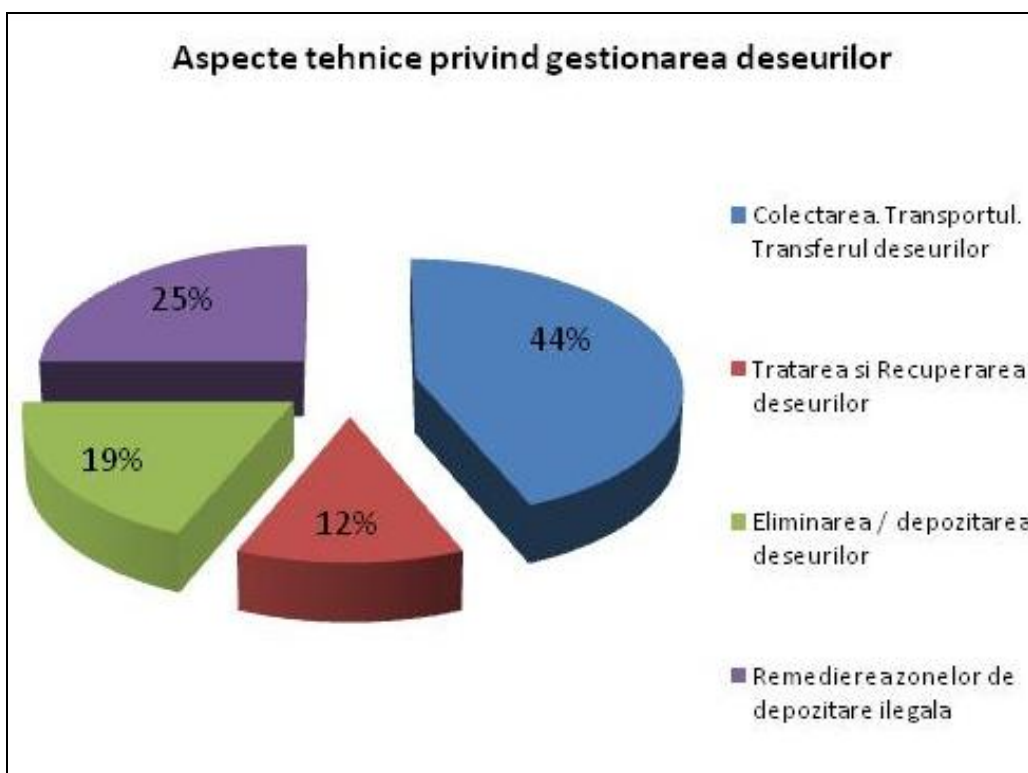
Figura 39: Principale subiecte de abordat din tematica planificării sistemului de gestionare a deșeurilor

Dintre subiectele necesare a fi analizate în cadrul instruirilor în domeniul tehnic al sistemului de gestionare a deșeurilor, persoanele interviuate au menționat:

- Colectarea; transportul; transferul deșeurilor;
- Tratarea și Recuperarea deșeurilor;
- Eliminarea/depozitarea deșeurilor;
- Remedierea zonelor de depozitare ilegală.

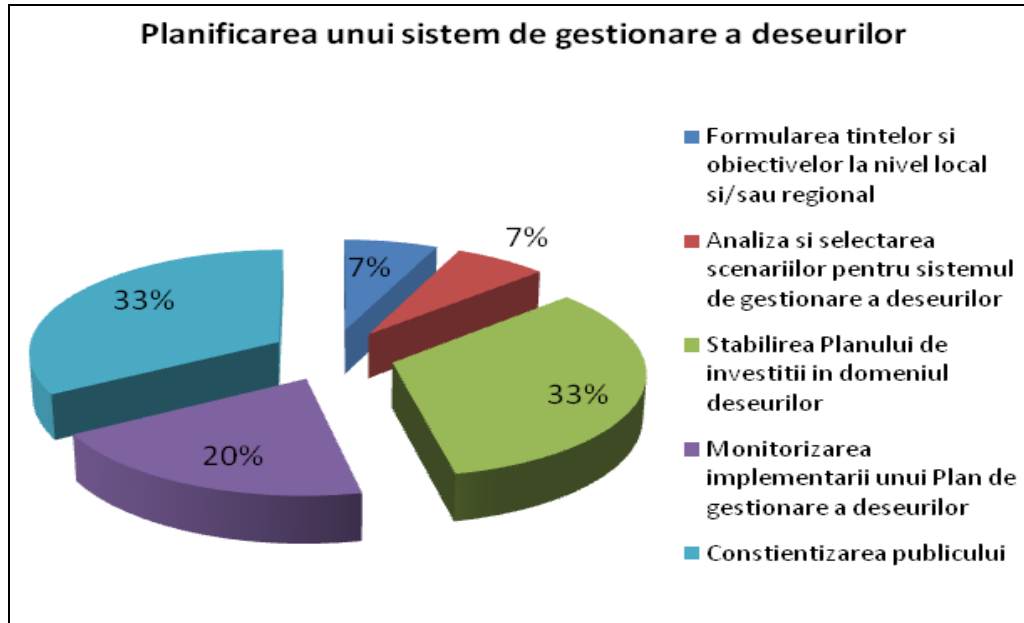
Figura 40: Principale subiecte de abordat din tematica aspectelor tehnice privind gestionarea deșeurilor

Dintre subiectele necesare a fi analizate în cadrul instruirilor în domeniul planificării sistemului de gestionare a deșeurilor, persoanele interviuate au menționat:

- Stabilirea Planului de investiții în domeniul deșeurilor;
- Monitorizarea implementării unui Plan de gestionare a deșeurilor;
- Conștientizarea publicului.

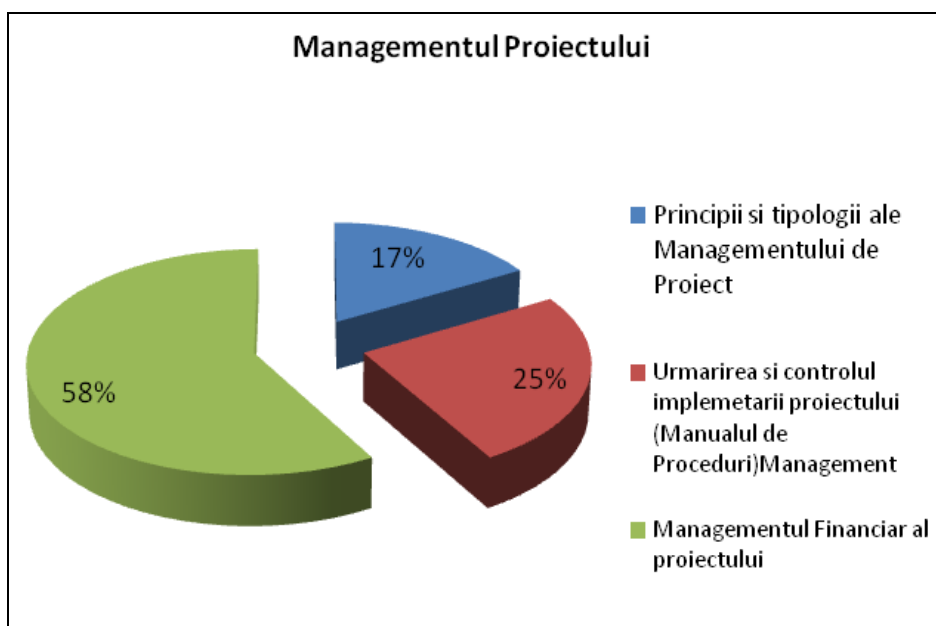
Figura 41: Principale subiecte de abordat din tematica planificării unui sistem de gestionare a deșeurilor

Dintre subiectele necesare a fi analizate în cadrul instruirilor în domeniul managementului proiectelor din sectorul deșeurilor, persoanele interviuate au menționat:

- Principii și tipologii ale Managementului de Proiect ;
- Urmărirea și controlul implementării proiectului (Manualul de proceduri);
- Managementul Financiar al proiectului.

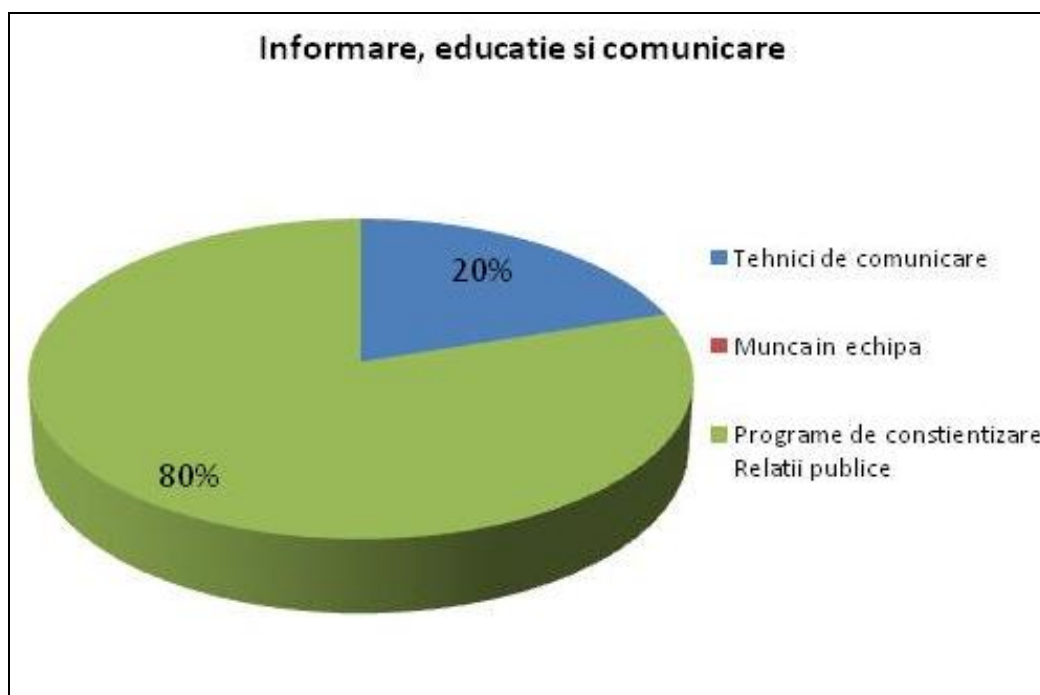
Figura 42: Principale subiecte de abordat din tematica managementului proiectelor în domeniul gestionării deșeurilor

Dintre subiectele necesare a fi analizate în cadrul instruirilor în domeniul informării, educației și comunicării, persoanele interviuate au menționat:

- Tehnici de comunicare;
- Programe de conștientizare; relații publice.

Figura 43: Principale subiecte de abordat din tematica informării, educației și comunicării în domeniul gestionării deșeurilor

Campaniile de informare și conștientizare a populației

Pentru implementarea cu succes a măsurilor de gestionare a deșeurilor, o premisă indispensabilă este acceptarea și colaborarea opiniei publice. Este necesară o comunicare intensivă între comuna sau orașul responsabilă cu salubritatea, operatorul de salubritate, întreprinderile prelucrătoare de materiale valorificabile, pe de o parte, și pe de altă parte, cetățenii, agenții economici, ca și unități comerciale și de producție – în calitate de producători de deșuri.

Pentru sprijinirea realizării sarcinilor viitoare ale managementului deșeurilor sunt obligatorii măsuri de comunicare și implicare a populației.

Campania de conștientizare și de informare este un instrument important în activitățile de dezvoltare locală, promovând formarea aptitudinilor și atitudinilor necesare pentru a înțelege importanța problemelor de mediu și pentru dezvoltarea activității conștiente și responsabile a cetățenilor.

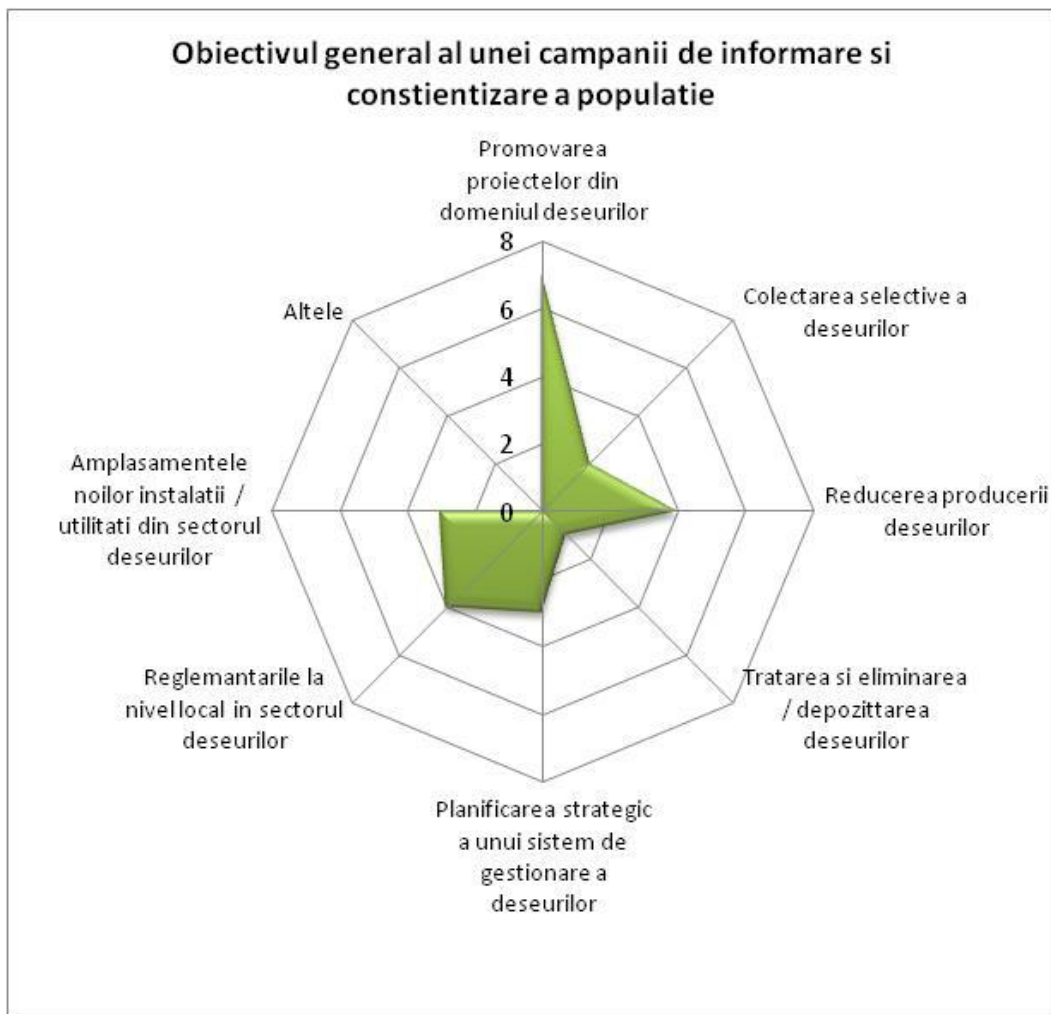
Implicarea publicului este un proces de planificare reușit nu definește numai programele, dar deschide adesea căi de comunicare între părți care înainte nici nu își vorbeau. Aceasta comunicare conduce la construirea consensului. Ca rezultat, aceasta va ajuta la definirea practicilor de management cu adevărat necesare și care sunt cele mai adecvate pentru a

reusi. Implicarea efectivă a publicului în planificarea managementului deșeurilor și dezvoltarea programului reprezintă mecanismul de adresare față de preocupările și valorile publicului, în fiecare etapă a procesului de planificare și luare a deciziilor.

Referitor la întrebarea „Care este obiectivul general al unei campanii de informare și conștientizare a populației” reprezentanții întreprinderilor au indicat în special următoarele aspecte care trebuie să dirijeze o campanie de informare și conștientizare în domeniul gestionării deșeurilor:

- Promovarea proiectelor din domeniul deșeurilor;
- Colectarea selectivă a deșeurilor;
- Reducerea producerii deșeurilor;
- Planificarea strategică a unui sistem de gestionare a deșeurilor;
- Reglementările la nivel local în sectorul deșeurilor;
- Amplasamentele noilor instalații/utilități din sectorul deșeurilor.

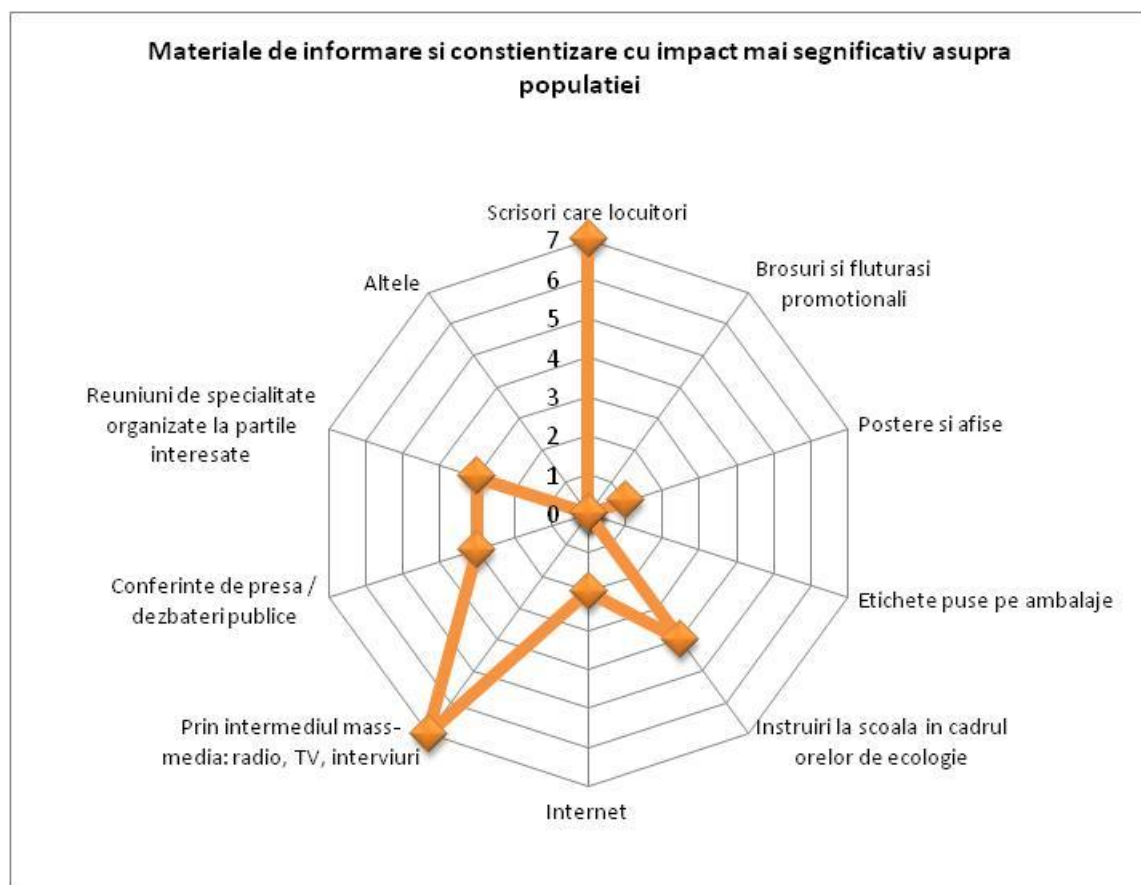
Figura 44: Opinia reprezentanților IM cu privire la obiectivul general al unei campanii de informare și conștientizare a populației

În vederea organizării unei campanii de informare și conștientizare, trebuie avute în vedere tipurile de materiale de informare și conștientizare care să fie utilizate pentru diseminarea informațiilor în domeniul gestionării deșeurilor. Reprezentanții intervievați au considerat că materialele cu impact mai semnificativ asupra populației sunt:

- Scrisori către locuitori;
- Instruiri la școală în cadrul orelor de ecologie;
- Internet;
- Prin intermediul mass-media: radio, TV, interviuri;
- Conferințe de presă/dezbateri publice;
- Reuniuni de specialitate organizate la partile interesate.

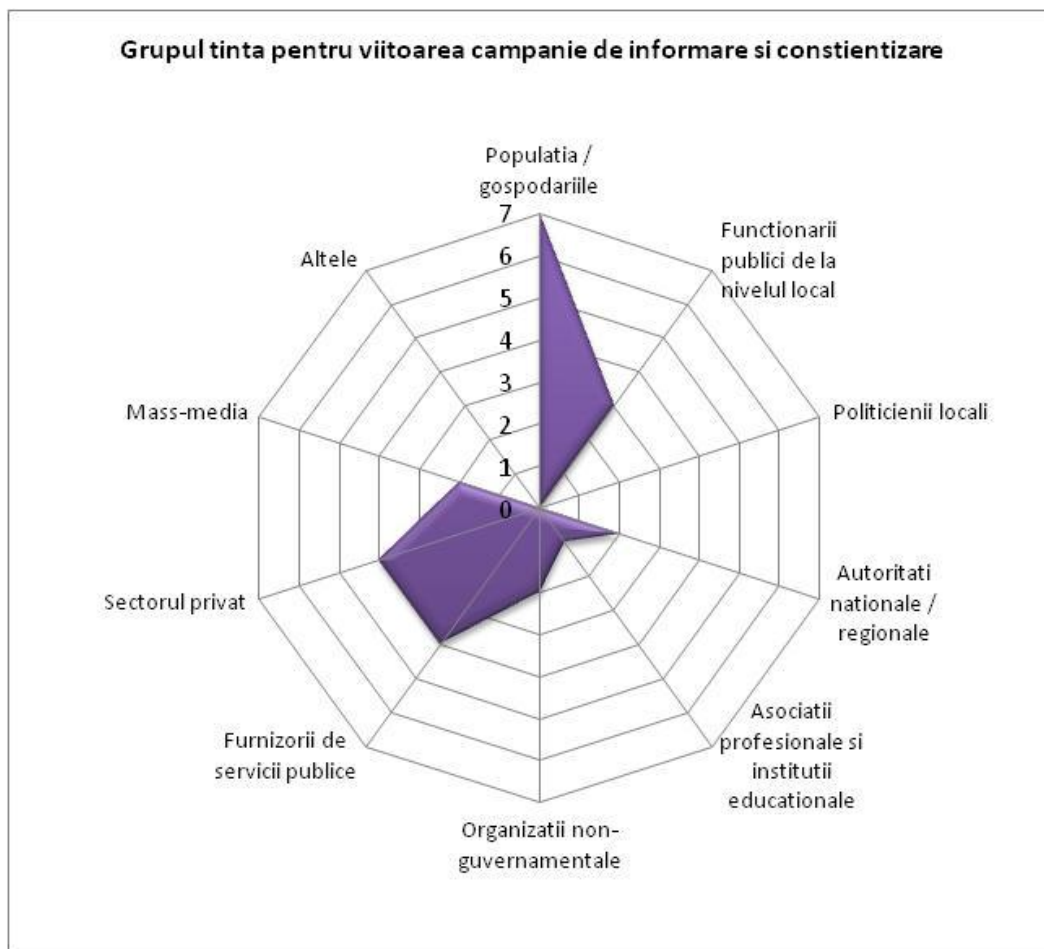
Figura 45: Opinia reprezentanților IM cu privire la materialele de informare și conștientizare cu impact mai semnificativ asupra populației

Fiecare persoană din cadrul societății trebuie avută în vedere și trebuie educată cu privire la gestiunea corespunzătoare a deșeurilor. În opinia reprezentanților întreprinderilor municipale grupul țintă pentru viitoarea campanie de informare și conștientizare este, în ordinea importanței:

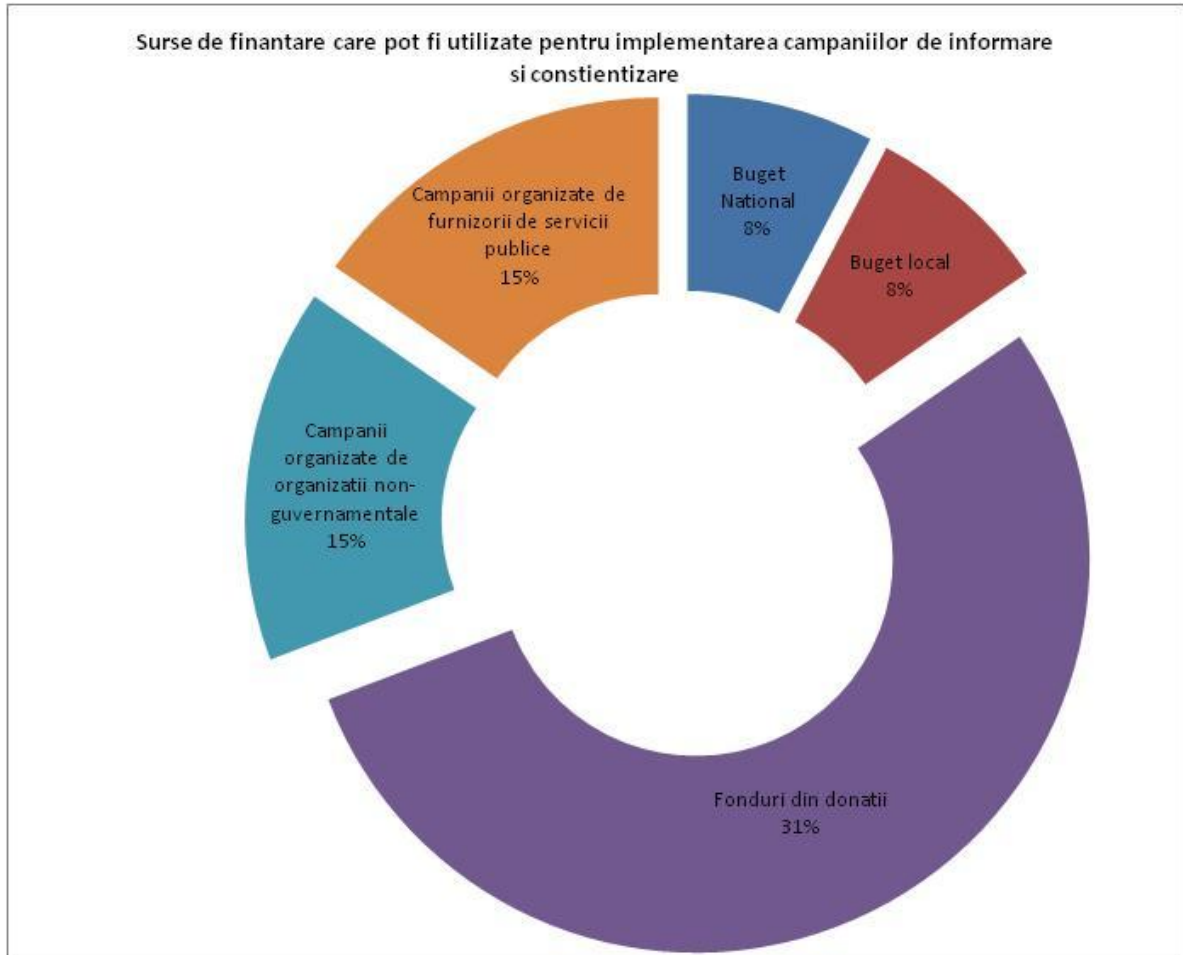
- Populația / gospodăriile;
- Furnizorii de servicii publice;
- Sectorul privat;
- Funcționarii publici de la nivelul local;
- Autorități naționale/regionale;
- Organizații non-guvernamentale;
- Mass-media.

Figura 46: Opinia reprezentanților IM cu privire la grupul țintă pentru viitoarea campanie de informare și conștientizare

Referitor la sursele de finanțare care pot să fie utilizate pentru implementarea campaniilor de informare și conștientizare, toți reprezentanții intervievați au menționat fondurile din donații, fapt reflectat de limitările financiare cu care se confruntă întreprinderile municipale. De asemenea, se au în vedere și campaniile organizate de organizații non-guvernamentale și de furnizorii de servicii publice.

Figura 47: Opinia reprezentantilor IM cu privire la sursele de finantare care sa fie utilizate pentru implementarea campaniilor de informare si constientizare

7 Evaluarea performanțelor operationale

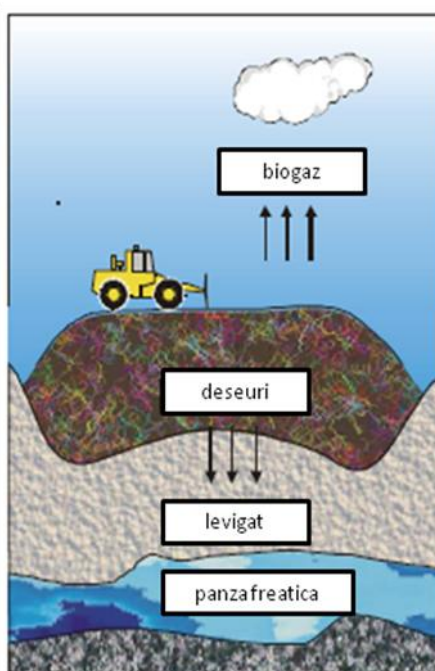
7.1 Evaluarea performanțelor operării sistemului de management al deșeurilor

În general, deșeurile municipale se numără printre elementele recunoscute ca fiind cele mai mari generatoare de impact și risc pentru mediu și sănătatea publică.

Principalele forme de impact și risc determinate de deșeurile municipale, în ordinea în care sunt percepute de populație, sunt:

- modificări de peisaj și disconfort vizual - practicile existente în gestionarea deșeurilor produc disconfort vizual și olfactiv (mirosuri neplăcute, fum, mizerie, peisaje inestetice și grav afectate);
- poluarea aerului;
- poluarea apelor de suprafață – în cazul eliminării necontrolate și ilegale a deșeurilor în apropierea râurilor (pe malul acestora);
- poluarea pânzei freatice – prin infiltrații de substanțe daunătoare rezultate din reacțiile chimice ce au loc în depozitele necontrolate, mai ales la temperaturi ridicate;
- contaminarea solului, modificări ale fertilității solurilor și pe terenurile învecinate, în cazul depozitării necontrolate a deșeurilor.

Figura 48: Principalele forme de impact și risc determinate de deșeurile municipale

Principalele probleme din domeniul gestionării deșeurilor municipale cu care se confruntă toate autoritățile locale din Republica Moldova, rezumate deja în *Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor și Strategiile regionale* încă persistă. Situația nesatisfăcătoare în domeniul gestionării deșeurilor este cauzată de o serie de probleme și/sau deficiențe.

În general, asigurarea serviciului de salubritate nu este profitabilă pentru operatorii de salubritate, datorită gradului scăzut de încasare a tarifelor, dar și a situației precare a infrastructurii de care dispun (utilaje, recipiente incompatibile cu sistemul de transport), a locuințelor dispersate și a numărului insuficient de recipiente pentru pre-colectarea deșeurilor.

Situația actuală a gestionării deșeurilor în localitatea Cahul se prezintă astfel:

(1) Date insuficiente privind generarea și compoziția deșeurilor

La nivelul întreprinderii nu există o bază de date în ceea ce privește cantitățile de deșuri menajere produse, colectate și eliminate.

Baza de date pentru deșeurile menajere cuprinde date incomplete, atât despre cantitatea, cât și despre compoziția și originea acestora.

Lipsa infrastructurii pentru colectarea deșeurilor și a oricărei forme de control la intrarea în depozit face ca datele despre cantități să fie bazate pe aproximări și nu pe cântăriri.

De asemenea, până în prezent colectarea și procesarea informațiilor referitoare la tipurile și cantitățile de deșuri s-a realizat în conformitate cu standardele fostei URSS, nefiind conforme cu cerințele europene de clasificare/raportare³.

Astfel, statisticile privind deșeurile sunt îndoielnice și uneori oferă o imagine inexactă despre cantitatea de deșuri produsă, colectată și evacuată, cât și despre compoziția acestora.

În aceste condiții, fără informații de bază conforme cu realitatea, este aproape imposibil de a realiza o planificare durabilă a investițiilor viitoare în domeniul gestionării deșeurilor.

(2) Infrastructura precară pentru colectarea și transportul deșeurilor:

În prezent întreprinderea nu dispune de infrastructura pentru colectarea și transportul deșeurilor astfel încât să fie asigurat serviciul de salubritate la nivelul întregului oraș. Asigurarea serviciului de salubritate pentru operator nu este profitabilă, așa cum s-a arătat și în capitolul anterior și datorită numărului insuficient de recipiente de colectare și utilizării unor recipiente incompatibile cu sistemul de transport. Astfel, operatorul se găsește în imposibilitatea de a utiliza la capacitate maximă autogunoiera Ford Cargo datorită faptului că nu dispune de un număr suficient de recipiente compatibile cu autospeciala.

În mod specific, lipsa recipientilor generează timpuri mari de colectare, deoarece evacuarea deșeurilor trebuie realizată manual, determinând timpuri mari de deplasare, cantități mari de combustibil, costuri de întreținere a vehiculelor și costuri pentru forța de muncă. Cele 43 de platforme amenajate și dotate cu recipiente cu capacitatea de 0,7 m³ sunt dificil de evacuat, necesitând timp îndelungat pentru această operațiune. La această contribuie cantitățile semnificative de deșuri verzi provenite din grădini și gunoi de grajd depozitate lângă platformele amenajate din zona caselor individuale (Figura 49).

Numărul insuficient de platforme amenajate și dotate cu recipiente conduce implicit la un sistem de colectare costisitor, cu un impact negativ atât asupra mediului, cât și asupra sănătății și siguranței lucrătorilor operatorului de salubritate. Astfel, deșeurile evacuate necorespunzător pot conduce la posibilitatea contaminării solului și amenințări asupra

³ Sursa Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor (SNGD) pentru perioada 2013 – 2027

sanatatiei populatiei, datorita atragerii rozatoarelor si a altor animale.

Totodata, timpi mari in prestarea serviciului se inregistreaza si datorita numarului mare de locuinte individuale care nu dispun de recipienti standardizati.

Figura 49: Sistem de precolectare a deseurilor in orasul Cahul

La ineficienta serviciului contribuie in mare masura si infrastructura pentru transportul deseurilor, care este neconforma cu cerintele unui sistem de salubritate modern si eficient (ex. incompatibila cu sistemul de pre-colectare), prezentand totodata un grad mare de uzura si defectiuni. Astfel, echipele de intretinere utilizeaza de la nivelul operatorului sunt insuficiente, slab dotate si sunt solicitate periodic pentru interventii tehnice.

Figura 50: Utilaje din dotarea operatorului de salubritate

(3) Lipsa de instalatii pentru tratarea deseurilor:

Colectarea deseurilor menajere de la populatie se efectueaza in cea mai mare parte neselectiv, astfel ca deseurile ajung pe depozit ca atare, amestecate, pierzandu-se o mare parte a potentialului lor util (hartie, sticla, metale, materiale plastice); fiind amestecate si contaminate din punct de vedere chimic si biologic, recuperarea deseurilor reciclabile este dificila.

Chiar daca in orasul Cahul a fost introdusa colectarea selectiva pentru Plastic (prin dotarea cu recipienti din metal a celor 23 de platforme amenajate), operatorul se confrunta cu probleme in pregatirea deseurilor in vederea livrarii catre operatori specializati in

valorificarea acestora, datorită următoarelor aspecte:

- cantitățile relativ însemnate de plastic colectate trebuie transportate în incinta autobazei operatorului pentru a putea fi balotate, activitate care este costisitoare și generează timpuri mari în evacuarea recipientilor nestandardizați, transportul și pregătirea acestor deseuri;
- timp relativ mare pentru balotarea deșeurilor reciclabile datorită capacității reduse a preselei din dotarea operatorului (cca 40 kg/balot);
- valorificarea deșeurilor este greoaie și nerentabilă datorită faptului că piața deșeurilor reciclabile/valorificabile este insuficient dezvoltată.

Trebuie menționat faptul că în depozitul de deseuri există persoane care colectează deșeurile de plastic și hârtie, pe care le predau contra cost operatorului.

Figura 51: Colectarea deșeurilor reciclabile din depozitul de deseuri în vederea valorificării (Cahul)

(4) Gestionarea necorespunzătoare a depozitului de deseuri:

Depozitarea pe teren descoperit este încă cea mai utilizată metodă pentru eliminarea finală a deșeurilor. Depozitul de deseuri a fost deschis în anul 1990.

Împrăștierea deșeurilor în depozit se realizează cu un buldozer odată pe săptămână de sus în jos (către gropi săpate de către operator), fără a fi compactate. Deșeurile nu sunt acoperite periodic cu materiale inerte în vederea prevenirii incendiilor și a răspândirii mirosurilor neplăcute. Mai mult, în depozitul de deseuri au fost observate cantități semnificative de deseuri de textile provenite de la agenți economici din localitate. Din această cauză periodic apar fenomene de autoaprindere.

La nivelul gunoistei nu există coordonarea depozitării: nu există un control strict al calității și cantității deșeurilor care sunt evacuate pe depozit. Drumurile de acces spre depozit și în interiorul acestuia nu sunt întreținute, devenind aproape imposibil de practicat în condiții meteorologice severe, precum ploi sau zăpadă.

După evacuarea deșeurilor, mijloacele de transport nu sunt spălate la ieșirea de pe depozit, întrucât nu există o infrastructură specifică acestei activități.

Figura 52: Aspecte privind depozitarea deșeurilor în gunoiera orașului (Cahul)

(5) Nivel scăzut de conștientizare civică privind activitățile de salubritate și a importanței lor:

Deși furnizarea de informații complete cu privire la gestionarea deșeurilor și impactul acestora asupra mediului este cheia pentru acceptarea măsurilor corespunzătoare de gestionare a deșeurilor, nivelul de conștientizare civică a activității de salubritate și a importanței lor este scăzut.

Atât la nivelul APL, cât și al operatorului de salubritate nu există definită clar o campanie de relații publice orientată special către gestionarea deșeurilor și cu atât mai puțin o consultanță în acest domeniu. APL nu dispune de bugete și nici de personalul calificat pentru realizarea unor campanii de conștientizare a populației. Până în prezent, APL și operatorul s-au concentrat asupra soluționării problemelor tehnice legate de colectarea, transportarea și îndepărtarea deșeurilor.

În acest context, nu trebuie neglijat nici numărul redus și nerelevant de acțiuni întreprinse de organizațiile non-guvernamentale (ONG-uri) pentru promovarea necesității de îmbunătățire a sistemului de salubritate și a problemelor de gestiune a deșeurilor.

Din perspectiva cerințelor impuse de un concept integrat și modern de management al deșeurilor, acest tip de relații publice este considerat insuficient.

Inexistența unor campanii de conștientizare a publicului care să demonstreze importanța unei gestiuni corecte a deșeurilor menajere conduce la impacte deosebite atât asupra eficienței serviciului de salubritate, cât și asupra sănătății și mediului: grad scăzut de contractare a serviciului de salubritate, grad scăzut de încasare pentru prestarea serviciului de salubritate, depozitarea ilegală a deșeurilor, arderea necontrolată a deșeurilor, etc.

7.2 Evaluarea structurii organizationale

7.2.1 Structura organizationala

Structura organizationala a Intreprinderii Municipale este aprobată de către Consiliul Local (CL) și totalizează în prezent un număr de 105 angajați. Structura este corelată în funcție de activitățile pe care le desfășoară întreprinderea, respectiv:

- Colectare și transport deseuri;
- Administrare depozit;
- Curățenie strădala și întreținere spațiu locativ;
- Intreținere subsoluri (deservire tehnice și reparatia sistemului de apeduct – alimentare cu apă – și canalizare);
- Reparații ascensoare.

Activitatea întreprinderii municipale este structurată în două departamente:

- (1) Departamentul Tehnic;
- (2) Departamentul Administrativ.

Conducerea Intreprinderii Municipale este asigurată de către Directorul general care asigură coordonarea activităților întreprinderii cu Consiliul Local. În cadrul întreprinderii directorul coordonează direct activitățile prin intermediul șefilor celor două departamente:

- Inginer șef – șeful Departamentului Tehnic;
- Contabil șef – șeful Departamentului Administrativ.

Departamentul Tehnic, condus de inginerul șef, are în componență:

- *Sectorul curățire sanitară* (care coordonează activitățile de colectare și transport a deșeurilor) – având 15 angajați (2 maeștri, 13 muncitori);
- *Sectorul întreținere spațiu locativ* – având 15 angajați (3 maeștri, 12 muncitori);
- *Sectorul operare depozit* – având 6 angajați (1 șef depozit, 1 tractorist, 4 paznici);
- *Sectorul întreținere subsoluri* (care asigură deservirea tehnică și reparatia sistemului de alimentare cu apă și canalizare) – având 16 angajați (1 maestru, 15 muncitori/lacatusi);
- *Sectorul întreținere ascensoare* – având 15 angajați (4 mecanici, 11 muncitori);
- *Garaj* – având 18 angajați;
- *Inginer protecția muncii*.

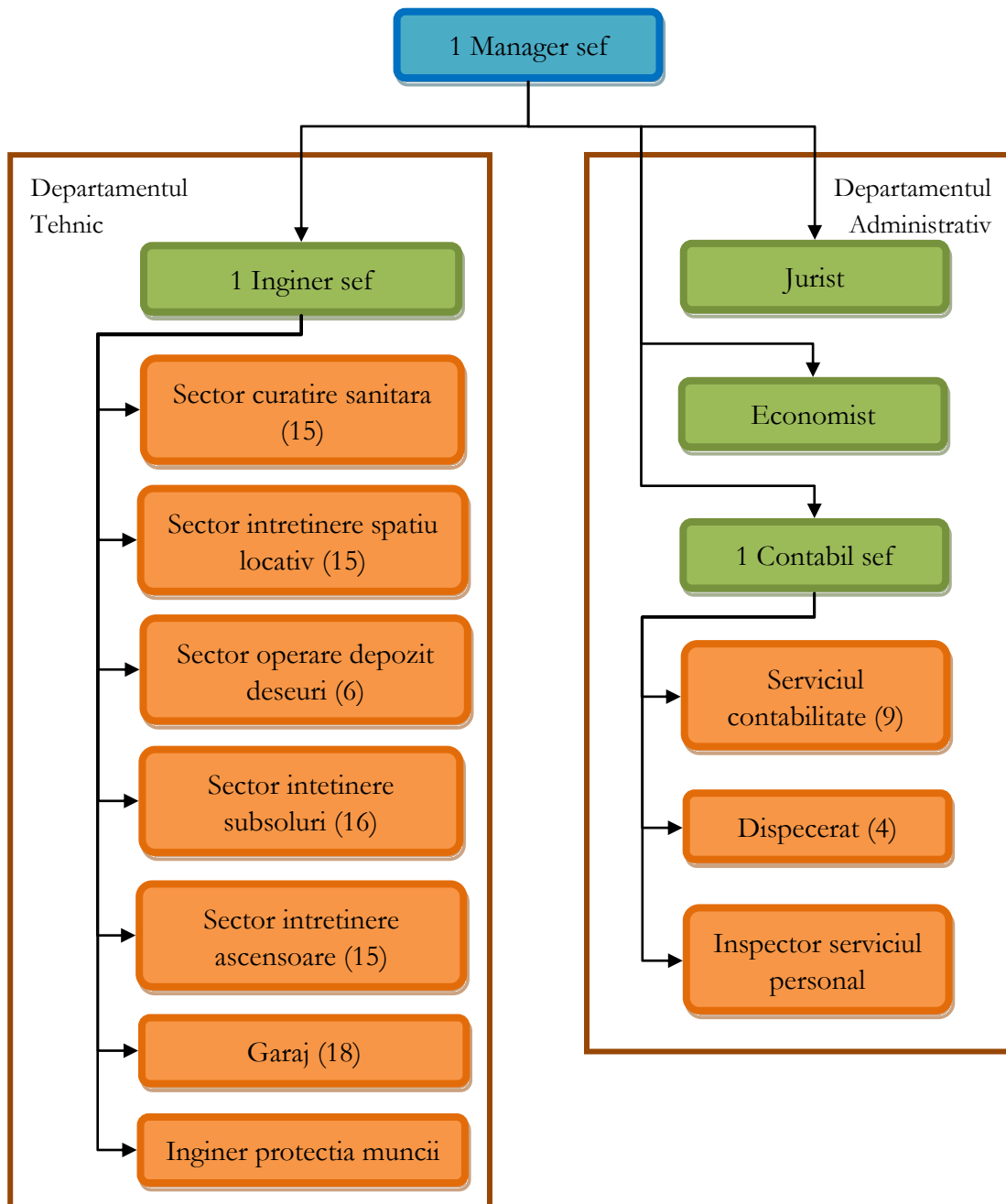
Departamentul administrativ, condus de un contabil șef are în componență:

- *Serviciul contabilitate* – având 9 angajați;
- *Dispecerat* (4 persoane);

- *Inspector serviciul personal;*
- *Economist;*
- *Jurist.*

Organigrama societății este prezentată în Figura de mai jos.

Figura 53: Organigrama Întreprinderii Municipale “Gospodarie Comunală Locativă” Cahul

Managementul Întreprinderii Municipale se desfășoară pe trei planuri:

- *Managementul de nivel superior:* se desfășoară între directorul general și reprezentanții Consiliului Local. Astfel, directorul general coordonează activitățile întreprinderii în strânsă corelare cu politica Consiliului Local privind activitățile de gospodărie comunală și locativă.
- *Managementul de nivel mediu:* se desfășoară între directorul general și șefii celor două departamente. Astfel, delegarea sarcinilor la nivelul întreprinderii are loc pe verticală, de sus în jos de la managerul șef. Comunicarea pe verticală de jos în sus se face prin raportare scrisă sau dari de seamă periodice, precum și verbal.
- *Managementul de nivel inferior:* se desfășoară între șefii celor două departamente și personalul din cadrul departamentelor. Delegarea sarcinilor are loc pe verticală de sus în jos de la șefii de departamente. Comunicarea pe verticală de jos în sus se face verbal.

Din analiza a rezultat că sectorul de gestionare a deșeurilor nu este bine delimitat în structura organizațională a întreprinderii. În cadrul Departamentului Tehnic activitățile de colectare și transport deșuri se suprapun cu celelalte activități din cadrul departamentului, respectiv activitățile de întreținere subsoluri (deservire tehnică apeduct și canalizare) și întreținere ascensoare.

Atribuțiile aferente fiecărei poziții din cadrul organigramei sunt reglementate prin fișele de post.

Întreprinderea nu deține însă un sistem de proceduri de calitate, care să includă o politică de resurse umane și o politică de relații cu clienții.

Întreprinderea deține un regulament intern de salubritate pentru activitățile de colectare și transport deșuri. Eliminarea deșeurilor se face într-un spațiu de depozitare neconform, pentru care întreprinderea nu deține un manual de operare corespunzător, iar operarea este defectuoasă.

7.2.2 Politică privind resursele umane

Deoarece întreprinderea nu deține un sistem propriu de proceduri de calitate, întreprinderea nu deține o politică clară privind resursele umane.

Întreprinderea nu are o strategie specifică resurselor umane și nici o politică bine stabilită. Mijloacele de care dispune întreprinderea sunt limitate, iar resursele sunt îndreptate în special spre desfășurarea activităților zilnice specifice, având la dispoziție o infrastructură limitată de echipamente/utilaje și instalații. Instrumentele specifice resurselor umane includ:

(1) Planificarea necesarului de resurse umane:

Analiza personalului se face în cadrul ședințelor de administrație unde se prezintă situația personalului (numărul de angajați, numărul de posturi existente, numărul de posturi disponibile sau necesare).

Există o înregistrare a fluxului de personal în cadrul întreprinderii, precum și a fondului de salarizare. Cifrele sunt analizate în cadrul ședințelor de administrație.

Nu există o planificare organizată privind resursele umane. În prezent structura organizatorică este fixă și nu s-au înregistrat fluctuații de personal în ultimii ani. Se dorește creșterea numărului de angajați cu scopul de a îmbunătăți serviciile prestate de întreprindere.

Modificarea organigramei întreprinderii se face cu aprobarea Consiliului Local.

(2) Recrutare, selectare și angajare:

În situația în care sunt posturi vacante în organigrama întreprinderii, se trece imediat la acoperirea acestora. Angajarea de personal se face prin anunțuri și prin intermediul bursei muncii cu ajutorul Oficiului Forțelor de Muncă din localitate, în funcție de cerințele specifice fiecărui post.

În ultimii ani nu s-au înregistrat fluctuații de personal, păstrându-se constantă structura organizatorică. Selectarea personalului se face de către șeful de departament cu aprobarea conducerii.

Nu s-au întâmpinat greutăți la angajarea de personal pe posturile vacante ca urmare a cererii de locuri de muncă de pe piață.

(3) Instruire și dezvoltare:

În cadrul întreprinderii există un inginer de protecția muncii, care este responsabil cu securitatea și sănătatea muncii, precum și cu protecția civilă. Inginerul de protecția muncii efectuează instruirii la angajare și instruirii periodice ale personalului, în conformitate cu cerințele legislative în vigoare. Programul de instruire este bine stabilit și înregistrat în registrul de protecția și securitatea muncii.

Întreprinderea nu are o politică sau un plan propriu de pregătire profesională sau instruire. Această situație a fost creată de limitările financiare ale întreprinderii și imposibilitatea conducerii de a trimite personalul la cursuri de perfecționare.

Totuși personalul a beneficiat de cursurile organizate de către Inspectoratul muncii, care are un program de instruire, iar în funcție de interes, întreprinderea a trimis parte din personal la instruire. În ultimii ani nu s-au organizat cursuri specifice gestionării deșeurilor.

În prezent este în derulare un acord de parteneriat cu municipiul Vaslui (România). În cadrul acordului, pe lângă echipamentele furnizate, se va asigura și o instruire a personalului implicat în implementarea proiectului.

(4) Evaluarea și atestare. Motivarea personalului:

Întreprinderea nu are o procedură de evaluare a personalului, respectiv a performanțelor. Din acest motiv nu este implementat nici un sistem de motivare a personalului.

Întreprinderea nu efectuează o atestare a personalului. La angajare se are în vedere atestările persoanelor respective în funcție de cerințele fișelor de post; de ex.: șoferi.

Cadrul legislativ care guvernează politica de personal a întreprinderii include:

- Codul Muncii al Republicii Moldova;
- Legea cu privire la salarizarea muncii;
- Legea cu privire la protecția muncii;
- Contractul colectiv de muncă care se reînnoiește la fiecare patru ani;
- Contractul individual de muncă care se încheie cu fiecare angajat în parte.

În cadrul întreprinderii nu există un sindicat. Până în prezent nu au fost înregistrate probleme cu personalul.

7.2.3 Procesul de pregătire și implementare a proiectelor de investiții

În raportările anuale care sunt înaintate Consiliului Local se prezintă: situația economico-financiară existentă, realizările, pierderi și venituri, probleme întâmpinate în desfășurarea activităților și măsuri pentru remedierea acestora. Este prezentat de asemenea și un necesar de investiții, dar acesta se limitează strict la necesitățile curente. Întreprinderea este responsabilă cu întreținerea și repararea echipamentelor și utilajelor aflate în dotare.

Întreprinderea nu are un plan de investiții majore. Acest fapt se datorează limitărilor financiare atât ale întreprinderii cât și ale Consiliului Local.

7.3 Evaluarea sistemelor și procedurilor administrative

(1) Relațiile cu clienții

Întreprinderea nu are implementată o procedură referitoare la relațiile cu clienții. Prin urmare nu se poate evalua un grad de satisfacție a clienților.

Relațiile cu clienții se desfășoară pe două planuri:

- *La sediul întreprinderii:* în momentul în care clienții vin și semnalează diferite sugestii și reclamații, care sunt fie verbale, fie în scris. Acestea sunt înregistrate, sunt transmise directorului general, care le distribuie mai departe la persoanele avizate. Răspunsul se face în scris. Rezolvarea reclamațiilor se face în cel mai scurt timp conform legislației în vigoare.
- *La clienți:* direcția are un contact strans cu beneficiarii serviciilor de salubritate, precum și a celorlalte servicii prestate de întreprindere, prin intermediul dispeceratului. Întreprinderea nu are un plan de constientizare. Prin acordul de parteneriat cu municipiul Vaslui, aflat în derulare, se va implementa și o campanie de constientizare a populației. Până în prezent au avut loc doar întâlniri la nivelul autorităților (consiliilor orășenești și raionale) și conducerii, unde au fost prezentate proiectele care se vor implementa.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții întreprinderii, se dorește punerea unui accent mai mare asupra procesului de constientizare a publicului, care va avea un impact direct asupra creșterii gradului de colectare și de încasare. S-a subliniat că politica locală privind serviciul de salubritate nu este eficientă, respectiv nu există o modalitate prin care cetățenii și agenții economici să fie obligați să încheie contracte de salubritate. Comisiile administrative la nivel de Primărie nu sunt eficiente și întreprinderea trebuie să acționeze singură pentru desfășurarea activităților de salubritate. În plus tarifele nu sunt suficiente pentru acoperirea cheltuielilor.

(2) Contabilitate

Sistemul de contabilitate din cadrul companiei respectă în general standardele contabile naționale în vigoare.

Pe lângă aceste aspecte pur contabile, îmbunătățiri majore pot fi aduse părții logistice, situațiile prezentate pe clasele de conturi nefiind înregistrate în format electronic. Astfel, pentru o mai bună evidență de gestiune asupra activității companiei, implementarea unei

soluții electronice pentru contabilitatea companiei este o necesitate.

(3) Programul de instruire

În prezent întreprinderea nu are un program de instruire pentru personal cu excepția instruirii obligatorii privind protecția și securitatea muncii, care respectă cerințele legislative în vigoare. Personalul va beneficia de schimburi de experiență în cadrul proiectelor de gestionare a deșeurilor aflate în derulare, proiecte care au în vedere și un program de instruire.

În discuțiile purtate cu personalului întreprinderii, se consideră că organizarea de mese rotunde ar avea un impact major în cadrul unui program de instruire.

Dintre subiectele care sunt de interes major pentru salariații întreprinderii putem enumera:

- *Aspecte instituționale și legislative în domeniul Managementului deșeurilor:*
 - Cadrul legal în UE;
 - Legislație națională;
- *Date privind deșeurile. Planificarea Managementului deșeurilor:*
 - Tipuri de deșuri. Importanța Compoziției deșeurilor;
 - Aspecte privind planificarea managementului deșeurilor/raportare;
- *Aspecte tehnice privind Managementul Deșeurilor:*
 - Remedierea zonelor de depozitare ilegală;
- *Planificarea unui sistem de gestionare a deșeurilor:*
 - Formularea tintelor și obiectivelor la nivel local și/sau regional;
- *Managementul Proiectului:*
 - Managementul Financiar al proiectului;
- *Informare, educație și comunicare:*
 - Programe de conștientizare. Relații publice.

Problemele deosebite subliniate de către reprezentanții întreprinderii au fost:

- Stabilirea unei strategii la nivel local de gestionare a deșeurilor, care să implice obligativitatea încheierii unor contracte pentru serviciile de salubritate;
- Necesitatea implementării unui program de conștientizare periodică a populației care va conduce implicit la creșterea gradului de colectare, precum și a gradului de incasare;
- Creșterea infrastructurii pentru colectarea deșeurilor (pubele/containere, utilaje de transport);
- Amenajarea unui depozit de deșuri conform, având un plan de operare corespunzător;
- Necesitatea consolidării capacității instituționale.

(4) Planificare financiară

Nu au fost identificate sisteme și proceduri de planificare financiară în cadrul operatorului IMGCL Cahul.

Există totuși un buget al companiei realizat anual și aprobat, precum și o fundamentare a tarifului necesar pentru acoperirea costurilor de operare. Acestea reprezintă forme incipiente de planificare, dar există bazele pentru a putea construi un sistem de planificare financiară corespunzător.

(5) Planificare investiții

Întreprinderea realizează doar o planificare a investițiilor mici. În cadrul rapoartelor anuale (dări de seamă) se prezintă Consiliului Local situația existentă împreună cu necesarul de investiții pentru anul următor. Toate investițiile sunt aprobate direct de către CL.

Întreprinderea este responsabilă cu întreținerea și reparațiile utilajelor și echipamentelor aflate în dotare.

Investițiile majore sunt limitate din motive financiare. În prezent singura posibilitate de realizarea de investiții importante este data de obținerea de granturi/donații sau programe guvernamentale.

8 Operarea gestionării deșeurilor la nivel regional

Din punct de vedere instituțional se consideră, pe baza experienței din alte state, că abordarea regională este cea mai potrivită măsură să asigure eficientizarea sistemului și realizarea unor economii globale.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 248/10.04.2013 de aprobare a “Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027” autoritățile locale vor înființa asociații de dezvoltare intercomunitare.

Însă, în prezent, cadrul legal existent nu asigură posibilitatea implementării acestui sistem. Cadrul legal nu prevede modalitățile concrete de colaborare dintre autoritățile locale și nici modul și limitele de delegare a competențelor autorităților locale către aceste asociații.

Avantajele și dezavantajele din punct de vedere tehnic și operațional al abordării regionale a gestionării deșeurilor municipale

După cum s-a prezentat deja în Capitolul 2, atât *Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova*, cât și *Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Sud* au ca obiectiv general dezvoltarea sistemelor integrate de management a deșeurilor municipale la nivel interraional, fiind definite opt astfel de zone de gestionare a deșeurilor.

Proiectul legii deșeurilor, care se află în prezent în curs de aprobare, prevede că “*autoritățile administrației publice locale contribuie la stabilirea unui sistem de management integrat al deșeurilor la nivel regional și asigură cooperarea interraională în vederea stabilirii asociațiilor regionale de management al deșeurilor*”.

Raionul Cahul face parte împreună cu raioanele Cantemir și Taraclia din Subregiunea 3 (Zona 1 Sud din Strategia Națională), pentru care se propune realizarea unui sistem de management integrat al deșeurilor.

În prezent, în cadrul proiectului “*Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova*” (proiect implementat de către Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei – GIZ - și sprijinit financiar și de către Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională – SIDA -, Ministerul Afacerilor Externe al României și Uniunea Europeană) se află în curs de elaborare *Studiul de fezabilitate pentru Sistemul de management integrat al deșeurilor în Subregiunea 3*. Din informațiile pe care le deținem, prin Studiul de fezabilitate se propune realizarea unui depozit regional pe amplasamentul actualii gunoște a orașului Cahul, depozit care va deservi toate cele trei raioane. Pe același amplasament se propune și construirea unei stații de sortare și a unei stații de compostare. De asemenea, se propune realizarea câte unei stații de transfer în raionul Cantemir, respectiv Taraclia. Sistemul de management integrat al deșeurilor va cuprinde colectarea deșeurilor municipale în întreaga zonă, precum și colectarea separată a deșeurilor reciclabile în zona urbană.

În cele ce urmează se prezintă principalele avantaje și dezavantaje abordării regionale/zonale a gestionării deșeurilor municipale, din punct de vedere tehnic și operațional.

Tabel 25: Avantajele și dezavantajele din punct de vedere tehnic și operațional a abordării zonale a gestionării deșeurilor municipale

Avantajele abordării zonale a gestionării deșeurilor municipale	Dezavantajele abordării zonale a gestionării deșeurilor municipale
Posibilitate de îndeplinire mai ușor a țintelor stabilite în documentele de planificare și conformarea cu legislația în vigoare	Implementarea sistemelor regionale durează mult, existând riscul de neîndeplinire a țintelor la termenele stabilite în Strategia Națională
Costuri de investiție și operare mai scăzute și implicit tarife plătite de utilizatori mai scăzute	Mecanism de plată mai complicat decât în cazul existenței unui singur operator responsabil cu toate activitățile de gestionare a deșeurilor
Reducerea impactului asupra mediului prin reducerea numărului instalațiilor de gestionare a deșeurilor, inclusiv a depozitelor de deșeurii	Posibilitatea desființării anumitor operatori de salubritate actuali
Gestiune unitară și mult mai eficientă	Din cauza dimensiunii mari a ariei de deservire există posibilitatea să fie întârzieri în răspunsul la solicitările, sesizările sau reclamațiile din parte utilizatorilor serviciului
Monitorizare mai bună a activității operatorului/operatorilor realizată de către toate autoritățile publice locale care fac parte din sistemul integrat	

9 Concluzii

Gestionarea deșeurilor este una din problemele dificile, ce necesită a fi rezolvată în Republica Moldova. Actualele practici de colectare, transport și depozitare a deșeurilor menajere sunt încă necorespunzătoare, generând un impact negativ asupra factorilor de mediu și asupra sănătății populației.

În prezent, în orașele din Republica Moldova, problema gestionării deșeurilor a devenit mai acută ca urmare a creșterii cantității și diversității acestora. Deșeurile constituie surse de risc pentru sănătate și mediu din cauza conținutului lor în substanțe toxice (ex. metale grele, pesticide, solvenți, produse petroliere, etc). Unul din aspectele critice care afectează calitatea mediului în Republica Moldova este legat și de modul defectuos în care sunt soluționate în prezent diferite etape de procesare a deșeurilor: colectarea și transportul deșeurilor se realizează în mod inadecvat datorită infrastructurii învechite și insuficiente, depozitările necorespunzătoare a unor cantități considerabile de deșuri care ar putea fi valorificate, lipsei capacităților de tratare/valorificare a deșeurilor, precum și a celor de depozitare finală construite și operate în conformitate cu standardele de mediu (în prezent deșeurile sunt evacuate în depozite neconforme - gunoiste).

Principalele probleme din domeniul gestionării deșeurilor municipale cu care se confruntă toate autoritățile locale din Republica Moldova, rezumate deja în *Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor și Strategiile regionale* încă persistă. Situația nesatisfăcătoare în domeniul gestionării deșeurilor este cauzată de o serie de probleme și/sau deficiențe, după cum urmează:

- **Legislație incompletă:** Legislația specifică din sectorul de gestionare a deșeurilor este în proces de elaborare și armonizare cu directivele UE. Elaborarea *Strategiei Naționale de Gestionare a Deșeurilor (SNGD) pentru perioada 2013 – 2027* și aprobarea acesteia în 2013 are ca obiectiv crearea cadrului necesar pentru dezvoltarea și implementarea unui sistem integrat și eficient din punct de vedere social, economic și de protecție a mediului. Procesul de implementare a Directivei Uniunii Europene necesită timp și este dificil din punct de vedere tehnic. În perioada următoare Guvernul Republicii Moldova va stabili cadrul legal și instituțional necesar pentru a sprijini alinierea treptată a practicilor naționale de gestionare a deșeurilor la cele ale Uniunii Europene. Principalele obstacole pentru Republica Moldova după transpunerea cu succes a Directivei UE îl reprezintă stabilirea unor reglementări bine definite și a unor politici de implementare a acțiunilor, de asigurare a respectării legislației și de creare a unor măsuri de stimulare și/sau măsuri coercitive în cazul nerespectării legii.
- **Date insuficiente privind generarea și compoziția deșeurilor:** Statisticile privind deșeurile sunt îndoielnice și uneori oferă o imagine inexactă în ceea ce privește cantitățile de deșuri menajere produse, colectate și eliminate. Până în prezent colectarea și procesarea informațiilor referitoare la tipurile și cantitățile de deșuri s-a realizat în conformitate cu standardele fostei URSS, nefiind conforme cu cerințele europene de clasificare/raportare⁴. Astfel, baza de date pentru deșeurile menajere cuprinde date incomplete, atât despre cantitatea, cât și despre compoziția și originea acestora.

⁴ Sursa Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor (SNGD) pentru perioada 2013 – 2027

Cauza se datorează unei diferențieri insuficiente și unor definiții neunitare ale tipurilor de deseuri, ca și unei colectări insuficiente și inexacte a datelor despre cantitățile generate (analiza deșeurilor se efectuează ocazional, de cele mai dese ori prin intermediul ONG-urilor). Lipsa infrastructurii la stațiile de salubritate face ca datele despre cantități să fie bazate cel mai adesea, nu pe cântăriri, ci pe aproximări. În multe cazuri se poate certifica falsitatea aproximării cantităților de resturi (necântărite) în momentul transformării volumelor estimate în unități de greutate. De asemenea, în majoritatea cazurilor lipsește orice formă de control la intrarea în depozitele de deseuri (gunoiste). Statisticile oficiale ale deșeurilor sunt de multe ori privite cu circumspecție și furnizează o imagine inexactă despre cantitățile de gunoier menajer colectate și evacuate cu adevărat. În aceste condiții, fără informații de bază conforme cu realitatea, este aproape imposibil de a realiza o planificare durabilă a investițiilor viitoare în domeniul gestionării deșeurilor.

Datele legate de cantitatea și/sau compoziția deșeurilor trebuie colectate conform unor metode bine definite, dacă se dorește ca rezultatele măsurătorilor și analizelor să fie relevante și comparabile. La nivel european, se fac eforturi în vederea prelucrării datelor și realizarea de analize de deseuri, prin aplicarea unei metodologii comune. Colectarea informațiilor despre compoziția deșeurilor poate fi realizată doar în cadrul unor studii planificate corespunzător și organizate la nivel național/ regional.

- **Infrastructura precară pentru colectarea și transportul deșeurilor:** În prezent autoritățile locale nu dispun de infrastructura pentru colectarea și transportul deșeurilor, fapt ce conduce la un grad de salubritate redus, iar în multe zone ale orașelor serviciul de salubritate lipsește cu desăvârșire. Asigurarea serviciilor de salubritate pentru localități nu este profitabilă, datorită numărului insuficient de recipiente de colectare sau a unor recipiente incompatibile cu sistemul de transport, a situației actuale improprii a infrastructurii rutiere, a numărului mare de locuințe individuale și uneori a distanțelor mari de transport către depozitele de deseuri. În mod specific, lipsa recipientilor generează timpuri mari de colectare, deoarece evacuarea deșeurilor trebuie realizată manual. Acest tip de colectare nu este doar costisitor, dar are și un impact negativ atât asupra mediului, cât și asupra sănătății și siguranței lucrătorilor operatorului de salubritate. Astfel, apare posibilitatea contaminării apelor de suprafață și amenințări asupra sănătății populației, datorită atragerii rozătoarelor și a altor animale. La ineficiența serviciului contribuie în mare măsură și infrastructura pentru transportul deșeurilor, care este învechită, prezentând un grad mare de uzură și defectiuni (echipele de întreținere utilajelor de la nivelul companiilor sunt insuficiente, slab dotate și sunt solicitate periodic pentru intervenții tehnice). În cele mai multe cazuri sistemul de transport este incompatibil cu cel de colectare: companiile de salubritate dispun de maximum o autospecială, dar care nu poate fi folosită la capacitatea maximă datorită numărului insuficient de recipiente standardizate; restul utilajelor de transport sunt cu precădere tractoare, autobasculante cu vechime de peste 15 – 20 ani.
- **Lipsa de instalații pentru tratarea deșeurilor:** Colectarea deșeurilor menajere de la populație se efectuează în cea mai mare parte neselectiv, astfel ca deșeurile ajung pe depozite ca atare, amestecate, pierzându-se o mare parte a potențialului lor util (hartie, sticlă, metale, materiale plastice); fiind amestecate și contaminate din punct de vedere chimic și biologic, recuperarea deșeurilor reciclabile este dificilă. Chiar dacă în anumite localități a fost introdusă colectarea selectivă a unor fracții (cu precădere pentru Plastic și/sau Hartie), autoritățile se confruntă cu probleme în valorificarea acestora, întrucât piața deșeurilor reciclabile/valorificabile este insuficient dezvoltată.

- **Gestionarea necorespunzătoare a depozitelor de deseuri:** Depozitarea pe teren descoperit este încă cea mai utilizată metodă pentru eliminarea finală a deșeurilor. Depozitele existente sunt uneori amplasate în locuri sensibile (în apropierea locuințelor, a apelor de suprafață sau subterane) și nu sunt amenajate corespunzător pentru protecția mediului, conducând la poluarea apelor și solului din zonele respective. Multe depozite nu sunt prevăzute cu împrejmuire, cu intrare corespunzătoare și panouri de avertizare;

Depozitele actuale de deseuri nu sunt operate corespunzător: nu se compactează și nu se acoperă periodic cu materiale inerte în vederea prevenirii incendiilor, a răspândirii mirosurilor neplăcute; nu există un control strict al calității și cantității deșeurilor care sunt evacuate pe depozit; nu există facilități pentru recuperarea biogazului produs sau pentru recuperarea/tratarea filtratului. Drumurile de acces spre depozite și în interiorul acestora nu sunt întreținute, devenind aproape imposibil de practicat în condiții meteorologice severe, precum zăpadă sau ploi torențiale. Mijloacele de transport nu sunt spalate la ieșirea de pe depozite, întrucât nu există infrastructura necesară. Depozitele nu dispun de împrejmuire, cu intrare corespunzătoare și panouri de avertizare.

- **Nivel scăzut de conștientizare civică privind activitățile de salubritate și a importanței lor:** Deși furnizarea de informații complete cu privire la gestionarea deșeurilor și impactul acestora asupra mediului este cheia pentru acceptarea măsurilor corespunzătoare de gestionare a deșeurilor, nivelul de conștientizare civică a activităților de salubritate și a importanței lor este scăzut. Acceptarea măsurilor necesare îmbunătățirii sistemului de gestionare a deșeurilor presupune educația, informarea și participarea publicului în luarea deciziilor. Directiva cadru privind *Deseurile*⁵ solicită ca *"Statele membre să asigure dezvoltarea legislației și a politicii de deseuri printr-un proces complet transparent"*.

La nivelul instituțiilor implicate în gestionarea deșeurilor nu există definită clar o campanie de relații publice orientată special către gestionarea deșeurilor și cu atât mai puțin o consultanță în acest domeniu. În cele mai multe cazuri, administrațiile publice locale nu dispun de bugete și nici de personalul calificat pentru realizarea unor campanii de conștientizare a populației. Absența personalului este rezultatul lipsei fondurilor, dar și a lipsei posibilităților de formare și de educație permanentă în acest domeniu. În plus, activitățile autorităților locale s-au concentrat până în prezent asupra soluționării problemelor tehnice legate de colectarea, transportarea și îndepărtarea deșeurilor.

Activitățile de relații publice din partea instituțiilor implicate în gestionarea deșeurilor se limitează la intervenții în mass-media locală. În cazuri mai rare există, de ex. la societățile de salubritate, puncte unde populația se poate adresa direct pentru probleme legate de ridicarea deșeurilor. În acest context, nu trebuie neglijat nici numărul redus și nerelevant de acțiuni întreprinse de organizațiile non-guvernamentale (ONG-uri) pentru promovarea necesității de îmbunătățire a sistemului de salubritate și a problemelor de gestiune a deșeurilor.

Din perspectiva cerințelor impuse de un concept integrat și modern de management al deșeurilor, acest tip de relații publice este considerat insuficient.

⁵ Directiva cadru 2008/98/EC

Realizarea viitoarelor instalații de gestionare al deșeurilor poate fi de succes doar când sunt cooptați și generatorii de deșuri și când investițiile făcute sunt susținute prin măsuri comunicative, orientate către acțiune.

Inexistența unor campanii de conștientizare a publicului care să demonstreze importanța unei gestiuni corecte a deșeurilor menajere conduce la impacte deosebite atât asupra eficienței serviciului de salubritate, cât și asupra sănătății și mediului: grad scăzut de contractare a serviciului de salubritate, grad scăzut de încasare pentru prestarea serviciului de salubritate, depozitarea ilegală a deșeurilor, arderea necontrolată a deșeurilor, etc.

- **Experiența insuficientă în domeniul gestionării deșeurilor la nivelul autorităților publice și companiilor de salubritate:** Personalul din cadrul autorităților locale și a companiilor de salubritate nu au beneficiat de instruire în domeniul gestiunii deșeurilor decât în mod sporadic și nu posedă cunoștințe suficiente cu privire la sarcinile de management integrat al deșeurilor municipale.

Lipsa de experiență și instruire practică împiedică implementarea condițiilor stipulate în legislația privind serviciul de salubritate al localităților. Planificarea operațională, managementul tehnic (întreținere și reparații) de la nivelul operatorilor de salubritate sunt în mod clar deficitare; standardele privind protecția muncii și a sănătății sunt insuficient cunoscute și aplicate la nivelul activității desfășurate.

Lipsa de experiență și instruire (tehnică și administrativă) se constată și la nivelul autorităților locale în ceea ce privește elaborarea regulamentelor locale privind salubritatea localităților și promulgarea hotărârilor locale pentru implementarea strategiilor, asigurarea respectării legislației de către locuitori și ceilalți generatori de deșuri.

- **Bugetele locale limitate. Finantare insuficientă a domeniului managementului deșeurilor:** Gestionarea eficientă a deșeurilor presupune costuri semnificative (atât investitoriale, cât și operaționale) și în prezent acestea sunt prea mari pentru municipalități. Bugetele locale nu sunt suficiente pentru a acoperi segmente importante de protecția mediului, care includ activități de bază ale gestiunii deșeurilor. De fapt, *Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor pentru perioada 2013 – 2027*, prevede că lipsa fondurilor creează necesitatea unei perioade de tranziție care să acorde timp atragerii unui număr suficient de fonduri în vederea respectării directivelor UE privind gestionarea deșeurilor. Astfel, în domeniul managementului deșeurilor, pe parcursul anilor 2004-2006, autoritățile locale au beneficiat de circa 1 mln. de euro din cadrul Programului CE de bună vecinătate, actualmente fiind în derulare alte 4 proiecte susținute în cadrul aceluși program, bugetul cărora depășește 15 mln. lei. Investițiile totale în domeniul gestionării deșeurilor în perioada 2005-2008, destinate procurării containerelor, tehnicilor specializate în transportarea deșeurilor, lichidării gunoistilor în ultimii ani se cifrează la câteva milioane de euro. Din Fondul Ecologic Național au fost alocate în această perioadă circa 51.728.911 lei, preponderent pentru lichidarea gunoistilor și amenajarea depozitelor de deșuri menajere solide, procurarea de containere și autogunoiere.
- **Grad redus de recuperare a costurilor:** Prevederile legislației referitoare la deșuri (în special cele privind taxele și cheltuielile) nu acoperă în totalitate costurile necesare asigurării unei gestiuni de calitate a deșeurilor. Infrastructura insuficientă și neadecvată cerințelor actuale, lipsa personalului specializat în domeniul gestionării deșeurilor (deja menționate anterior) conduc la o productivitate scăzută a serviciului de salubritate.

Dezvoltarea instituțională a companiilor de salubritate și îmbunătățirea performanței economice depind de îmbunătățirea infrastructurii și implicit de creșterea gradului de contractare și colectare a taxelor/tarifelor.

Fără definirea clară a acțiunilor tranzitorii pentru colectarea, transportul, valorificarea și depozitarea deșeurilor și adoptarea de măsuri imediate până la implementarea unor proiecte sau atragerea de fonduri nerambursabile, APL se vor găsi în imposibilitatea respectării prevederilor legislative din domeniul protecției mediului. Mai mult, un sistem necorespunzător de gestiune a deșeurilor poate genera pagube costisitoare și adesea ireversibile. De aceea, implementarea unui *plan de acțiune* pe termen scurt și /sau mediu în domeniul gestiunii deșeurilor în această localitate ar trebui să constituie prioritatea atât pentru APL, cât și pentru operatorul de salubritate și generatorii de deșuri.

Revizuirea cadrului legal și instituțional existent este prima condiție în implementarea cu succes a unor sisteme integrate de gestionare a deșeurilor la nivel local, regional și național. Aceasta presupune, fără însă a se limita, la următoarele măsuri:

- stabilirea modalităților și condițiilor-cadru ce trebuie îndeplinite pentru asigurarea serviciului de salubritate, a indicatorilor de performanță, a condițiilor tehnice de prestrare a serviciului. Acestea vor reglementa condițiile de acces la serviciul de salubritate, documentația tehnică minimă care trebuie detinută de toți operatorii care asigură serviciul de salubritate, îndatoririle personalului operatorilor, condiții de funcționare și asigurare a serviciului de salubritate pentru fiecare tip de activitate (colectare și transport deșuri, sortare, depozitare, curățenie strădala etc), drepturile și obligațiile operatorilor serviciului de salubritate și ale utilizatorilor/beneficiarilor serviciului, indicatori de performanță și de evaluare a serviciului de salubritate, regimul sancțiunilor
- definirea condițiilor de desfășurare a activităților specifice serviciului de salubritate, stabilind nivelurile de calitate și condițiile tehnice necesare funcționării acestui serviciu în condiții de eficiență și siguranță. Acestea vor reglementa cerințe organizatorice minimale pentru operatori, condițiile propriu-zise de desfășurare a activității – număr de locuitori, agenți economici, instituții publice, puncte de colectare, graficul/programul de colectare al deșeurilor, locația și tipul instalațiilor, fluxul deșeurilor etc.
- stabilirea responsabilităților autorităților locale de nivel unu și doi. Delimitarea clară a responsabilităților între cele două tipuri de autorități este necesară pentru a se identifica atât autoritatea/autoritățile competente și responsabile în gestionarea serviciului (raionul sau localitatea), cât și regimul juridic al proprietății asupra infrastructurii, mai concret cine va deveni proprietar al infrastructurii nou create.
- stabilirea modalităților de asociere dintre unitățile administrative teritoriale și limitele de delegare a competențelor către organisme/enitățile de cooperare – asociațiile de dezvoltare intercomunitară. Cooperarea unităților administrative teritoriale, prin intermediul asociației de dezvoltare intercomunitară este forma indicată prin *Strategia națională de gestionare a deșeurilor*. Din punct de vedere teoretic această abordare poate fi considerată corectă, dar implementarea acesteia se va desfășura cu dificultăți, deoarece regimul juridic al acestei forme de asociere nu este clar definit în legislația în vigoare. Este necesară stabilirea responsabilităților asociației prin identificarea clară atribuțiilor și funcțiilor acesteia și a responsabilităților care vor fi delegate acesteia de către autoritățile locale.

- **definirea condițiilor de delegare a serviciului către operatori publici sau private.** Condițiile de delegare și forma de prin care se realizează aceasta (concesiune, parteneriat, atribuire directă etc) trebuie clar identificate și determinate. În prezent s-a constatat că în marea majoritate a cazurilor, operatorii – întreprinderile municipale, deși sunt fondate de o singură autoritate locală, prestează serviciul și pe raza altor localități, situație care contravine chiar dispozițiilor legale existente. De asemenea s-a constatat că între operatori și unitățile administrativ teritoriale nu există clar definite drepturile și obligațiile acestora, neexistând vreun contract între cele două părți.
- **stabilirea de parghii pentru constringerea beneficiarilor serviciului de a încheia contracte de prestări servicii cu operatorii.** Obligativitatea încheierii contractelor între beneficiarii serviciului și operatorii trebuie instituită prin lege și sancționată adecvat în cazul nerespectării. Se poate, de asemenea, stabili obligația autorității locale de a suporta din bugetul local plata contravalorii serviciului furnizat de operatorii beneficiarilor acestuia care nu încheie contract, urmând ca printr-un sistem de taxe aceasta să își recupereze sumele achitate operatorului de la populație.
- **stabilirea structurii-cadru a calculului tarifelor.** Este necesară stabilirea unei structuri cadru care să includă toate costurile aferente astfel încât să se asigure viabilitatea economică a operatorilor prestatori. În structura tarifelor trebuie să fie incluse toate cheltuielile aferente prestării activității, respectiv: cheltuielile pentru combustibilul utilizat (ex. se stabilesc în funcție de tipul mașinii folosite, de consumul de combustibil, de cantitatea de deșuri colectată, transportată și depozitată și de distanța de transport); cheltuielile cu energia electrică tehnologică; cheltuielile cu amortizarea; cheltuielile cu redevanța; cheltuielile cu materiile prime și materialele consumabile și cu piesele de schimb; cheltuielile pentru protecția mediului; cheltuielile cu munca, atât pentru persoana operator, cât și pentru cel administrativ; cheltuieli de reparații; cheltuieli pentru închiderea depozitelor; cota de profit. Se recomandă folosirea unei formule pentru ajustare care să poată fi aplicată, în funcție de condițiile stabilite, fără a mai fi necesare aprobări de fond din partea Consiliilor locale. În această situație, acestea vor verifica doar dacă se impune aplicarea ajustării și dacă modul de calcul este corect.
- **definirea condițiilor de aprobare/refuzare a majorării și/sau ajustării tarifelor.** Condițiile de stabilire, majorare și ajustare a tarifelor trebuie clar specificate și definite. Pentru aceasta este nevoie în primul rând să se stabilească un nivel maxim al suportabilității tarifului și modul de calcul al acestuia. Refuzul aprobării majorării sau ajustării tarifului, trebuie să aibă la bază doar depășirea acestui nivel.
- **stabilirea modului de plată/finanțare a serviciului prin taxa instituită de autoritățile locale.** Posibilitatea autorităților publice locale de a stabili o taxă de salubritate trebuie prevăzută și în legea serviciilor publice.

Totodată, la identificarea măsurilor de îmbunătățire a sistemului de salubritate în fiecare localitate trebuie să se aibă în vedere și faptul că fiecare grup interesat în realizarea activității are diverse nevoi, după cum urmează:

A. Autoritatea Publică Locală are ca obiective/nevoi:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor prin promovarea calității și eficienței serviciilor publice de salubritate;
- creșterea calității vieții cetățenilor prin stimularea mecanismelor economiei de piață, realizarea unei infrastructuri edilitare moderne, atragerea investițiilor profitabile pentru comunitatea locală;

- dezvoltarea durabilă a unor servicii care să asigure protecția mediului înconjurător;
- organizarea serviciilor publice de salubritate, astfel încât să satisfacă nevoile populației, ale instituțiilor publice și agenților economici.

B. Utilizatorii serviciilor de salubritate au ca obiective/nevoi:

- să beneficieze de servicii de calitate și să locuiască într-un oraș curat;
- să nu fie nevoiți să respire aer infestat datorită depozitărilor clandestine/ilegale de deșeurii.

C. Prestatorul de Servicii de Salubritate are ca obiective/nevoi:

- prestarea serviciilor în condiții de calitate, cu respectarea prevederilor legale;
- asigurarea continuității serviciului de salubritate și realizarea unui profit corelat cu calitatea și cantitatea serviciului prestat.

MASURI

În continuare sunt sintetizate de către Consultant măsurile care ar trebui implementate de către autoritățile publice naționale, regionale și/sau locale de mediu, APL și de către operatorii de salubritate. Măsurile propuse în cadrul studiului au doar caracter de recomandare și se doresc a fi utile în realizarea unui sistem viabil de gestionare a deșeurilor atât la nivel local, cât și regional/național.

(1) Măsurile care ar trebui implementate de către autoritățile publice naționale, regionale și/sau locale de mediu

Aspecte instituționale și legale	Măsura 1	Armonizarea legislației în domeniul gestionării deșeurilor cu aquis comunitar. Crearea cadrului legal secundar privind desfășurarea serviciilor de utilitate publică: → Stabilirea responsabilităților autorităților locale de grad unu și doi în domeniul gestionării deșeurilor → Stabilirea condițiilor legale de delegare a responsabilităților către operatori → Introducerea taxei ca modalitate de finanțare a serviciului de salubritate, în legea serviciilor publice. → Instituirea obligativității beneficiarilor de a încheia contracte cu operatorii. → Stabilirea modului de constituirea a asociațiilor intercomunitare și a responsabilităților delegate acestora de către autoritățile locale
	Măsura 2	Realizarea unui ghid al celor mai bune practici pentru toți operatorii de salubritate
	Măsura 3	Realizarea unui Manualului privind activitățile specifice din domeniul gestiunii deșeurilor municipale destinat APL și operatorilor de salubritate
	Măsura 4	Intensificarea dezbaterilor publice și a campaniilor de promovare a strategiilor și programelor naționale și regionale la nivelul tuturor autorităților publice locale și a generatorilor de deșeurii.

	Măsura 5	Este imperios necesară mărirea numărului de personal specializat în domeniul gestiunii deșeurilor la toate nivelele organizațiilor implicate.
	Măsura 6	Organizarea periodică de sesiuni de instruire în domeniul gestionării deșeurilor pentru autoritățile locale.
	Măsura 7	Realizarea unui studiu la nivel național privind compoziția deșeurilor și indicii de producere, planificat și organizat de Ministerul Mediului, care poate servi ca o bază preliminară de date pentru localități.
	Măsura 8	Realizarea unei baze de date complete și sigure pentru planificarea gestionării deșeurilor presupune elaborarea de norme și proceduri la nivel național/regional de către autoritățile competente de mediu.
	Măsura 9	Anticiparea tuturor problemelor care pot apărea ca urmare a întârzierilor înregistrate în construirea noilor depozite conforme și implementarea proiectelor regionale pentru a sprijini autoritățile locale în identificarea din timp a măsurilor tranzitorii ce se impun în astfel de situații.

(2) Măsuri care ar trebui implementate de către autoritățile publice locale

Aspecte instituționale și legale	Măsura 1	Elaborarea de Norme/ Regulamente de salubritate pentru localități, care să includă atât modul de gestionare a deșeurilor, cât și responsabilitățile utilizatorilor serviciului, precum și penalități în caz de neconformare sau neplata a serviciului.
	Măsura 2	Stabilirea unei structuri a taxei/tarifului pentru serviciul de salubritate și condiții de aprobare a acestuia.
	Măsura 3	Stabilirea de indicatori de monitorizare pentru activitatea operatorului de salubritate.
	Măsura 4	Constituirea unei asociații intercomunitare la nivelul mai multor localități pentru managementul integrat al deșeurilor, prin intermediul cărora să poată fi promovate proiecte în vederea atragerii de fonduri comunitare și implementarea unor sisteme de gestionare a deșeurilor la standarde europene.
	Măsura 5	Accesarea de fonduri destinate managementului integrat al deșeurilor, inclusiv pentru închiderea gunoierilor existente.
	Măsura 6	Mărirea numărului de personal responsabil cu problemele de gestionare a deșeurilor la nivelul fiecărei APL și participarea periodică la sesiuni de instruire și schimb de experiență cu alte comunități.
	Măsura 7	Colectarea de informații privind indicii de producere și compoziția deșeurilor solide din gospodăriile rurale în vederea dezvoltării strategiilor locale pentru managementul deșeurilor.

Colectarea și transportul deșeurilor	Măsura 8	Stabilirea celor mai eficiente scheme de colectare și transport deșeurilor/ extinderea serviciilor orașenești de colectare a deșeurilor
	Măsura 9	Achiziționarea de recipiente pentru precollectarea deșeurilor menajere
	Măsura 10	Identificarea de spații și amenajarea punctelor de colectare deșeurilor ; dotarea acestora cu recipiente în vederea introducerii colectării selective a deșeurilor menajere
	Măsura 11	Susținerea operatorului de salubritate pentru îmbunătățirea infrastructurii de transport (achiziționarea de autospeciale compatibile cu sistemul de colectare a deșeurilor)
Tratarea și valorificarea deșeurilor menajere	Măsura 12	Realizarea de parteneriate de tip public – privat cu producătorii și reciclatorii de ambalaje poate constitui bazele unui sistem viabil și eficient în valorificarea acestor tipuri de deșeurilor.
	Măsura 13	Promovarea programelor pentru realizarea compostului în gospodăriile individuale și susținerea acestora prin implementarea unor proiecte specifice
	Măsura 14	Accesarea de fonduri destinate realizării unor instalații de sortare și/sau tratare a deșeurilor menajere.
Depozitarea deșeurilor	Măsura 15	Reducerea numărului de gunoieri existente și promovarea depozitelor de deșeurii tranzitorii care să deservească mai multe autorități publice locale
	Măsura 16	Operarea depozitelor de deșeurii cu respectarea normelor de protecția mediului și sănătății
	Măsura 17	Îmbunătățirea infrastructurii gunoierilor existente prin măsuri de ecologizare și operare
	Măsura 18	Salubritatea zonelor cu aspect inestetic (eliminarea depozitelor ilegale).
Constientizarea populației în domeniul gestionării deșeurilor menajere	Măsura 19	Realizarea de programe de constientizare a populației în domeniul gestionării deșeurilor, inclusiv în ceea ce privește plata serviciului. Campaniile de constientizare trebuie să fie clare, simple și ușor accesibile pentru majoritatea cetățenilor.
	Măsura 20	Utilizarea tuturor metodelor de informare și stimulare a populației și agenților economici. Implicarea tuturor celor interesați în promovarea campaniilor de constientizare: școala, biserica, ONG-urile, agenți economici, politicienii, etc.
	Măsura 21	Realizarea de materiale informative pentru gestionarea corectă a deșeurilor: panouri publicitare, pliante, broșuri, etc.
	Măsura 22	Redactarea de proiecte de constientizare a producătorului de deșeurii în parteneriat cu ONG-urile locale și/sau operatorii de salubritate pentru atragerea de fonduri nerambursabile.

	Măsura 23	Promovarea și organizarea sistemelor de colectare selectivă a deșeurilor la sursă, prin diferite sisteme: ore de ecologie și acțiuni educative la nivelul unităților de învățământ, etc.
	Măsura 24	Promovarea programelor pentru realizarea compostului în gospodăriile individuale și sprijinirea acestora prin implementarea unor proiecte specifice
	Măsura 25	Organizarea de concursuri și acțiuni educative la nivelul unităților școlare, susținute de autoritatea locală, operatorii de salubritate și organizațiile nonguvernamentale din zonă, pentru colectarea selectivă a deșeurilor reciclabile.

(3) Măsuri care ar trebui implementate de către operatorii de salubritate

Aspecte instituționale	Măsura 1	Asigurarea unui grad cât mai mare de încheiere a contractelor cu utilizatorii serviciului și de colectare a tarifului prin măsuri comune cu APL
	Măsura 2	Implementarea unui sistem de evidență a cantităților de deșuri gestionate, pe tipuri de deșuri
	Măsura 3	Încheierea de parteneriate cu producătorii de produse în vederea implementării în comun a sistemelor de colectare separată pentru anumite fluxuri de deșuri (deșuri de ambalaje, deșuri de echipamente electrice și electronice, baterii și acumulatori)
Aspecte tehnice și operaționale	Măsura 4	Implementarea unui sistem de colectare și transport eficient. Identificarea de spații și amenajarea punctelor de colectare deșuri; dotarea acestora cu recipiente în vederea introducerii colectării selective a deșeurilor menajere, în parteneriat cu APL.
	Măsura 5	Îmbunătățirea infrastructurii de transport (achiziționarea de autospeciale compatibile cu sistemul de colectare a deșeurilor)
	Măsura 6	Elaborarea și aplicarea unui plan de operare a gunoistilor actuale astfel încât să se asigure un impact cât mai scăzut asupra mediului și sănătății populației
	Măsura 7	Realizarea de măsurători privind determinarea indicelui de generare a deșeurilor menajere, precum și a compoziției acestora
	Măsura 8	Realizarea de campanii de informare și conștientizare pentru utilizatorii serviciului atât în ceea ce privește modul de gestionare a deșeurilor, dar și în ceea ce privește importanța plății serviciului
	Măsura 9	Perfecționarea sistemului de contractare
Aspecte financiare	Măsura 10	Implementarea unui sistem de colectare separată a deșeurilor municipale concomitent cu identificarea potențialilor reciclatori
	Măsura 11	Implementarea unei soluții electronice pentru contabilitatea companiei este o necesitate

	Măsura 12	Elaborarea unui model de calculare și actualizare a tarifului de salubritate care să acopere costurile operationale și pe cele investitoriale
Aspecte organizatorice	Măsura 13	Achiziționarea unui program software pentru evidența personalului
	Măsura 14	Elaborarea Politicii de personal a Întreprinderii
	Măsura 15	Instruirea angajaților cu prevederile politicii de personal, drepturile și obligațiile personale, în domeniul gestionării deșeurilor.
	Măsura 16	Crearea unui centru de asistență clienți

Măsurile care vor fi propuse pentru îmbunătățirea performanțelor vor fi detaliate în Planul de Îmbunătățire a Serviciilor care va fi elaborat în următoarea etapă a proiectului.